

TOMIS

Anul VII, nr. 11 (77), 10 august, 1972

16 pagini, 1,50 lei

AUGUST FIERBINTE

PETRE NICOLAE,
prim-secretar al Comitetului
municipal P.C.R.,
președinte al Consiliului popular
al municipiului Constanța

Acest August fierbinte, al douăzeci și optulea de la Eliberare, are în sine — pe lângă încărcătura emoțională de adâncă și patriotică vibrație care ne aprinde sufletele cu tăria de piatră de hotar în istorie, a actului din 1944 — și reverberația ecourilor Conferinței Naționale a comuniștilor, eveniment de excepțională însemnătate în viața partidului și poporului nostru. De la înalta tribună a Conferinței, tovarășul Nicolae Ceaușescu a înfățișat țării un tablou de perspectivă judicios, științific, vast, asupra dezvoltării națiunii române socialiste pe toate planurile, o privire de ansamblu care constituie totodată o strălucită analiză marxist-leninistă a rezultatelor pe care România le-a obținut pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Perfecționarea procesului de conducere a societății, într-una din cele mai importante laturi ale sale — îmbunătățirea planificării activității economice — a dus la crearea unor organisme dinamice, capabile în deplină măsură să dirijeze activitatea atât de complexă a industriei noastre. O potențare a eficienței economice a cunoscut și organizarea întreprinderilor agricole de stat și a cooperativelor agricole de producție. Au fost obținute succese elocvente în cultură și învățământ, în activitatea de ocrotire a sănătății, în toate direcțiile vieții noastre publice. Fapt esențialmente important, au fost organizate munca și controlul la toate nivelele de activitate; nu există nici un act de însemnătate pentru națiune care să nu fi fost supus discutării și aprobării acesteia. Punem toate acestea în relație directă cu grija, în chip permanent manifestată de către partid, care s-a afirmat în fapt drept forța politică conducătoare a societății, recunoscută de întregul popor, de a se dezvolta și adânci democrația socialistă, de a fi în continuu perfecționată și intensificată par-

(Continuare în pag. 12)

● TRAIAN VASAI

Sărbătoarea muncii

În acest număr, semnează :

neli arsenescu, doina barbu, savin bratu, ioana crețulescu, victor efimiu, vasile petre fati, o. iordăchescu, dan mutașcu, jean nedelcu, ioanichie olteanu, al. protopopescu, mirela roznoveanu, grigore sălceanu, carmen tudora, nicolae țăranu, g. vlăduțescu

VIRGIL TEODORESCU

o imagine

Aș vrea să găsesc o imagine în sistemul de comparații și metafore, O imagine puternică, echilibrată, o imagine magnetică demnă de a reprezenta imensa răsturnare petrecută în ziua de 23 august 1944, atunci cind grandoarea afirmației și-a impus prezența și logica istoriei și-a regăsit cursul sfărîmînd stăvilarele, cind cuvintele, printre care și cuvîntul om, și-au cucerit exactitatea și cind legile mecanicii reale au fost într-adevăr nevoite să se supună ideilor revoluției, aș vrea să găsesc această imagine centrală, care ar trebui să aibă strălucirea antracitului despicat în adîncuri; și-mi vine să cred că ar putea fi un uriaș poliedru scaldat de lumina solară.

MARIN PREDĂ, LA 50 DE ANI

programul unui scriitor

În orice literatură cit de cit evoluată, scriitorii sînt receptați de către public și lansați de critică pe baza unor criterii speciale, identificabile de-a lungul întregii opere. De la debut și pînă la încheierea activității literare, un scriitor autentic păstrează în permanență acele trăsături dominante, care să-l individualizeze și să-l consacre în circuitul de valori naționale și universale. Pentru ca acest lucru să fie cit mai vizibil, istoria literară încearcă adesea să ilustreze modul în care scriitorii se manifestă ca structură irepetabilă în unitatea neantinomică a operei lor artistice. Există un spațiu în jurul căruia polarizează liniile de forță ale unui scriitor, privit în ansamblul creației sale. Astfel personalitatea acestuia se încheagă în raze concentrice dezvăluind legăturile intrinseci ce configurează o structură dată, monadică. Cit de unitar este programul prozatorului Marin Preda se poate urmări cu stringență. Preda sondează etern-umanul în ceea ce acesta are mai semnificativ: mutațiile psihologice date de mersul implacabil al Istoriei. Și dacă Istoria determină o schimbare profundă în psihologia lui Ilie Moromete, țăranul acesta devine simbolul exponențial al colectivității. Moromețianismul ar exprima starea dilematică în care s-a aflat populația rurală atunci cind Istoria s-a întors pe alte făgașe. Altfel spus, moromețianism înseamnă deliberare gravă asupra propriului destin (individual dar și colectiv), asumat, dincolo de orice riscuri, pînă la un deznodămînt tragic. Un prozator trebuie să păstreze un ochi atent la realitatea din jurul său pentru a rămîne mereu actual. Această actualitate depinde și de gradul deschiderii perspectivei sale asupra existenței. Dacă refuzul lui Moromete-bătrînul față de o Istorie

MARIN MINCU

(Continuare în pag. 15)

PRIVIM SPRE ANUL 2000

În ultimul timp, ajung sub ochii noștri tot mai multe lucrări în care se încearcă alcătuirea unui profil al societății pămîntene în anul 2000. Tulburătoarea carte a lui Mircea Malița, *Cronica anului 2000* oferă o imagine complexă a configurației lumii în pragul celui de-al treilea mileniu — ca să nu menționez decît una din multele lucrări pe această temă. Fenomenul este simptomatic. El ilustrează convingător ieșirea omenirii din cătușele prognozelor mistico-religioase și trecerea ei în zodia prognozelor științifice.

În pragul anului 1000, biserica flutura și întreținea coșmarul apocaliptic al dispariției a lumii. Oamenii erau îndemnați să-și lichideze conturile vieții terestre și să-și pregătească pașapoarte pentru confruntarea cu himerele cerești. Pronosticurile bisericii s-au dovedit false, iar credulii au ieșit păcăliți. Dar ambasadorii puterilor cerești n-au disperat. Ei au mutat mereu sorocul pe la cite un sfîrșit de secol sau l-au ra-

cordat la coada cite unei comete care se rătăcea prin spațiul sistemului nostru planetar. Și omenirea a fost invitată să trăiască mereu coșmarul unor prăbușiri, care nu s-au produs și n-aveau să se producă.

De data aceasta situația s-a schimbat. Pe baza unor calcule științifice, s-au alcătuit, pentru multe zone ale lumii prognozele dezvoltării economico-sociale în pragul anului 2000. S-a prognozat o uriașă explozie demografică. În funcție de ea, oamenii de știință caută și descoperă resursele — și sînt încă inepuizabile — pentru satisfacerea la un grad și mai înalt a nivelului de viață materială și spirituală a celor — atunci — peste 7 miliarde de cetățeni ai Terrei. Perfecționarea continuă a tehnicii permite omului să exploreze zone pînă nu demult interzise: străfundurile mărilor și oceanelor terestre, ca și pătrunderea în tot mai îndepărtate zone ale nelimitatului ocean cosmic. Sîntem așadar invitați să privim și să pășim

ION BĂDICĂ

(Continuare în pag. 3)

„CÎND TOȚI SÎNT UNIȚI ÎN PUTEREA UNUI GÎND, PRAGURILE RĂMÎN TOTDEAUNA ÎN URMĂ“

Printr-unul din acele sentimente care concentrează în esențe unice conștiința istorică a unui popor, țara întreagă, aprobând și participând la grandiosul program de dezvoltare a României socialiste înfățișat în Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, se regăsea în unitate, în țara și frumusețea unui moment crucial, hotărâtor pentru destinul și viitorul ei. Valoarea acestui moment nu va fi niciodată cunoscută îndeajuns prin proporții și procente, bilanțul unei asemenea geneze nicio dată nu va consta doar dintr-o înșiruire de aditivi cantitative; singură conștiința colectivă a unei nobile și depline dăruiri, a angajării totale într-un efort de continuă perfecționare și autodepășire; singură unitatea de cuget și de acțiune în care epocile de vîrf ale istoriei și-au avut întotdeauna blazonul lor de noblete; singure demnitatea, exigența, forța marelui și nestinsului devotament față de idealul comunismului măsoară cu adevărat semnificația saltului în istoria cea mai activă a națiunii noastre, în gîndirea ei cea mai cîntătoare. Și spunînd acestea, iată schițate trăsăturile luminoase ale comunismului, omul cel mai uman, cel mai lucid și cel mai ardent, pentru care dăruirea de sine în favoarea viitorului, cu care el însuși se identifică, reprezintă cea mai înaltă profesie de credință gîndită și trăită vreodată. În convorbirea cu doi asemenea comuniști, purtînd de pe acum aura istorică de „delegat la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din iulie 1972“, am încercat o sumară radiografie a stării de spirit specifice celor care acum, în zilele, săptămânile, lunile și în anii următori vor fi protagoniștii marilor bătălii purtate în spațiul carpato-dunărean pentru ca în viitorii 10—15 ani să se lichideze cu desăvîrșire orice rămăne în urmă, iar națiunea română să-și ocupe locul ce i

se cuvine pe orbita civilizației moderne.

— RED.: Dacă ar fi să sintetizați într-o singură expresie concretă fondul atît de bogat, de nou și de cuprinzător al Raportului prezentat Conferinței Naționale de secretarul general al partidului, la ce v-ați gîndi mai întîi?

— NICOLAE GĂIDAGIU, președintele cooperativei agricole de producție din Topalu: Păi aici e totul că ascultînd raportul prezentat, sau reamintîndu-ți-l chiar mai tirziu frază cu frază, nu te mai gîndești doar la ceva anume. ci la întregul lui, la întregul nostru țară, la toată viața noastră și a celor de după noi. Nu mai e vorba aici doar de noi, ăștia de azi, ci de toți dinaintea noastră și de toți de după noi, încît, o să mă credeți sau nu, dar mie mi se pare că la recenta conferință am fost prezenți nu doar noi, cei de aici, ci toate veacurile de semînție românească. De aici vin și puterile sporite, și obligațiile noi cu care ne întoarcem acasă.

— RED.: Concret, ce aveți în vedere?

— N. G.: Cînd spuneam pînă azi că „trebuie să avem mai mult“ înțelegeam de obicei că „trebuie să punem umărul mai mult, să facem un efort și mai mare“. A fost o înțelegere bună; a stat în puterea noastră s-o avem, și-am avut-o. Roadele i se văd la tot pasul. Iacă, dacă luăm în seamă numai sporul obținut de noi: în 20 de ani, producția globală a cooperativei a crescut de la 300.000 lei la 27 milioane. Veniturile bănești ajung anul acesta la 19 milioane. Și lanțul cifrelor ar putea continua așa cum au continuat și străduințele noastre. Ei, dar Raportul tovarășului Ceaușescu, chipul acela luminos pe care l-am văzut acolo, în sala Conferinței, cînd secretarul general al partidului vorbea despre cum se pune problema astăzi cu viitorul țării, ne-au învățat să gîndim în alți termeni cerințele de mai mult și de mai bine.

— RED.: Și cum aveți de gînd să puneți în practică, la Topalu, această hotărîre?

— N. G.: Mai întîi, depășind din

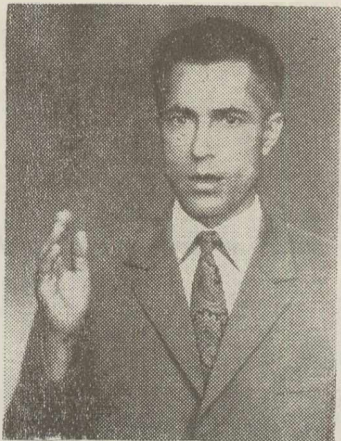

Nicolae Gaidagiu

ce în ce mai mult și mai repede avansul de 6 luni pe care-l avem în îndeplinirea acestui cincinal. Știți cum am realizat numai anul acesta un vagon de carne peste prevederile planului de venituri? Ne-am bătut mințea pe-o parte și pe alta, ne-am sfătuit, am făcut socoteli, mai întîi nu ne ieșeau de loc, iar am început să ne batem capul, am luat-o așa de la capăt cu tocmala de mai multe ori, unul a zis una, altul alta și, iată, ne-am trezit că putem valorifica mult mai bine decît o făcusem pînă atunci mieii dați de cele 8.000 de oi, cit are turma de bază; dacă înainte erau vinduți la 10—12 kg, astăzi îi îngrășăm pînă la 35 kg. Soluția pare simplă acum, aplicarea ei însă n-a fost chiar atît de ușoară. Ne-am propus iarăși — și ne vom ține de cuvînt — ca nu numai la carne, dar și la producțiile de griu, porumb, floarea-soarelui să îndeplinim prevederile cincinalului în 4 ani. Cînd toți sînt uniți în puterea unui gînd, pragurile rămîn totdeauna în urmă.

— RED.: De aici am dori să reluăm discuția, de la puterea gîndului de... unitate: care e, după părerea dv., unitatea de măsură prin care ne regăsim în perspectiva noii etape istorice marcate de Conferință?

— NICOLAE DEACONU, secretarul comitetului de partid din comuna Crucea: Faptul că toți comuniștii, toți oamenii muncii sînt acum investiți cu înalta ca-

Nicolae Deaconu

litate de participant direct, conștient, activ la dezvoltarea economică și socială, nu din afară, ci nemijlocit dinlăuntrul tuturor acțiunilor, adică al tuturor eforturilor și al tuturor responsabilităților. Efortul responsabil, desfășurat pe tot parcursul existenței noastre. Sigur, nici pînă acum nu era vorba de altceva. Dar parcă uneori, dacă stătea și comparai ceea ce unii spuneau prin ședințe, cu vîrf și îndesat, avîndu-se întotdeauna în vedere doar pe ei înșiși, cu ceea ce tot ei înfăptuiau a doua zi, nu se prea întîmpla să tragă cumpăna în partea faptelor. Or, judecata lucrurilor astăzi, după Conferință, înseamnă mai mult decît oricînd o cinstită judecată a faptelor.

— RED.: Vă rugăm să stăruim ceva mai mult asupra acestui aspect; cum apreciați că se vor reflecta consecințele concrete ale noilor prevederi asupra unității de gîndire și de acțiune a activistului de partid? Ce dobîndește în plus fizionomia lui morală, cum se îmbobilează ea?

— N. D.: În condițiile cînd conducerea însăși reprezintă o latură a activității generale a producției materiale și spirituale, iar comunistul, activistul de partid intrupează idealul conducerii optime, apare și mai clar rolul lui de animator al maselor și de consultant al voinței și gîndirii acestora. În această perspectivă, posibilitatea de mani-

festare umană a activistului de partid, de valorificare a înaltei trăsături moral-politice prin care el se caracterizează crește nemijlocit ca urmare a măsurilor cuprinse în raport referitoare la participarea tot mai largă a poporului la conducerea țării, la dezvoltarea continuă a democrației, la sporirea responsabilității fiecăruia față de activitatea lui și a celor din jur.

— RED.: Și cum vedeți concentrate într-o ființă concretă toate aceste trăsături? Sub forța căreia calități esențiale?

— N. D.: Cred că fiecare comunist, antrenat fiind, așa cum se preconizează în documentele Conferinței Naționale, în eforturile de creație ale etapei imediat următoare, va trebui să posede într-un grad mai înalt simțul perspectivei, să știe să discearnă ceea ce în fiecare zi de muncă aparține sau nu viitorului, să vadă — cum se zice — ce va fi ziua de mîine și s-o stăpînească încă de azi. Și asta — îndrăznesc să spun — cu atît mai mult, cu cît e vorba de Dobrogea noastră, de această poartă prin care gîndirea și fapta nouă, specifice zilei de mîine, pe aici au pătruns de multe ori spre inima întregii țări. Preocuparea de a prefigura viitorul acestor meleaguri, pentru ca încă de azi să-i venim în întîmpinare, mi se pare că trebuie să caracterizeze pe orice comunist de pe la noi. Și cunosc în jurul meu mulți asemenea comuniști care îmbină această preocupare cu cea de combatere a infumurării și delăsării.

— RED.: Și cu asta intrăm de fapt într-unul din domeniile cheie cuprinse în noile directive de partid: perfecționarea integrală și continuă rezultată atît din afirmația constructivă, cît și din atitudinea de negare și respingere a noxelor care se mai infiltrează în climatul nostru social. În acest sens, recenta Conferință Națională a elaborat un adevărat cod al moralei comuniste. Care apreciați a fi una dintre primele concluzii în planul activității practice?

— NICOLAE GĂIDAGIU: Eu cred așa, că nu ne poate fi nicînd de prea mare folos munca celui care una face și alta crede. Chiar dacă uneori face mai mult decît crede dar nu crede în ce face. Etapa aceea unică în care noi vom străbate săptămînile roditoare cît lunile, și lunile cît anii, munca aceea intensă, proaspătă, plină de spor și de creație despre care secretarul general al partidului ne spunea că are darul să facă în veci nemuritor numele țării noastre, cer să privim viața cu tot sufletul, să fim noi înșine în tot ceea ce gîndim și ceea ce facem. Nu cred în puterea ei în nevoia de oameni dubli — una-ți spun în față și alta fac cînd nu ești de față. Uite pămîntul! Cum îi vorbești, așa te privește. Cît îi dai, atît îți dă. În fața lui nu merge să te faci că faci. De-aici cred că trebuie s-o luăm cu morală.

— NICOLAE DEACONU: Morala e de fapt omul. Și asta nu doar în sensul că așa cum arată omul, așa e și morala lui, ci, mai ales, că orice morală, cu atît mai mult morala societății noastre, vizează omul, condiția lui de zi cu zi, viața lui. În locurile pe unde-am umblat, am asistat adeseori la discuții argumentate, pline de date, am văzut scheme organizatorice cărora nu le scăpase nici un amănunt. Prevăzuseră totul. La aplicare însă, toate datele, toate amănunturile cuprinse se dovedeau neputincioase. Pierduseră din vedere oamenii chemați să le dea viață. Iată de ce, de cum m-am întors de la Conferință nu încetez să-mi rememorez și să-l amintesc și altora acel pasaj de o înaltă noblete din Raportul tovarășului Nicolae Ceaușescu, în care se spune: „În cadrul Conferinței Naționale ne preocupăm intens de creșterea bogăției naționale, dar nu trebuie să uităm că cea mai mare bogăție o reprezintă omul; el este făuritorul tuturor bunurilor materiale și spirituale, de el depinde înaintarea cu succes a patriei noastre pe calea societății comuniste“.

CADRAN POLITIC

Sînt vii în mintea noastră Documentele Conferinței Naționale a P.C.R. din iulie a.c. Ele au o excepțională valoare teoretică și practică. Poporul român a dobîndit un program de lucru concret, o imagine limpede a ceea ce cere partidul fiecărui cetățean pentru ca țara noastră să se alinieze cît mai curînd cu putință în rîndul țărilor dezvoltate economic ale lumii.

Magistralul raport al tovarășului Nicolae Ceaușescu, dezbatere, documentele Conferinței se cer adînc și amănunțit analizate. Toate la un loc reprezintă un program uriaș de lucru, alcătuit din trăsăturile realiste ale unui viitor ce-l transformăm în fiecare zi în prezent, prin muncă, voință, entuziasmul, priceperea și forța noastră. Rezoluțiile adoptate de acest înalt for sînt numeroase și fiecare, în domeniul ei, de o însemnătate și importanță capitală.

Energiile întregului popor sînt canalizate către îndeplinirea hotărîrilor Conferinței Naționale „cincinalul în patru ani și jumătate“. După cum se vede, prin reanalizarea exigentă a tuturor posibilităților, largă dezbateră de lucru, Conferința Națională a partidului a stabilit obiective clare pentru progresul unei Români socialiste, moderne și libere, a tot ce implică aceasta, inclusiv ridicarea sigură și so-

ludă a nivelului de trai al populației.

Acum 28 de ani — la 23 August 1944 — mișcarea revoluționară a întregului popor român a deschis porțile marelui șantier al țării noastre, pe acolo pe unde mai înainte erau doar buruieni, imasuri sărace și multă, foarte multă încredere în viitor. Ne aflam la sfîrșitul unui război de pradă și ură care is-tovise nu numai forța umană ci și cele mai elementare și mai necesare bunuri materiale. Dînd glas frămîntărilor poporului, aspirațiilor uriașei majorități a națiunii, P.C.R. a reușit să reunească — sub conducerea sa — cele mai largi forțe sociale, patriotice, democratice, progresiste, cadrele militare și armata, să asigure răsturnarea dictaturii militarofasciste, întoarcerea armelor împotriva Germaniei naziste și alăturarea țării de partea coaliției antihitleriste. În august '44, ca și în anii ulteriori, s-au conturat mereu mai clar curajul în luptă și spiritul de abnegație, de dăruire pînă la sacrificiul suprem al comuniștilor, al clasei noastre muncitoare, al tuturor adevăraților patrioți, dorința arzătoare și hotărîrea fermă a maselor de a înlătura vechile rînduiri și a crea o societate nouă, societatea socialistă. Pe calea deschisă de 23 August, masele muncitoare, sub conducerea partidului comunist

au trecut la realizarea visului hrănit de generații — clădirea unei vetre luminoase. La conducerea treburilor țării a fost chemat întregul popor. Prin instaurarea la 30 decembrie 1947 a Republicii populare ca formă de guvernare se împlinea nu numai visul de flacără al generațiilor de la 1848, al celor mai luminate capete ale neamului, unul din principalele obiective ale luptei comuniștilor — ci începea și un proces fundamental în viața societății noastre — așezarea bazelor democrației socialiste. De treburile țării ne ocupăm toți și răspundem toți. Așa cum s-a subliniat la Conferința Națională a P.C.R. din 19—21 iulie a.c. ca cetățeni ai României socialiste avem nu numai dreptul dar mai ales datoria să ne aducem într-un spirit de maximă responsabilitate cetățenească partea de contribuție la rezolvarea problemelor majore ale construcției socialismului. Etapa parcursă de țara noastră de la eliberare pînă azi reprezintă, de fapt, istoria unor acte de înaltă conștiință civică a maselor.

Se cere de la noi să valorificăm superior întregul potențial productiv al țării. Nu se pune problema de a se face eforturi fizice sau financiare suplimentare pentru atingerea acestor obiective economice, ci trebuie realizată o creștere mai puternică a eficienței economice. O mai bună gospodărire a mijloacelor de producție de care dispunem. Potențialul productiv care se ridică la circa 610 miliarde lei, din care trei sfer-

turi sînt capacități puse în funcțiune în ultimul deceniu, avînd un grad înalt de tehnicitate, să atingă valorile deplinului randament. Fiecare membru al societății noastre este chemat la înfăptuirea practică, în ritm susținut, a obiectivelor economico-sociale și cultural-educative cristalizate în planurile de stat, la dezvoltarea forțelor de producție, ridicarea productivității sociale a muncii, gospodărirea economică a resurselor materiale și umane, valorificarea marilor rezerve interne de creștere economică intensivă, de perfecționare a calității produselor, de reducere a cheltuielilor neproductive etc.

Cea de-a 28-a aniversare a eliberării patriei noastre de sub jugul fascist ne face să fim optimiști, să aspirăm cu încredere la un loc de frunte printre țările civilizate. Avem toate condițiile materiale și avem, mai ales, un popor minunat, în stare să realizeze orice. Avem o Republică socialistă puternică ce cunoaște un avînt exprimat prin ritmuri economice dintre cele mai înalte din lume, o Republică în care de un sfert de veac, Majestatea Sa este Poporul! Avem o patrie al cărei popor este strîns unit și conștient de forța unității lui în jurul partidului, o Românie iubitoare de pace și libertate și militantă dirză pentru aceste țeluri, care și-a cîștigat prin cuvîntul ei drept și chibzuit un înalt prestigiu pe arena internațională.

NICOLAE ȚĂRANU

VIRGIL TEODORESCU

sentinela aerului

„Sentinela aerului“ (Editura Eminescu, 1972) este, în pofida poemului liminar ce prezidează volumul cu virtutea unei arte poetice în stare să sugereze o unitate de concepție, un model dinamic exemplar pentru a ilustra forțele ce acționează divergent în țesutul intim al unei personalități creatoare. Dacă primele cărți apărute în deceniul cinci („Blănurile oceanelor“, „Butelia de Leyda“, „Spectrul longevității/122 de cadavre“ în colaborare cu Gellu Naum etc.) indicau un poet sensibil cu imagine grațioasă și obsesii lubrice de adolescent întirziat ce utiliza în revolta lui procedeul de compunere supra-realist, ultimele cărți arată o preocupare pentru evidențierea imaginii frumoase prin atenția acordată formei cizelate, atât de ignorată altădată. Este interesant de observat că la Virgil Teodorescu sentimentul că asistăm la un spectacol suprarealist nu provine atât din imagine, cât din așezarea ei arbitrară. Starea de vis, halucinația, incoerența sint urmările unui mecanism poetic defectat cu bună știință, pentru a submina legile poeziei ce îi par rigide și aristocratice. Revoluționar în estetica poeziei, poetul își va păstra starea de spirit și când e vorba de chestiunile sociale. Poezia lui din această perioadă este agresivă și prin alegerea materialului poetic ce nu poate diminua cituși de puțin acea stare feminină a imaginii, atât de vizibilă mai târziu, de mare puritate și, paradoxal, de o incredibilă gingășie. Copleșitoare pentru ea este acum obsesia obiectelor pe care le consideră mai presus de sentiment. Aglomerările sufocante provoacă iluzia haosului și prin efortul de a le substitui natura dintr-un elan purificator anticitadin, lucru care provoacă și mai acuta senzație a excentricității. Disprețul pentru sentimentalitate se compensează cu pasiunea pentru obiecte. Poezia este scutită astfel de frigiditate grație densității lumii obiectuale ce solicită senzația, reprezentarea colorată: „Obiectele vor căpăta pierduta lor semnificație / Agresiva, revoluționara patină / Pe care o au în ele ca o trapă ascunsă / Inegalabilul lor salt mortal / Va rupe în fișii aerul care le înconjoară / Femeile vor găsi în locul rochiilor cūburi de viespi / În locul cearșafurilor nuptiale penițe și crabii / În locul hamurilor săli de obstetrică / În locul gurii un loc cețos“... („De brațele aprinse sint agățate două

imense lămpi“, din **Blănurile oceanelor**).

Esentială pentru „Sentinela aerului“ este starea de calm și optimism, de echilibru al umorilor pe care nu-l poate avea decât acela ce a ajuns la o înțelegere cu lumea sau a operat o transformare asupra ei asumându-și calitățile demiurgului prezent etern și pretutindeni în enormul ciclu al naturii. Teribila ipostază a atotputerniciei, claritatea impresionantă, tonul ușor moralizator și trist dat de acea vîrstă la care bilanțurile sînt posibile, iar viața este scutită de incertitudini, se materializează în **O picătură de apă**, poemă maiestuoasă, de o frumusețe clasică. O pace franciscană, la care ajunsese și Argehi după o activitate lirică de decenii, îl traversează pe poetul altădată dur, cu antipatii vădite, în stare să dilate diform orice amănunt, ducînd-l pînă la semnificația lui contrară: „Pe măsura mea sînt crestele pe care urc / pe măsura mea și după puterile mele / sînt șesurile și nisipurile aurifere, / dunele ca niște turme pascînd în amurg. / Griul dublează puterea soarelui, și viața celorlalți imi dublează viața, / pot gîndi cum gîdesc, / pot transforma un trandafir într-o grădină nesfîrșită, / trăiesc întreg în forme trecătoare, / pot transforma refugiu într-un morman de flori / sau într-o piață publică, / se răsucesc fluviul spre sfîrșit / și se întoarce la izvorul său, / ducînd în el acordul hidrocentralei albe — / sînt sigur că mi-e viața banală, o, banală / ca o rază de soare în cuibul de sub streșina casei, / ca o picătură de apă multiplicînd splendoarea inelelor de logodnă.“ Vederea se pare că a devenit și ea placidă, vorbele tind să-și piardă din greutate prin uzura publică, lucrurile nu mai au prospețime în însușirea lor protocolară.

Este o stare de oboseală peste care se suprapun furtunos dar vremelnic, asemeni unor ploii de vară, arpeggiile supra-realiste răsărite dintr-o fibră nesupusă. Incoerența este închisă într-o formă grațioasă și cuminte care pare a ilustra chiar o frază a poetului unde acesta nota că arta are „un suplu început“ și „o tristă eleganță“, finală, am conchide. Alteori, de fapt în doar câteva piese ale volumului (**Sentinela aerului** (1), (2), **Blana de ris** etc.), zvîrcolirile către dinamitarea ideii de poezie duc la confuzia totală asupra acesteia. Supralicitînd prozaismul, retorica, intervenind prea mult în mecanismul liricului, poetul dă citeva mostre despre care nu putem spune decât că reprezintă stadiul ultim al experimentului, un punct în care proza devine covîrsitoare iar textele urmuziene n-ar fi privite de aici, decât o dulce poezie: „Cei doi siamezi se împiedicau de vrejul unei plante / oarecum bizară dar mai ales rezistentă, / venerată de ostile pigmeilor, cu / un aspect care trezea mila — / În ultimă instanță o rămășiță a corăbiei Santa Maria, / probabil un petec din marea velă care / s-a abătut ca un nor negru asupra populației de culoare, / Dar care privit de la distanță părea un monument / grandios, deținătorul unei cantități enorme de substanțe nutritive“... (**Sentinela aerului**).

Prioritar însă rămîne gestul mărunț, disponibilitatea egală în fața componentelor lumii înconjurătoare, migăleala de parnasian ce se desfată îndelung privind piatra prețioasă sau lucrul frumos, reflex venit din dragostea pentru formele calde ale obiectelor față de care se manifestă cu precădere lirismul său. „Cînd i s-a frînt catargul de fildes negru, arca / plutea pe un vapor prin Danemarca / Și drumul ei părea să fie orb / primejdii de fiecare sorb. // Și săbii lungi dințate săbii scunde / țîșneau dintre frînghii cîzînd în unde, / Un cheag de trepidații neînterupte / ermetic curbueu de linii rupte. // Purtat de tutelarele furtuni / ca o încălțătură de cărbuni — / așa plutea fantasticul ciulin / cu mersul zigzagat și rectilin“ (**Verigi fluide**). Mineralul și mineralizarea sînt atotputernice: „țările“ sînt de „jad“, „diamantele“ sînt „languroase“, „smaraldul“ e „cald“, „copacii de jar“ țîșnesc din „uriale opale“ iar „pietrele“, luînd caracterele vegetalului sînt „stufosae“ etc. Prezențele florale și cristalele de preț, atmosfera ireală, aristocratică, a simțurilor, închisă în ritmuri clare peste care plutește o undă de ironie, dau totuși ponderea acestei cărți în care răzvrătirea împotriva unui anumit mod poetic pierde din violență prin prinderea ei perfidă într-o formă ce, impunîndu-se cu toate atributele anihilează arbitrarul și relevă adevărata sensibilitate.

MIRELA ROZNOVEANU

VICTOR EFTIMIU

dobrogea

Pămînt de arșiță și uragane,
Mileniile încrustar-n tine
Vestigii egiptene și latine
Și funeralii scite în gorgane.

Ai măcinat cupole bizantine,
Iar astăzi cimitire musulmane
Și-n sarcofagiile lor romane
Pe cei proscîși barbarelor destine.

Această Dobroge, unde scaieții
Își strigă mării bucuria vieții
Pe brațul Istrului culcată, moare.

Callatis, Tomis, antică splendoare,
Exil în care ispășeau poeții.
Te cînt și frumusețea ta mă doare !

GRIGORE SĂLCEANU

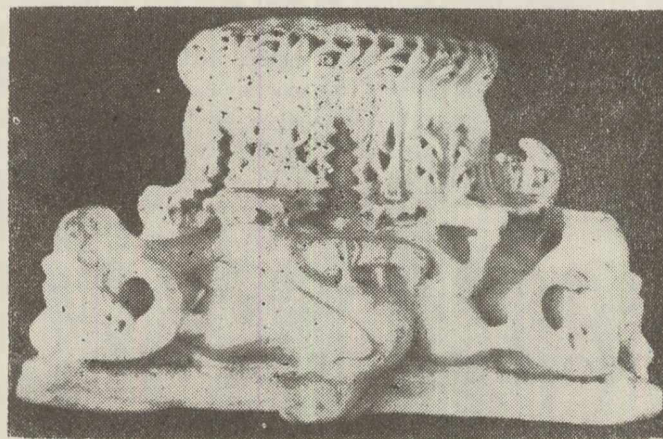
dobrogea

Priviți în patru zări ! Clipind din geană,
Un soare nou străfulgeră pe dună ;
Sirenele Partidului răsună,
Din somn trezind cîmpia dobrogeană.

Vin spumegînd talazurile-n goană,
Pe mare fug ca turmele-n furtună.
Priviți ! Ne-așteaptă-n prag cu voie bună
Țărancele cu rod de vii în cană.

E-un neastîmpăr viu pe cîmp, în aer ;
În stoluri pescărușii se încaier
Cu spumele de valuri aruncate.

Ne-așteaptă-n prag cu brațele-amîndouă,
În casele ticsite de bucate,
Dobrogea clocotind de viață nouă !

PRIVIM SPRE ANUL 2000

(Urmare din pag. 1)

spre anul 2000 nu obsedați de coșmaruri apocaliptice ci de imagini de un optimism copleșitor, oferite de oamenii de știință. Într-un asemenea cadru larg de preocupări pe plan mondial se așază elaborarea — din inițiativa și sub conducerea nemijlocită a partidului nostru — a „prognozelor privind evoluția economico-socială a României în deceniile următoare, a strategiei dezvoltării patriei noastre, pe termen lung, ca parte importantă a programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, de creare a condițiilor pentru trecerea la comunism.“ Recent, la Conferința Națională, tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat o schiță a dezvoltării României socialiste în pragul anului 2000. Populația țării va crește pînă la 24—25 milioane de locuitori. Aceasta înseamnă, pe de o parte, mai multă forță de muncă. Sintem asigurați că va crește încă durata vieții oamenilor și, incontestabil, poate crește și numărul anilor cînd ei pot participa la muncă. Prog-

nozele au stabilit realizarea în 1990 a unei producții industriale globale de 6—8 ori mai mare ca în 1970. Aceasta înseamnă între altele „180—200 miliarde kwh energie electrică, 20—25 milioane tone oțel, 150—200 mii autocamioane, 450 — 500 mii autoturisme, 35—40 milioane tone ciment... Pînă în 1990, va fi irigată întreaga suprafață agricolă ce se justifică din punct de vedere economic“ și, prin folosirea tuturor celorlalte mijloace științifice, se vor putea obține atunci 28—30 milioane tone cereale. Va crește ponderea producției animaliere, depășind 50 la sută din totalul producției agricole. Școala va cunoaște perfecționări substanțiale. În 1990 întreaga populație globală a țării va căpăta o pregătire de nivel liceal, prin generalizarea acestui tip de școală. Se va dezvolta învățămîntul superior. Întregul învățămînt va fi realmente apropiat de producție. Desigur școlile vor fi organizate pe cabinete, dotate cu laboratoare și ateliere și un număr însemnat vor funcționa pe lîngă marile uzine, șantiere sau unități agricole. Va rămîne departe în urmă imaginea tinărului copleșit de mîhnire și dezorientare pentru că, pus în fața unui eșec la concursul de admitere, nu știe ce să facă și nu se poate hotărî să intre să se califice muncitor. România anului 1990 va fi o țară în care centrele ur-

bane tind să devină preponderente și procesul de urbanizare se va accelera. Oamenii muncii vor dispune de mai mult timp liber pentru odihnă, pentru învățămînt, pentru creșterea nivelului lor de cultură, pentru că săptămîna de lucru va fi redusă, pînă în 1980, la 40-44 de ore.

Imaginea României viitoare, așa cum a prezentat-o în liniile ei esențiale tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională, se confirmă, totodată, pe lîngă datele ei rigurose științifice, ca un vis. Este visul comuniștilor. În anii ilegalității, luptătorii comuniști înfruntau primejdiile și moartea înflăcărați de acest vis. În 1944, de 23 August, cînd s-a produs marea cîntură, mulți vor fi gîndit că sîntem departe de anii cînd visul se va împlini. Azi, în pragul celui de-al 28-lea 23 August, de la cotele piscurilor pe care ne aflăm în continuă ascensiune, orizontul nostru s-a lărgit imens, putem privi nu la distanța unui cincinal, ci la orizontul a patru-cinci cincinale, putem visa chipul unei Români înfloritoare și putem crede cu tărie că visul se împlinește. Pentru că în fruntea noastră stau făuritorii de vise, dar și împlinatorii de vise, Comuniștii. Întîmpinînd Marea Sărbătoare, să ne suflecăm mincile și să ne apucăm de treabă !

strada labirint*)

Un roman aparent, considerat astfel mai mult prin convenție și volum de pagini publică Sergiu Than, autor nu lipsit de acurateță a stilului, de un primar simț al povestirii, adică de o anume capacitate de a nota, chiar de a „pune în scenă” momente de existență plauzibile, nedepășind însă, în ansamblu, anecdoticul mediu, pitoresc, liniar.

Cartea ezită, de la prima, la ultima pagină, între două exemple românești ilustre, adoptate cu pasiune și abandonate din cind în cind pe parcursul povestirilor care alcătuiesc de fapt acest, hai să-i zicem, roman-mozaiical, această suită de nuvele legate între ele printr-un număr de personaje comune, printr-un perimetru de relații și obiceiuri, în fine, prin participarea lor la evenimentele cele mai importante de dinainte de cel de-al doilea război. Aceste romane sint : „Maidanul cu dragoste” de G. M. Zamfirescu și „Sfârșit de veac în București” de Ion Marin Sadoveanu.

Din primul roman autorul preia mai ales o inconștiență jovială a delincvenței, o pastă groasă stridentă, o simpatie naivă pentru cei descalificați social, din cel de al doilea, tentația de a radiografia greoi dar lucid un mediu, o mentalitate de a-și proiecta personajele pe fundalul epocii cu o răceală francă, crudă, lipsită de sentimentalism și false pudibonderii. Multe pagini ale cărții, care, la urma urmei se citește cu oarecare interes, par prolix, lipsite de eleganță profesională, cuvintele cad cenușiu, propozițiile au o tentă didactică, ilustrativă la un mod incipient. Destinele eroilor cărții, chiar destinul eroului ei principal Toma Ionescu, nu se rețin, nu impresionează, nu incită. Faptul că autorul poate să povestească curgător, să transcrie firesc un dialog, e un bun câștigat, dar, un bun minim, aici existau doar premisele inițiale pentru impunerea cărții în fața gustului public, ca și a celui critic.

Romanului *Strada labirint*, înțelegând epocă aflată, credem, de fapt, în stadiul de eboșă al unei cărți ce ar fi putut fi mai bună, mai vie, îi lipsesc:

DAN MUTAȘCU

(Continuare în pag. 14)

* roman. Editura Eminescu, 1972.

MIHAI BENIUC : ARDERI (Eminescu, 1972) Volumul *Arderi* se distinge în producția poetică a anului prin neclintirea cu care autorul său își formulează crezul de poet comunist și apartenența la valorile spirituale naționale. **Fermitea** devine ea însăși subiect liric și polemic — explicativ : „Puteam și eu zvoni pe alte coarde, / Pe struna gălăgiilor moderne, / Să port pe piept anarhice cocarde, / Să dorm tihnit pe-a slovei șapte perne. // Așa, mi-ajunge cât am semănat, / Iubindu-și limba, neamul și pământul / Și steagul roșu-n zare ridicat — / De plec, la cap o să-mi bocească vântul”. (Cit am semănat) Sub pavăza unei arte poetice deplin angajate ideologic lirica lui M. Beniuc întreprinde numeroase retrospectivă sensibile în vîrste, evenimente, simțăminte trecute, dînd adesea mășterei unui imn cu remarcabile inflexiuni elegiace. Poezii ca *Cine-mi va spune, Aceasta, Limba, Codicil testamentar, Partidul, Drapelul, Sint focuri, Vulcan în adormire* etc. vor putea figura întotdeauna în cele mai elocvente antologii de poezie mobilizatoare. În această direcție destinul poetului este, fără tăgadă, **implinit**.

Ceea ce rămîne discutabil în acest nou moment poetic ca și în multe din cele precedente, este concesiia artistică pe care M. Beniuc o face uneori versului facil și imaginii inconsistente. Faptul ține nu numai de detaliu ci chiar de esența lirismului său activ și comunicativ. Ca orice structură prin excelență romantică, și aceasta era expusă excesului, ceea ce s-a și întîmplat, ducînd în cazul M. Beniuc — și la o eronată administrare a talentului. (Debitul editorial dintr-o anumită perioadă nu putea rămîne fără consecințe asupra spiritului critic...)

Toată această năvalnică secreție prozodică afectează pînă și cele mai de preț trăsături ale poeziei, după aceea lege a avalanșei care nu lasă intactă nici una din pietrele angajate în prăvălire. Extazul profetic, profund și viguros, din *Cîntece de pierzanie*, încremenește surprinzător la comentariul „părului nins” și al trecerii vremii fără a adăuga valori noi la celebra strofă din care a purces. Gestul sănătos de expansiune a eului se îneacă în clamoare și egocentrism citeodată. Pasiunea mereu proaspăt formulată odioasă, degenează pe alocuri în agresivitate, spontaneitatea verbală în gilceavă, impetuoziitatea în ființă. Astfel ajungem să citim lingă versuri de-a

dreptul sclipitoare atari de M. Beniuc : „Nu s-au găsit în lume pompieri / Să-mi năbușească hohotele...”, „Cînd era eternitatea tinăra ca o codană (...) / Potrivind pălărioara ei cochetă pe-o sprinceană...”, „Te ignorează hăul veșniciei...” (acesta defectează o splendidă poezie, **Timp**), „Cu solitudinea la braț (!?) / Umblam...”, „Pe-aicea și aproape e departe...”, „I-aproape codrul, sună o sirena — / O, noua mea cîntare indigenă”, „Privire sumbră-i marea / Și vîntul o-ntărită — / Iubito, hai acasă, / Că vremea e urîtă.” ... „Dar azi e marea calmă ca după-o masă bună...” (!?) ... „Hi ! Murgule, di ! Roibule, hai, hai ! Aveți acasă fin, iar eu mălai. / Și caii-n mers își arcuiesc spinarea — / Uu — Uu ! — miroase lupii zarea...” „Cîntul cu voce de lector...” (!!) Oprim aici lista dintr-o deferență altfel justificabilă, nu înainte de a semnală invazia unor neaoșisme absolut insuportabile : „ieri torăiai”, „muzică țivilită”, „zbor buiac”, „zdreanță la calțamă” etc., precum și neglijențe după care am întoarce capul și-n tramvai :

SPECTRUM

„Și sirena-i ca cocoșul...” (p.131) E adevărat, volumul cuprinde nu puține poezii memorabile, de o frumusețe distinctă și durabilă, și mai ales strofe excepționale, dar, puține dintre acestea (*La voi în a-dîncimi, Omen, Paharul, Dă-mi înapoi, Vechi receptacul, Ru-ne, Cînte-n veci, Tirzului din mine* ș. a.) aspiră la aceea perfecțiune cu care „omul marilor risipe” își este sieși și literaturii noastre dator. O meditație asupra condiției umane, precum *Indoiala*, de pildă, ce-ar fi putut deveni o piesă antologică, sfîrșește grăbit printr-un vers cu totul insuficient : „Și spune vieții bunădimineața”. Această alegere a soluției minime devalorizează spațiile cele mai înalte ale poeziei sale actuale, căreia tonul elegiac, maiestuos, chiar romanțat, i se potrivește mai mult decît agitația și provocarea justițiară. E o opțiune pe care poetul amină să o săvîrșească deși în ea licăresc luminile marii poezii : „Iubito de departe, ce-ai rămas / În mine ca pe-un vechi iconostas / Fecioară glorioasă și eternă, / Ții minte ? Capul tău frumos pe pernă / L-am potri-

vit la sfînta-ți adormire. / Atunci am îngropat și o iubire / Schimbăta-n uriașă luminare / Pe drumul omenirii viitoare. / **Deci tu ești iar lumină de departe / Cu ochii tăi renăscători din moarte**.” (Finalul poemei *Lumină de departe*.)

BEN CORLACIU : POEME FLORIVORE (Eminescu, 1972) Puține lucruri din recentul volum (splendid liniat de Benedict Gănescu) dezic activitatea lirică a lui Ben Corlaci sub teascurile editurii „Alfa”, alături de Geo Dumitrescu, Const. Tonegaru, Ștefan Popescu și ceilalți veritabili ostași ai ostentației. Recenzind volumul *Arhipelag* (1944), Pompiliu Constantinescu definea cu termenul de **fumisterie**, nu atît o trăsătură particulară a autorului, cît o stare de spirit unanimă în epocă, exprimată prin formule lirice congenerice. Dezvoltarea ulterioară și individualizarea poezilor din ge-

nerația războiului, pretimpuriu împuținată, este structural legată de soluțiile pe care fiecare le-a găsit pentru ieșirea din această forfotă resurecțională, sub verbul căreia lirismul degenera ușor în excitație psihistorică. Așa de pildă, între agresivitatea ingenuă a strofelor din *Libertatea de a trage cu pușca* și baladele cifrat-ironice ale lui *Geo Dumitrescu* din *Nevoia de cercuri* există o coerență spirituală perfectă. Ceea ce s-a modificat este doar titlul și **metodica** lirică.

Poemele florivore, deși cuprind versuri scrise între 1943—1971, sau tocmai prin această extinsă selecție, vădesc intenția de a atenua imaginea poetului beligerant, cu inima, la douăzeci de ani, burdușită de petarde. Revolta și energia inconformă nu au secătuit, dar s-au retras undeva în celule secrete ale versurilor, acolo unde obiectul exterior și timpul concret își pierd autoritatea asupra termenilor definitorii ai existenței. Ochii poetului, acum „înhămați la corabia de raiuri în delir”, au dobîndit ceva din voluptatea contemplației tragice a ființei și a condiției sale, paradoxul

rafinat luînd locul imprecăției vinjoase : „S-a terminat. Dacă un cerc se poate termina vreo dată / sau dacă soarta cîinilor e ca mereu să se-nvîrtească-n jurul cozii. / Și iar s-a terminat. Mereu se termină. / O floare-a mirosit / un om și-acum e beată...” (**Poemul în ABC**) Ironia a devenit silențioasă și nostalgică, avertismentul brut s-a potolit în profeție anxioasă („și fiecare-și va-mpleti din gînduri / cununa lui de spini...”), viziunea zădărniceii mistuitoare a vieții nu mai produce scrișnete ci fulgurații cosmice („vîntul face ca o floare de nisip s-alerge / după altă floare de nisip”). Obiectul și elementul concret-vital (lemnul, patul, piatra, gardul, planeta, calul, zăpada, golul, floarea etc.) continuă să funcționeze în poezia sa ca reper esențial și total al existenței, relevînd acea competiție dialectică dintre spirit și formă. Torsiunile tonului interpretează cu subtilitate și calm mecanica vieții, iar apariția anaferei este de fiecare dată ferită de patetism și stridentă. A dispărut colera (chiar cu „acrocroche-coeur”-ul său), ce grăbea cuvîntul să steargă, „rapănul tăcerii” de pe suflet înainte de a propăși ideea. Altfel spus, **fumisteria** de care vorbeam a ajuns la un fel de **fumigație** echilibrată și sugestivă, transfer estetic din toate punctele de vedere fructuos pentru consolidarea unei poezii cu vîrste agitate.

ION POTOPIN : DISCOBOLUL (C. R., 1972). Masivă colecție de sonete, aproape vicioasă în formalismul ei gol de orice particularitate poetică. Sub semnul unei sensibilități total anemiate, patetic și grandilocvent, Ion Potopin celebrează în numele dicționarelor de rime și al cuvintelor zgomotoase. Versurile sale nu sint altceva decît niște parafraze tărgănate întru obținerea tropului precar și nesemnificativ. Apelul la antroponimele clasice (Phidias, Aheii, Miron, Olimp, Icar, Ibis, Arhimede, Mirabil discobol, Socrate) nu indică nimic mai mult decît un snobism al simbolurilor garantate și incapacitatea de organizare a unui univers poetic propriu.

AL. PROTOPODESCU

pledoarie pentru dialogul critic

La noi, mai ales de la o vreme, se citește, din nou, foarte mult. O critică tinăra și ambițioasă se ține la curent cu multe apariții recente pe plan mondial și pune în circulație termeni și informații ce presupun o elucidare ; ceea ce apare onora implicit cunoscut și limpede, altora le apare confuz și obscur iar nu o dată minuirea însăși, cu dezinvoltură, a unei terminologii moderne și a unei informații de ultimă oră, dezvăluie lacune. În fața efervescenței juvenile, dinamică și creatoare în inșiși limitele ei, generațiile mai vechi, cu formația stabilă, reacționează în chipuri diferite : perplex înaintea unei mișcări care le răstoarnă însuși modul de gîndire, fie își continuă paralel monologul, fie intră în dialog. — polemic, condescendent sau deschis. O „introducere în critica literară”, a unui inte-

lectual de solidă formație estetică și dispus la dialog deschis, se transformă inevitabil într-un manual eclectic, util și primejdios în aceeași măsură : condescendența față de orientările noi anulează în fapt dialogul din momentul în care zîmbetul înțelegător le arată tinerilor că „nimic nu e nou sub soare”. A arăta că, în fond, Aristotel, Ion Eliade, Caragiale și Barthes spun cam același lucru înseamnă a implica un plan referențial care se cere explicitat pentru a sesiza un sens al mișcării contemporane ; iar integrarea într-un sistem critic tradițional a unei parțiale terminologii moderne relevă necesitatea prezentării fiecărei termen folosit cu precizarea accepției asumate în opoziție cu toate celelalte intens vehiculate. Nu întîmplător, probabil, cine s-a gîndit să-și publice „introducerea în criti-

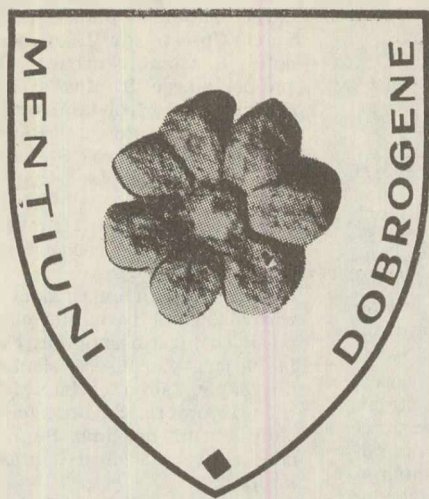
ca literară”, fără a o înarma cu aparatul referențial și cu glosarul terminologic impuse de pluralitatea convențiilor contemporane, și-a propus ulterior să elaboreze un „dicționar” al ideologiei literare. Fie că vorbim de „tradiția Sainte-Beuve” și de „noua critică”, fie că vorbim despre „structură” și despre „biografie”, e necesar să ne delimităm accepțiile, oferind cititorului punctul nostru de vedere propriu în aprecierea unui moment istoric sau în definirea unui concept. Altfel riscăm să ne închipuim că spunem același lucru cu cei ce de fapt ne contrazic și să ne aflăm în controversă cu cei ce de fapt ne împărtășesc pozițiile. Ne trebuie, deci, o **critică a criticii** occidentale de azi. Din acest punct de vedere, poate în primul rînd o carte de referință, informînd, descriînd și explicînd diversele orientări, conceptuale și metodologice, dominante în secolul XX, cu rădăcini în ajunul lui și cu absolutizări frecvente în ultimul deceniu. În absența oricărei istorii a criticii literare în secolul nostru, planul referențial ar fi inevitabil amplitu, completînd cel puțin pro-

vizoriu o lacună a bibliografiei din inșiși țările vizate (masiva **History of Modern Criticism** a lui Wellek s-a oprit, deocamdată, cu vol. IV, exact la 1900). În al doilea rînd, **critică a criticii** înseamnă, evident, interpretare de pe pozițiile noastre : **dialog de idei, fundamental** prin care ne comunicăm distanțele și opozițiile pentru a ne afirma propriul cadru conceptual și metodologic. Receptivi și demni în convingerile noastre, fără a ceda nici inerteiei, nici modelor, discutînd fiecare orientare alternativ, din interiorul ei și față în față cu ea, putem deveni interlocutorii celor studiați de noi. Ne-am putea propune, în felul acesta, să contribuim la o mai pregnantă prezență și a teoriei literare românești în confruntarea contemporană a ideilor și ideologiilor, a metodelor și a experiențelor moderne. Confruntare care, în alte domenii, cunoaște mai demult cuvîntul autorizat și ferm al gîndirii românești situate pe pozițiile unui marxism creator și ale unei specificități formate istoric. România de azi a devenit un factor prestigios al dia-

logului mondial tocmai pentru că reprezintă politica internațională, de excepțională exemplaritate, a unei țări demne și creatoare, care a depășit atît înfeudarea, cît și autarhia sterilă și anacronică. Conduita înțeleaptă a României socialiste în forumul internațional este rezultatul unei profunde cunoașteri a realităților contemporane, în variabilele ca și în constantele lor. Am putea să spunem că tocmai această cunoaștere — întemeiată pe studii, confruntare, interpretare și elaborare proprie într-un proces de continuu schimb reciproc — este modelul oricărei exigențe, în orice domeniu al științei și gîndirii noastre. Opoziția sistemelor nu înseamnă, după acest model, nici ignorare reciprocă, nici tentativă reciprocă de subjugare. O „coexistență pașnică” între idei nici nu e posibilă, nici nu e dorit, pentru că spiritul uman evoluează prin înșiși lupta ideilor ; dar „războiul ideilor”, autentic, este prin definiție purtat între adversari

SAVIN BRATU

(Continuare în pag. 14)

OLTINA

Ploaia a stat și mireasma viilor înflorite aduce din cimp o boare de abundență și văratecă sănătate. De sus, de pe coama dealurilor dăltuite în terase, satul pare o flotilă acostată la malul Dunării. Livezile și podgoriile urcă, în semicerc, din imediata apropiere a ogrăzilor. Pomii și butucii de vie, aidoma unor spectatori muți, privesc din amfiteatrele trezite la viață spre centrul civic al comunei ca spre o imensă arenă romană. Imaginea aceasta, răsturnată în apele clipocinde ale bătrînului Istros, prefigurează un autentic corn al abundenței, replică prezentă a pămînturilor sterpe și încremenite — așa cum le vedea odinioară Vlahuță, în trecerea lui cu lotca în avalul fluviului, către Măcin.

...În băncile clasei sînt elevi cu tîmplele argintii. Unii de-abia au lăsat sapa, alții vin direct de la livadă sau din zootehnie. Profesorul le vorbește, la lecția de istorie, despre urme ale geto-dacilor și romanilor în Dobrogea. De la versurile lui Ovidius, din care răzbat pînă la noi relațiile pline de căldură ale marelui exilat cu băstinașii, istoricul „taie” drum drept,

peste Valul lui Traian, peste vilele Murfatlarului, vechi de pe vremea lui Burebista, către Adamclisi. Închipuindu-se sus la cota cea mai înaltă a monumentului Trophaeum Traiani, omul de la catedră privește în zare, pînă la marginea Dunării. Ia Oltina.

Este invocat vestitul cărturar, arheolog și patriot român Grigore Tocilescu, dar și săteanul Nicolae Pavel Batală. Într-un martie însoțit, cu șaptezecisicinci de ani în urmă, Nicolae Pavel Batală scotea de sub 4 butuci de vie din spatele casei o tablă de bronz, revelatoare pentru viața multiseclară a comunei, sub a cărei inscripție însuși marele Traian — la august 14, anul 100 al erei noastre — își pusese semnătura. Trei escadroane de pedestrași primeau, conform inscripției de pe tablă, dreptul de a se bucura, ei și urmașii lor, de dreptul de a se însura cu oricare din femeile pe care le vor lua. Găsită de sătean și descifrată de cărturar, tablă de bronz îl amintește pe cel căruia i s-a înmînat privilegiul — MANEA ANTONIE RUFU și fiul său MARCU — stabilind astfel isto-

NICOLAE CONSTANTIN

(Continuare în pag. 7)

Laurențiu Fulga nu este un scriitor comod. Și nu este comod fiindcă incomodă este maniera sa de a privi existența, incomodă este lentila care dilată detaliul și cealaltă, mai profundă, a cercetării adevărului. Dar nu ne-am oprit la Laurențiu Fulga pentru comentarea soiului de lectură pe care îl reclamea scrisul lui, ci pentru structurile epice pe care le-a alcătuit. A te întoarce cu o privire de ansamblu asupra unor cărți despre care s-a vorbit în repetate rânduri, înseamnă a prelua ștafeta chiar cu riscul de a omite anume laturi definitorii, dacă ele au fost spuse. Există cărți grave care se pot citi de la distanță; există cărți care te includ, care te închid într-un fel de „cerc magic”; acestea sînt cărțile care îți împrumută respirația lor, sufocarea lor, punînd semnul egalității între scriitură și lectură. Realitatea pentru care a optat Laurențiu Fulga este cu siguranță una de suflor, interioară, zămisliță în conștiință și devenind imperios necesar să fie eliberată în comunicare. Aparent, fiecare din universurile sale, este fragmentar. Scriitorul nu este interesat de consemnarea realității, ci de structura și definirea ei, deci de infinita explicație în spațiul conștiinței. Practic, toate întreprinderile scriitoricești ale lui Laurențiu Fulga sînt niște lungi procese de conștiință, neprogramatice dar hotărîtoare. Autorul se situează întotdeauna într-un spațiu tragic, interesat fiind de evoluție, de schimbările de perspectivă pe care le produc situațiile limită în conștiința individului. În mod fatal, teatrul operațiunilor mentale ale autorului este mai cu seamă războiul. (Alegerea este fără îndoială produsă de o experiență definitorie.) Războiul este înainte de orice o confruntare directă între viață și moarte, în care nu mai există minciuni și amăgiri. Între sînge, țărînă și cer poate fi loc pentru nedreptate și absurditate, dar nu pentru minciună. Un șir de adevăruri atrage întotdeauna după sine un altul, și atunci începe marea confruntare, marea înțelegere sau cel puțin marea tentativă de a pricepe. Între aceste granițe, altfel spus, între viață și moarte, își situează Laurențiu Fulga dialogurile sau monologurile despre adevăr.

În *Eroica* (1956) și *Steaua bunei speranțe* structurile narative sînt diluate, o anume destrămarea a firului epic dă uneori senzația de amestec neomogen. Aceasta se datorează unei abundențe a detaliului, interesant pentru atmosferă, dar excesiv pentru menținerea echilibrului epic. Pe atunci autorul nu avea conștiința exactă a concentrării. De aci însă începe să se deseneze una din constantele sale structurale: spațiul circular al scenei propriu-zise, și nu spațiul de dincolo, bănuieț, incert și eventual purtînd sorții salvării.

Între aceste două tipuri de spații există un veșnic raport, zonele sînt comparabile implicit, dacă nu manifest, compararea devine confruntare și este menită să dezlege sensurile. Raportările spațiale sînt multiplicare la infinit, există întotdeauna un cerc și mereu un dincolo, în fiecare micro-structură a romanului, fie că cercul

spațiile lui Laurențiu Fulga

e „țara nimănu” — zona dintre „două fronturi”, iar dincolo — linia de front în care se decide un armistițiu. Un veșnic aici secundat de un acolo, chiar dacă cele două nivele aparțin unei aceleiași indelețniciri: frontul.

Dar revenind la structura totală, raportul spațial este unul mult mai amplu și mai exact, dincolo de spațiul războiului aflîndu-se totodată spațiul liniștii: spațiul visurilor de dragoste, spațiul prefacerilor, spațiul unei lumi mai bune. Or, oamenii, așa-zii războinici, aparțin de fapt ambelor categorii de spații, pentru că războiul este înstrăinare obligată, teritoriu al alienării; confrunțați între cele două tipuri de spații, confrunțați de fapt cu propriile lor ipostaze, oamenii se obligă la aprofundarea temeiului lor de existență traumatizată în vederea unui bine viitor. Nicăieri nu există mai pregnantă ca-n război conștiința decalajului temporal. Era firesc ca celor două dimensiuni spațiale opozabile să le corespundă două dimensiuni temporale: prezentul, un hiatus, și apoi un timp continuu care leagă trecutul de viitor. Dezmințirea, judecățile, exacte asupra celor ce au fost și care, doar acum în acest hiatus, avînd mai degrabă rol de catalizator, decît de gol (un catalizator evident tragic) vor trece dincolo în timpul ce va veni, timp al construcției opus prezentului distructiv. Practic se modifică și se definitivează conștiințele (fie și într-un lagăr) trecînd de condiția lor temporală și tragică în zona ideilor sociale și morale. Fidel acestor opoziții spațio-temporale, rămîne de altfel Laurențiu Fulga și în *Alexandra și Infernul*, carte cu mult distanțată de precedentele, remarcabilă în sine, admirabil construită. Spațiile se păstrează, cercul este Infernul, iar dincolo — Alexandra. De data asta formula se concentrează, detaliul ostentativ și excesiv dispare, iar construcția apare echilibrată și divers menită. Spațiul din afara cercului este aici un spațiu al simbolizării; contră celor ce s-au spus de către unii comentatori care diagnosticau cartea drept o mărturie a imposibilității comunicării erotice într-un context tragic al morții și al izolării, chiar admitînd rostul femeii ca simbol — Alexandra, mereu aceeași, mereu alta — nu putem să nu afirmăm multiplele rezonanțe ale acestei simbolizări. Da, Alexandra înseamnă dragostea: acel eveniment care poate fi trăit în stare pură în timpul și în spațiul păcii; dar Alexandra mai înseamnă și amintirea, bagajul sensibil al trecutului, pe care și-l poartă fiecare soldat în ranită. Și invers; Alexandra (această femeie logodnică sau nevastă aproape întotdeauna indoliată) poate fi posteritatea sacrificiului, ceea ce rămîne în urma unui om, ea însăși loc al memoriei omului dispărut. Sau Alexandra poate fi reverberația infernului, ființa strivită de absență, pulverizată, aneantizată, ecou al tragicului. Dar mai presus de orice Alexandra este liniștea, pacea, umanitatea

„fiindcă dincolo de infern, începe, oricît n-ai vrea, și oricît v-ai împotrivi, orice arme ai mai inventa și orice alte semînții de soldați ai trimite la moarte, începe, mereu începe Umanitatea!”. Iar simbolul acestei „umanități” — care se întregeste cu fiecare nouă secvență a cărții, tărîm iluzoriu al împlinirii, cu care însă nu se poate comunica dintr-un cerc al situațiilor limită, din cercul tragicului — se conturează definitiv în ipostaza ei ultimă: fetița cu care nu se poate comunica (vorbea altă limbă) dar care înțelege orice. Fetița aceasta care îndrăgește și oblojește deopotrivă traumele unui ofițer român și ale unui ofițer german, fetița aceasta care înțelege tragismul rănilor și feeria primei ninsori, ea, unic germene al lumii viitoare (fie chiar și într-o strictă succesiune a generațiilor), orfană, deci singură, aidoma tuturor Alexandrelor care poartă cite un mort în suflor, reprezintă suportul lumii viitorului. (Cît de departe este simbolul, în toată cuprinderea lui, de diagnosticul neputinței împlinirii erotice!) Planurile interferează nu o dată, remarcabile construcții, dialoguri sau monologuri imaginare, traversînd împreună conștiința, la rîndu-i dedublată, multiplicată în diverse chipuri ale luptătorului conștient de datorie, dar și de

absurdul acestei crime organizate și ordonate, care se cheamă război. Una din calitățile deosebite ale cărții este de a produce un lung șir de ipostaze corespondente: concret, nu e vorba de aventura tragică a unui singur om, ci de o galerie de indivizi cu identități diferite (deși, scriitorul ambiguizează cu măsură: un sfîrșit de capitol anunță concentrat moartea lui Golia, capitolul următor reia îngropăciunea lui Cozia), date biografice diferite, morți sau supraviețuiri diferite. Doar aparent — în fond o singură conștiință colectivă (evident nu în sensul lui Jung) aceea a căutătorului de adevăr aflat mereu în confruntare cu moartea. Mult mai pregnant se unifică chipul Alexandrei, identitate nu numai onomastică. Spațiul ei rămîne deschis, primînd orice încărcături prezumtive posibile. În timp ce cercul se strînge și sfîra ajunge un singur punct, zona de dincolo rămîne nesfîrșită.

Un alt soi de dualitate spațială oferă *Moartea lui Orfeu*. Cartea nu mai este axată pe realitățile războiului, dar este în ultimă și definitivă instanță în alți termeni, și cu alte premise o confruntare între adevăr și moarte. Aici moartea femeii jubite constituie un catalizator, ea în sine nu are nici o însemnătate, dar este prilejul de

a dinamiza un nou și ultim examen de conștiință. Problematika se adîncește însă, pentru că individul nu mai este doar un obișnuit amestec de visuri și neîmpliniri, ci un creator de artă pentru care moartea apropiată, confundabilă cu propria-i dispariție, deschide un cont posterității. Or, posteritatea nu acceptă minciunile vieții, mai puțin pe cele ale creației. Moartea Horației, — în plan simbolic, ea deține cheia creației, fără a avea rolul de muză romantică, ci de miez autentic, echivalent cu suflarea pe care o capătă piatra în minile cioplitorului — înseamnă moartea miezului artistic și de aci încolo, statuile se pot sfărîma, sculptorul ștergînd o rubrică din registrul stării artistice. E ceva aici din conflictul arghezian dintre om și creator, pentru că pus în fața morții, creatorul se umanizează, descoperînd în rîndurile conștiinței, fapte sau stări, aparent uitate, estompeate poate de condiția artei. Dialoguri interioare, cînd halucinante și obsesive, cînd liniștite și sfătoase, întotdeauna sincopate stilistic cu abilitate de mare condeier, stabilesc de data aceasta un echilibru instabil între trauma prezentului și pelecetele retrospective ale conștiinței.

Cercul desemnează de data aceasta spațiul tragic, aproape clasic — zilele priveghiului, iar dincolo este tărîmul trecut analizabil și apăsător care nu mai suportă viitorul. Dincolo este golul în care se afundă conștiința neîmplinirii. Cartea construită perfect alegoric, păcătuiește uneori prin zone de prea strictă corespundere alegorică (un personaj îmbrăcat în negru și care se numește Destin, bea și dialoghează cu „inculpatul”). Există însă în toată această armătură, o doză de cinism producător de adevăruri crude ce se vor luciditate. Căci asta cere scriitorul creatorului de artă: o veșnică și lucidă confruntare cu sine. N-am greși spunînd că această carte, prin pledoaria ei pentru autentic, poate fi și o artă poetică.

Dar, în genere, din modul în care autorul își construiește naratiunile, persistă un crez artistic pe care l-am numi **predilecția obstacolelor**. Fie el prag de netrecut, sau etapă ce poate fi depășită, personajul subteran al scrierilor lui Laurențiu Fulga este **obstacolul**.

El poate avea multiple înfățișări și tot atît de multiple determinări, el poate însemna distrugere, poate provoca dezastre, dar rămîne o necesitate a construcției pentru ca jocul ei în oglindă să nu fie gratuit. La nivel simbolic, obstacolul este imposibilitatea trecerii dintr-un spațiu în altul, imposibilitatea unificării. La nivel moral el este girul adevărului; la nivel artistic este condiția creației. De aci gravitatea acestor scrieri, consecvente în fond, deși diferențele de realizare artistică sînt **considerabile**. De aci efectul implicării cititorului — reflex al reflexului. Laurențiu Fulga este fără îndoială un prozator realist, dacă admitem că realismul fiecărui scriitor depinde de configurația realității pentru care a optat. Dar realitățile conțin simboluri — dominante ale creației ce nu pot fi anulate.

IOANA CREȚULESCU

IOAN UNTCH

Evoluția mișcării muncitorești

Griul creștea. Plăpind, cu mustași scurte, galbene, ici-colo se mai zăreau pietrele cimpului. Dar el se întărea mereu, iar paiele și spicele se aplecau sub adierea vântului grele ca niște talgere de aramă. Stătea acolo serios și se cocea în vecinătatea ovăzului strălucitor. Dorinți neașteptate, ca hachițele fetelor, stîrneau ovăzul și se pernea să alerge despletit pînă în virful colinelor. De acolo privea în cealaltă parte : vedea tot : Valea Neagră sau Valea Vaudrey, sau Val d'Enchat, sau vilceaua Pierre-Mousse. Peste tot la fel. Nu era rost să părăsească regiunea : mereu brădetul și pomii aceia întunecați, și mușchiul gros, de parcă ar fi fost jupuiți toți berbecii negri din lume și pieile lor ar fi fost puse la uscat pe întinsul pămîntului și prin pomi. Atunci, micul ovăz își arunca pletele în vînt și cobora în goană colina, trecind ca un zefir galben peste frumoasele albăstrele ce i se aprindeau ca stelele în cale.

Cimpurile de griu dansau. Grave și greoaie. Cu miini mari, roșcate, loveau pe tobe întinse. Ca o inimă bătea ; pe toată întinderea pămîntului suna : bum, bum, bum... Griul dansa. Din cînd în cînd, ca o săgeată, o ciocirlie fișnea. Striga :

— Asta-i griul ce se coace, se coace, se coace... Cerul îl sufoca sub un val albastru.

Riul Ebron secase. Albia lui mișuna de cimbru, capre și năpirci. Imensele stînci, ieșite la iveală ca niște genunchi, rămăseseră lipsite de viață în mijlocul neorînduiei de oase uscate și de bolovăniș ; frumosul picior de apă nu se mai îndoaia pe după ele. Încremene neputincios. Din brațele mari ale torrentului, întinse cîndva prin arini, rămăseseră doar cîteva băltoace, roiurile de muște asaltîndu-i apele putrezite.

Pădurea din vale nu mai mișca. Tăietorii de lemne se trăsescră mai adînc, spre vilcelele răcoroase. Din cînd în cînd, se arătau unul sau doi de prin Bouscat. Rămîneau la lizieră și clipeau amețiți de căldura luminii. Treceau cu pasul Ebronul sec. Încălțările grosolane răsuna pe pietre. Urcau pînă la Clumette ; își umpleau ploștile. Erau albi ca niște năpi. Miroscău a umbră și a ciuperce. Dar după o jumătate de oră petrecută la mesele de fier din cafenea își pierdeau toată prospețimea, se scărpinau și duhneau a piele tăbăcită. Treceau înapoi Ebronul și se opreau în adîncul răcoros.

Puteai să privești plopul. Degeaba erau moi ca fumul, ei tot nemișcați ca fierul rămîneau. Pe țeava spălătorului, rar se prelingea o picătură de apă, și atunci bazinul parcă se insuflețea. Dar pe dată redevenea neted, încremenit ca gheața, și pe fundul lui se vedea săpunul și jegul adunat de la sute de spălături de rufe, îndesat acolo ca o pădure din adîncul unei ape.

Doar griul dansa : crum-crum-crum — și din ce în ce se făcea mai greu, mai puternic ; în timp ce căldura se întărea, tot ce tinjise la viață se stingea ; în timp ce firul vieții plin de vigoare al pădurilor dese, al apelor grotelor și al prăpăstiilor fără fund chibzuia cum să-și păstreze umezeala, griul dansa. Își freca minile lui roșcate pe pielea întinsă a tobei : crum-crum-crum, și încetat, fără odihnă, și ziua, și noaptea, ca o inimă, dansa cadențat.

☆ Sansombre îl întîlni pe Simon în piață. Era în plină amiază a unei zile apăsătoare. Strălucitoare ca o piatră de moară tăiată în marmură.

— Cum rămîne ? întrebă Simon.

— Miine, răspunse Sansombre. Umbra ulmului nu mai dădea răcoare, iar fîntina gemea ca bolnavă, sughița mirosind a mușchi.

Un timp rămăseră acolo amîndoi, fără să se hotărască să o pornească din nou prin arșiță.

JEAN GIONO

moartea grîului

(fragment)

Boromé dădu colțul. Îi văzu. Se opri.

— Miine, îi strigă Sansombre.

— La tine ? întrebă Boromé.

— Da.

Matelot ieșea de la Columette.

— Miine, îi strigă Sansombre.

— Bun, răspunse Matelot.

— Eu o să-i anunț pe Clodomir, pe Joffroi, pe Barbe-Baille și pe Doron. Tu ai grijă de Martin, Picollet, Pelisier, Belfruit și Catelan.

— Începem cu bucata mare de cîmp, spuse Sansombre, de lângă pămîntul lui Durban. Ce-o să fie ! Îl facem și pe-al lui.

— Așa e. Că doar o să vină și el. După o clipă Sansombre spuse :

— Ce căldură !

Și mai pe urmă :

— Cu bine.

— Cu bine, și pe miine ! spuse Simon.

Era liniștea deplină a verii.

Seara, Sansombre îl văzu pe preot.

— Atunci, vii miine ? îl întrebă.

— Bineînțeles, răspunse domnul Ligniêres. Ce mai întreb ?

— Întreb și eu, spuse Sansombre, că de la an la an, știi, te prinde bătrînețea...

Domnul Ligniêres își puse mina osoasă pe brațul lui Sansombre și-i spuse :

— Nădușești.

— E cald, răspunse Sansombre.

— Pentru așa ceva nu îmbătrînești niciodată, zise domnul Ligniêres. Sigur că am să vin.

Să fii și eu de folos cu ceva... Unde mergem mai întîi ?

— La cîmpul al mare.

— Te-ai văzut cu oamenii ?

— Da.

— Cînd se pleacă ?

— La trei.

— Vrei să bat clopotul ?

— Asta ar fi o idee.

— Bun. Cum puteai crede, spuse iar domnul Ligniêres, că n-o să merg la secerat anul ăsta ? N-am încetat să avem nevoie unii de ceilalți. Pe miine !

— La revvedere, Ligniêres, făcu Sansombre.

„Ia te uită, nu i-am mai spus domnule“, se gândi Sansombre. La trei dimineața, clopotul bătu.

Oamenii se și arătaseră pe drum. Sansombre pornise primul, mîinind iapa în spinarea căreia încărcase un butoiș, sacii cu pîine și două șunci.

Simon își alese coasa, apoi alese piatra. Avea trei pietre ; le cîntări în palmă.

— Merg și eu, spuse Marie.

— E departe.

— O să-mi fie urît singură aici, spuse ea din nou. N-o să rămînă nici tipenie de om în sat.

☆

— E greu ? întrebă tatăl.

— Nu, răspunse Jean-le-Bleu. Ducea coasa și plosca cu apă.

Ajuns prin fața curții lui Boromé, se uită în șură. Nu văzu decît un coș mare de nuiele început.

Prin susul ariilor de la încrucșarea drumurilor, se uită în vale, spre pajiști. Sălciile deabia se zăreau. Se lumina de ziuă și o ceață deasă de căldură îi învăluia.

Se auzea iapa lui Sansombre lovind pietrele. Barbe-Baille stînsese lampa, deschise ușa, privi zorile, rezemă coasa, închise ușa, luă din nou coasa și o porni.

Adeline, Melanie, Héloise, Maxima, Z  lie și Mariette coborau strada. Erau încălțate cu pantofi greoi. Colombe Boromé se ar  t   pe scurtătură.

— Ei ! Colombe...

Domnul Ligni  res ieși din biserică prin fa  . Incuie ușa cu cheia, ridică mina și puse cheia pe o grindă a streșinii. Purt   pantalonii de catifea și o cămașă curată, albă. Era bine ras.   și potrivea și părul. Gura îi ridea singură.

  n fa  a casei lui Picollet strigă :

— Irma !

— Da, răspunse ea de la ferestră.

  și incheia nasturii bluzei.

— Mi-ai pregătit coasa ?

— Intră, părinte. E după ușă ; eu nu cobor, nu sînt gata. Picollet a și plecat, oh, omul ăsta...

După ușă, părinte, ați găsit-o ?

— Nu te necăji, am găsit-o. Grăbește-te, spuse domnul Ligni  res, ai să fii ultima.

Și punindu-și coasa pe umăr o porni.

Adeline și Melanie aveau picioare zdravene. Se și urcaseră sus, la arțari. Jean-le-Bleu mergea în urma lui taică-său.   și pusese coasa pe umăr. Un pas al t  tei, un pas al meu. Pașii mei sînt mari. Avea pantalonii de catifea care c  ntau și pantofii tari ca osul de corn. Maxima rămăsesese în c  mp  na drumului și se gindea :

„Pe unde s-o apuc ?“

  n urma ei venea Barbe-Baille cu picioarele lui mari. După el Matelot, Boromé, Philom  ne Sansombre cu cei doi copii de min  , și puț  n mai în urmă, Simon.

Maxima urcă împreună cu ei pe drum. Ceil  lți trei o lu  r   pe scurtătură.

Sus, pe umărul muntelui, se vedea c  mpul lui Sansombre, încărcat de griu.

De-a lungul drumului pietrele se rostogoleau sub pașii oamenilor. Din merișor   i se vedeau doar capetele.

Încet-încet se lumina de ziuă și încă nu era prea cald. St  r  ua o liniște at  t de intensă   nc  t oamenii simțeau nevoia să respire cu toată gura.

Marie   chise ușa și începu și ea să urce drumul. Era greu în c  rje. Satul rămăsesese gol ca o piatră.   i trebuia multă vreme să treacă de primele pov  r  șuri.   n sf  rșit, se văzu dincolo de muchie.

☆

— Cum   ncepem ?

— Urc  nd, spuse Sansombre.

Drept ca un zid se desfășura c  mpul de griu.

Simon își ascute coasa. Ligni  res o ascute pe a lui. Barbe-Baille trage braț  n rotund. Boromé întinde pasul. Sansombre atacă colț  . Matelot își scoate cămașa. Trei au și intrat în griu. Sînt patru în linie, șase înspre arinii negri, patru pe partea

stejarilor. Femeile   șteapt   primele grămezi. Adeline a și început să adunc. Z  lie se apleacă. Mariette   nainteaz  . Héloise își mișcă brațele pentru pregătire. Maxima își suflec   minciule.

Cei doi înspre arini cosesc drept. Cei patru de la stejari merg pieptiș, cei cincisprezece din față se leagănă în ritm. Simon e aproape de Ligni  res.

Ligni  res taie scurt. E atent, dar lasă cite o tufă la fiecare patru lovitură. Simon dă a c  ncea lovitură pe dreapta și retează tufa. Ligni  res face un pas mic spre st  nga după fiecare mișcare. Nu mai lasă smocul de spice. Simon își recapătă siguranță. Din c  nd în c  nd coasa lui intră puț  n spre partea lui Ligni  res.

Boromé se aruncă pe coasă apoi ridică piciorul sting.

Mariette   a în brațe paiele de griu culcate.   mpletește legătura, leagă. O azvirle în spate. Héloise merge at  t de repede că e aproape în picioarele oamenilor.

— Păzește capul.

Melanie, Maxima și Z  lie fac grămezi. Jean-le-Bleu taie legăturile cu secera. Léonard le r  sucesțe. Mille le duce femeilor.

Jean-le-Bleu se oprește. Léonard   a coasa. Mille r  sucesțe legăturile. Jean-le-Bleu le duce.

Ce.

Mariette întinde mina în spate ;   a legătura, prinde snopul,    leagă ;    aruncă în spate.   a Melanie. Z  lie    potrivește. Héloise aruncă snopul ; Maxima   a ; Z  lie    așază.

— Mă dor ș  lele.

Simon azvirle coasa. Ligni  res d   înainte. Boromé trage și ridică piciorul. Griul curge printre ei ca apa.

Mijlocul c  mpului c  nt   mereu : crum-crum-crum. Nu e v  nt. E cald. Le e sete. Jean-le-Bleu    duce lui taică-său plosca. Tatăl Joffroi nu bea vin c  nd lucrează. Mariette întinde mina în spate. Nu e legătură. Se uită.

— Păi voi, cei mici ?

— Poftim, spuse Léonard.

Apucă snopul,    leagă,    aruncă. Z  lie    așază. Cu o mișcare rotundă a umerilor, Simon viră coasa într-un des  ș. Ligni  res are păr pe umeri. Joffroi strigă :

— Jeannot !

Jean-le-Bleu aleargă prin miște.

Tatăl își leapădă cămașa. Are smocuri mari de păr cenușiu pe piept, ca berbecii, și c  nd își   a coasa și o   finge în griu, mușchii de la umeri i se leagănă și i se mișcă de fiecare parte a g  tului ca brațele balanței. Matelot dansează cu minile pe sus. Strivește un mușuroi de furnici. Z  lie își deschieie copcile bluzei și o r  șfringe larg la g  t. E ca o flacără pe dedesubt și cu latul miinilor își freacă șoldurile.

Simon ridică coasa ; Ligni  res, Boromé. Sansombre — toți o dată.

Toți o dată o abat cu o alunecare lungă și dintr-o lovitură griul se culcă în fața lor. Păstrează ritmul un timp ; dreapta — st  nga, toți o dată, toți pasul, toți aruncarea piciorului. Astă il ajută.   nainteaz  . Ligni  res își mușcă buzele. E greu să ții pasul. Simon are treizeci și c  inci de ani. Boromé e tare ca fierul și e pe p  m  ntul lui. Z  lie își scoate bluza ; r  m  ne doar în cămașa larg r  scroit   și în fustă. Mariette la fel. Léonard își scoate cămașa. Jean-le-Bleu taie legăturile. Léonard le r  sucesțe. Mille le aduce femeilor.   n partea asta sînt două-

● IOAN UNTCH

Din post în post

zeci de grămezi de snopi. Mariette întinde mina; ia legătura, cuprinde snopul, îl leagă, se îndreaptă, duce snopul la căpiță. Simon ridică coasa. Lignières o înfige. Boromé o retrage. Sansombre e în avânt. Griul cade înainte, ca apa Ebronului cind sare peste stinci și cind gonește, plină de noroi, prin vilcea, cu labe mari, lăbărțate și coame înspumate ca o herghelie de cai.

Soarele se învîrtește pe cer ca o piatră de moară. Tot praful pămîntului e în aer. Rămîne așa, dens, incremenit, fără să plutească mai departe. Pomii sint albi, iarba e albă. Griul care cade fumegă de parcă ar fi în flăcări. Praful se ridică din el și tremură. Iucitor, în lumina cenușie. Fer-rand nu mai are culoare. cerul nu mai are culoare. Pămîntul e cenușiu, griul e cenușiu, cerul e cenușiu. Căldura se prăvălește peste lume ca un munte de cenușă.

Simon. Lignières, Boromé, Sansombre — goi pînă la brîu, se luptă cu spicele. Cînd se îndreaptă de șale, nu se vede decît culoarea ochiului din umbra pălăriei. Restul e nor de praf, de sudoare și de sînge. Singele e acolo, chiar foarte aproape de piele.

Totul este cenușiu, totul arde. Griul fumegă. Cei de la arini sint goi. Cei de la stejari sint goi. Matelot și-a scos briul și și-a legat pantalonii cu o legătură de paie. Cele paisprezece coase intră în griu. Brațele se leagănă, brațele string griul, picioarele înaintea-ză. labele picioarelor strivesc miriștea, miinile răsucesc legăturile, miinile caută legături, înfășoară snopi, string snopi, așază snopi în căpițe. Pumnii string minerele coaselor, se lasă pe ele, string, se apasă, se aruncă din nou, piciorul înaintea-ză, șalele se îndoaie, pumnii apasă, string, înfig din nou coasa, picioarele înaintea-ză, șalele se îndoaie... Soldurile dor; capul vijiie; ochiul tremură. Dinții mușcă. Nasul suflă. Gura aspiră. Gitlejul ustură. O durere mare străpunge cu flăcări lungi prin șira spinării. Pămîntul e cenușiu. Griul e cenușiu. Soarele apasă cu toată puterea. Pumnii se string; piciorul înaintea-ză. Miinile adună griul. Brațele fac snopul. Mina ia legătura, degetele fac nodul, umărul azvirle snopul, mina apucă snopul de legătură, brațul îl trage, umărul îl ridică, mina îl așază în căpiță. Pămîntul e copt, griul e cenușiu. Soarele macină cretă cu toată piatra de moară. Sîinii dor; pulpele dor; brațele dor; capul e greu, părul apasă; ochiul tremură; dinții mușcă; fustele ard, șoldurile ca focul...

Jean-le-Bleu, pe burtă, cu fața la pămînt, în umbra cenușie, nu se mai mișcă. Mille nu se mai mișcă. În partea dinspre arini, în partea dinspre stejari, în partea dinspre peretele muntelui nu mai sint bărbați, nu mai sint femei, nu mai sint decît miini, brațe, pumni, picioare, labe de picioare, pulpe, umeri, degete, dinți, guri, șale, șolduri, sîni, coapse, — și toate frămîntă bătaia împotriva căldurii, împotriva griului, împotriva soarelui. Marele soare singuratic își sfarmă peste lume creta de vară.

În românește de
NELI ARSENESCU

O SĂPTĂMÎNĂ FIERBINTE

Ce a însemnat 23 August 1944 pentru destinele țării noastre este un lucru definitiv intrat în sufletul neamului românesc: piatra unghiulară a unei noi ere în istoria acestor pămînturi, condiție sine qua non a prefacerilor cardinale de care ne bucurăm astăzi. În conștiința contemporaneității, la dimensiunile vieții politice internaționale, momentul a fost considerat la întreaga sa valoare, a produs ecouri uriașe. Telegramme de presă și comentarii din ceasurile imediat următoare actului politico-militar sau din zilele insurecției o dovedesc din plin: „România a trecut acum în cîndul Națiunilor Unite care luptă astăzi pentru civilizație, împotriva stăpînirii Europei de către germani. Fapta României constituie un act de mare curaj și acest act va grăbi sfîrșitul războiului“ (Postul de radio Londra, ora 5,15, 24 august 1944); „Ziarele suedeze de după-amiază „Nya Degligt Alehanda“ și „Afton Bladet“ au publicat azi articole de fond asupra ieșirii României din război (...). Ambele articole caracterizează ieșirea României ca o grozavă lovitură pentru conducerea de război germană...“ (Din Stockholm, ora 23,45, 24 august 1944. Postul radiotelegrafic ABC); „Un comentator militar al agenției Reuter declară că stăpînirea militară și politică a Germaniei în Balcani s-a sfîrșit. Fapt important este că germanii nu i-au putut împiedica pe români să iasă din război“ (Radio Brazzaville, ora 23,15, în limba română). „Importanța ieșirii României din Axă depășește cadrul României. Presa străină are dreptate să spună că aceasta înseamnă prăbușirea întregului sistem de apărare germană din Balcani... Ar fi greu să se subestimeze importanța acestei lovituri date întregului sistem de dominație germană în Peninsula Balcanică“ (Pravda din 27 aug. 1944).

Un comentariu deosebit este transmis de postul de radio Londra la 27 august 1944, orele 20,45, tot în românește, citind și opinii apărute în presa turcă: „Manifestul Blocului Democrat din România a fost citit la Londra cu un interes deosebit. El este socotit ca un început fericit spre refacerea României. Cercurile politice subliniază indeosebi paragraful în care se declară că România va relua lupta alături de vechii săi aliați împotriva dușmanilor din todeauna. Comentînd gestul României, ziarul turcesc „Ulus“ scrie că, în acest fel, România primește asigurarea unui viitor liber, ceea ce constituie o garanție și pentru viitorul întregii Peninsule Balcanice. Balcanii vor constitui pe viitor un bloc menit să colaboreze cu restul Europei. „Este evident că Hitler nu va putea face din România ceea ce a făcut din Italia, căci guvernul a luat măsuri rapide și eficiente“. Ceea ce ar fi vrut Hitler „să facă din România“ este exprimat într-un document ultrasecret, descoperit în arhiva personală a „Führerului“: un raport iscălit de mareșalii Keitel și Guderian, în legătură cu actul de la 23 August care „pe lingă consecințele

imEDIATE de ordin militar, a produs în același timp și o răsturnare de fronturi extrem de periculoase, ce va duce la pierderea teritoriului nu numai al României, ci al Bulgariei, Iugoslaviei și Greciei, punind în pericol toată armata germană din Balcani. Deosebit de pierderea pozițiilor din Carpați, pierderea grînarului și petrolului românesc constituie o altă mare și grea lovitură, în urma căreia armatele ruse vor putea ajunge în vreo cîteva săptămîni în fața Budapestei. Dat fiind că aceasta este, în decurs de 30 de ani, a doua oară cînd România trădează cauza Germaniei, se impune a se lua toate măsurile ca România să dispară de pe harta Europei și poporul român să dispară ca națiune“. Comentariile sint de prisos. Aceeași soartă ar fi rezervată naziștii și Constanței, desigur, alături de celelalte meleaguri ale patriei noastre. Fiera fascistă a fost însă împiedicată să-și pună planurile în aplicare. Ca pretutindeni în România celui moment fundamental, și Constanța s-a ridicat împotriva armatei germane. Mărturiile vremii atestă amplexarea luptei purtate de către forțele patriotice și armată, sub conducerea și din îndemnul Partidului Comunist, eroismul muncitorimii, al întregii populații dobrogene în acțiunile duse contra bandelor hitleriste. „La Constanța sint în curs lupte de stradă între trupele române și germane“, anunța radio Londra (în limba italiană, ora 19,30, la 25 august). În portugheză, Radio New York transmitea: „Trupele române care luptă acum de partea aliaților au ocupat mai multe porțiuni dunărene aflate pînă acum în miinile germanilor“. Postul englez din Mediterana (24 august, ora 21,30, în bulgară) relatează că „după știri sosite din România între trupele române și cele germane au avut loc grave ciocniri, în special la Constanța și granița cu Ungaria“.

„Eram sergent în regimentul 9 Călărași Constanța, dispersat la Cobadin. În noaptea de miercuri 23/24 august, eram de serviciu pe regiment. S-a transmis comunicatul la radio, parcă pe la zece-zece și jumătate: „S-au întors armele împotriva nemților“. S-a dat adunarea, toată unitatea a fost pusă în stare de alarmă. Pe 24 am participat la dezarmarea unui tren german care se îndrepta spre Bulgaria. A fost oprit în gara Cobadin, nemții erau înarmați cu armament automat; trenul — plin de mărfuri, din depozitele constănțene, și de material militar. Starea de spirit era caracterizată printr-o imensă ușurare. Ne săturaserăm de război și de moarte, regimentul fusese decimat în Caucaz, așa că vestea a fost primită cu entuziasm“ (Gh. Stoilovici, ziarist).

„Eram marinăr pe una din navele noastre militare. De luni de zile se făcuse, în rîndurile marinarilor, simțită certitudinea unei apropiate răsturnări de situație, expresie a unor sentimente de ostilitate față de nemți și de împotrivire la tirirea țării în război. În port, pătrunsese ma-

siv propaganda antifascistă și antirăzboinică inițiată de către Comitetul județean de partid. Pe vagoane, pe lăzi, apăreau mereu inscripții scrise cu creta: „Jos Hitler!“, „Hitler Kaputt!“ Cînd s-au declanșat evenimentele de la 23 August, nemții din zona peninsulei s-au retras în debandadă către vasele lor, evacuate dincolo de „Cuibul reginei“, cum i se spunea pe atunci. Mi-a rămas în minte o scenă probantă pentru umanismul poporului nostru: un neamț, simplu soldat, împingea o bicicletă încărcată cu doi saci marinărești; fiind derutat, speriat, sacii i s-au rostogolit printre pietre. Doi marinari de-ai noștri i i-au cules și i-au pus pe bicicletă cu un gest de „Hai, neamțule, ia-i și du-te invirtindu-te!“. La asemenea acte de umanism, nemții au răspuns torpilind vasul „Oituz“, legat la babale în port, pe care l-am văzut cu ochii mei cum se scufundă, și încercînd să torpileze și docul plutitor... Deci acte de banditism în toată legea, ca replică la acte de omenie! Am fost, în zilele evenimentelor, în cartierele muncitorești; pretutindeni o imensă satisfacție și o imensă ușurare...“ (Gh. Munteanu, președintele Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă)

În toată Dobrogea au loc, după emiterea comunicatului radiofonic care anunța ieșirea din războiul antisovietic, violente ciocniri între armata română și detașamentele patriotice, pe de o parte, și coloanele germane în retragere, pe de altă parte. Un raport informativ al Inspectoratului General Administrativ Constanța precizează că: „În ziua de 26 august, la Cernavoda, între trupele germane refugiate acolo și armata română a început lupta — care a durat o zi întreagă. În ziua de 27 august, vasele germane care veneau pe Dunăre în jos au început a bombarda orașul Cernavoda — s-au scufundat mai multe vase și două vedete germane. Peste 100 ostași și civili răniți. La 28 august la Topalu a fost dezarmată o coloană germană compusă din circa 1.200 ostași și 30 mașini... Din ziua de 27 august au început să vină Armatele Rusești — la Tulcea s-a trecut Dunărea pe la Isaccea — 27 august ora 12. În județul Constanța, la Hirșova au sosit primele armate rusești în ziua de 28 august orele 12...“. Cu nr. 14364/28. VIII. 1944, Prefectura județului Constanța informa Inspectoratul General Administrativ că, înainte cu cîteva zile, „La comuna Tortomanu a cantonat o coloană germană de circa 1200 oameni înarmați, s-au luat măsuri pentru dezarmarea lor. La Cernavoda au sosit circa 1.000 căruțe și 20 mașini cu aproximativ 6.000 germani ofițeri și trupa; au fost dezarmați la comuna Scimeni și internați la Regimentul 2 Grăniceri...“ (semnat de prefect (ss) col. Ignătescu). La 30 august, pretorul Mărgineanu comunica: „Ieri 29 August au sosit primele trupe rusești în orașul Constanța. Azi noapte la fel și 14 vedete rapide rusești“.

„În noaptea de 23 August, eram la Medgidia, patrulam; eram sergent major TR în regimentul 5 Artilerie călare. În tot orașul domnea o stare de tensiune, nu se știa nimic precis, se auzea ceva din om în om, aparatele de radio erau rare pe vremea aceea, nu ca azi. Cînd am înțeles bine despre ce e vorba, am dat fuga la cazarmă să anunț vestea cea mare. Unora nu le venea pur și simplu să creadă că luase sfîrșit cîșmarul, alții strigau de bucurie. Toată lumea — comunist, necomunist, așteptase o schimbare de regim. Se săturaseră oamenii de război, de disperarea familiilor, de răni, de moarte, de fosele nemților“. (Mihai Ionescu, contabil)

În port la Cernavoda ard, iluminînd sinistru valurile Dunării albastre, trei nave germane, iar o vedetă de-a nemților este forțată de români să eșueze. De pe vase se trage cu tunul în oraș. În plasa Cernavoda, în comuna Scimenii Mari și Scimenii Mici, mai multe case sint distruse de obuzele germane. În Cochirleni, nemții în trecere împușcă un civil. Capturat la 25 august la Cernavoda, Tschammer und Osten, comandantul trupelor hitleriste terestre din Dobrogea, ia drumul prizonieratului.

Popa Grigore, pensionar, membru de partid din ilegalitate: „Evenimentele au survenit pe cînd mă aflam închis în penitenciarul militar din Constanța. Era, de cîteva zile, o fierbere surdă. Toți cei închiși așteptau ceva, deși nimeni n-ar fi putut spune ce. Am aflat de întoarcerea armelor împotriva nemților în noaptea de 23 spre 24 august. Am răsuflat cu toții ușurați, ne dădeam seama că se întimplau lucruri de însemnătate crucială“.

Ieșit din clandestinitate, Radio România Liberă transmite la 25 august: „Frați Români! Primele țeluri ale României au fost realizate. Renașterea României a început. Ziua în care România a rupt relațiile cu germanii este o zi națională. Salutăm cu frășescul foc masele populare, patrioții...“. La Constanța, „Cuget liber“, ziar comunist local, scrie în numărul din 30 august: „Muncitori, țărani, intelectuali, femei, tineri! Dragi Tovarăși și Tovarășe — Teroarea criminală exercitată asupra tovarășilor noștri din partidul comunist constănțean și dobrogean, care a dus la arestarea, schingiuirea și asasinarea atîtor muncitori, țărani și intelectuali... a încetat. Ceasul libertății a sunat... Descătușați din lanțurile tiraniei... stăpîni pe forțele și idealurile noastre, chemăm pe vechii luptători ai partidului și pe toți acei cari, înțelegînd năzuințele noastre, au fost primiți în rîndurile partidului comunist, la luptă dirză și eroică, pentru ca uniți în Frontul Patriotic de Luptă, să doborîm fascismul, să curățim Dobrogea de remășițele lui...“

...Semna la lumina zilei, pentru prima dată după crîncena noapte a ilegalității, Comitetul județean de partid Constanța.

M. STANCIU,
M. ALEXANDRU

OLTINA

ria de aproape 19 secole a Olteinei de azi, îndelungata ei istorie de 1872 de ani. Asupra numelui ei de atunci. ULTIMATUM UNVICUS, nu există, de asemenea, dubii: acest nume, prelucrat și simplificat apoi din generație în generație, este pomenit în cartea „Anuarul școlii elementare de meserii“, găsită acum aproape o jumătate de veac — și evident mult mai veche — pe polița altui oltean îndrăgostit de cărți rare, Ștefan Tăgău.

...Oamenii din bănci, cooperatori cu palmele bătute de muncă, ascultă fascinați istoria atît de frumoasă, atît de veche a comunei lor. Mulți dintre ei aud a zeceea, a suta oară ceea ce le spune acum tinărul profesor. ...Patrusprezece ani se judecaseră Stan Delicostea cu Stancu Dragnea pentru că unul sau poate celălalt — nu se știe precis — înfipsea plugul două palme dincolo de piatra de hotar dintre cele trei pogoane ale fiecăruia. Conflictul lor s-a „stîns“ în octombrie 1952 cînd... beligeranții, urmînd indemnul inimii și exemplul întregului sat, se prezentaseră cu cererile de înscriere în cooperativa agricolă la Gheorghe Batală, secretarul

de partid, unul dintre mulții nepoți ai celui Nicolae Pavel Batală, care, sacrificîndu-și patru butuci de vie, scosese la iveală tabla de bronz ce menționa seculara istorie a acestei comune. Atunci, în toamna aceea, cu douăzeci de ani în urmă, s-a înființat cooperativa. În catalogul profesorului de istorie am numărat numele a aproape o sută de cooperatori din Oltina care urmează cursurile fără frecvență ale școlii generale. Prima școală primară a acestei comune multiseculare a fost înființată în anul 1864, cu aproape 110 ani în urmă, cu două săli de clasă și 3 învățători. Tot aici, în 1902—1904, din inițiativa ministrului Spiru Haret, s-a constituit prima școală de meserii din Dobrogea, care a funcționat pînă în anul 1931 și care pregătea anual 40—50 de fierari, lăcătuși, timplari, rotari.

Oltina are, în prezent, aproape 60 de cadre didactice, două școli generale cu peste o mie de elevi, bibliotecă dotată cu aproape 1.500 de volume, cîmin cultural cu 300 de locuri, unde sîtenii pot vedea filme de 5 ori pe săptămînă.

(Urmare din pag. 5)

Trenul sanitar, pornit să lege firele unor vieți ce nu se lăsau rupte, se scurgea singuratic prin întineric. Doar pufăitul locomotivei spărgea liniștea nopții. Cîmpurile Moldovei tăceau. Pe șesul dintre coline, felinarele din botul locomotivei, sătule și ele de camuflaj, păreau gata să se stingă. Le înviora mecanicul; mai trăgea cîte un fluier, ce-i trezea pe cantonierii adormiți în dreptul barierelor, pierzîndu-se apoi ca un plîns stins, impletit cu vaierele celor întinși orizontal în vagoanele cu semnul Crucii Roșii. Pămîntul le auzea durerea și le înțelegea graiul. Erau aceleași vaiete scoase de toate semințiile ce i-au îngrășat țărîna murind înainte de vreme.

— Vai, vai, vai!... și nu mai vine ziua...

Ca nu ecou se auzeau și celelalte gemete, poate douăzeci, sau o sută, cine să le mai numere, să le înregistreze în fișele celor vii? Vaiete, murmur, gînduri.

— Moor, Aglaie, mor!... Tu să nu-i lași, să le ceri pămînt, măcar un hectar să vă dea și vouă. Alt strigăt se auzi din patul alăturat:

— Mamă... mi-au ciuntit mina,

ARPEGII

prietenii

Pe virf de munte, soarele are o intensitate necruțătoare; stîncă clocotește asurzitor, jnepenii au o mișcare alarmantă, retractilă, iarba își uită condiția.

Descoperit, în fața luminii, încerci sentimentul intrării în uitare.

Stăteam astfel pe Toaca Ceahlăului — opalină, cristal incandescent înfipt în spațiul verii, cu cicatricea mării neînchisă, pietrificată — și priveam munții, fără număr, fără vîrstă, susținînd orizontul. Și azi, și azi, dar în alt loc, aceiași cioban privește, într-o tăcere ce mi se pare nesfîrșită, pămîntul.

Îl observ de multă vreme: mă intrigă îndrîjirea cu care tace. Dar iată, tăcerea lui are ritm, are o muzicalitate ce iradiază și parcă totul i se subordonează, ca un refren. Nu mi-au plăcut niciodată scenele pastorale, poate și fiindcă au fost atât de tare compromise printr-o literaturizare primitivă, într-un roz de ministeoarsă și de trandafiri pentru dulceață. Dar aici era ceva de nenumit, ceva rămas în monumentalitatea sa astfel încă de la începuturi, de la toate începuturile, pentru ca cerul și muntele și timpul să aibă un punct de sprîjin.

Am vrut să știu la ce anume se poate gîndi, așa, neîntrerupt, mistuit, încît să facă din tăcere doina cea mai curgătoare. „La prieteni, mi-a spus, întotdeauna la prieteni. Cît de singuri or fi fiind ei fără mine...”

Își cumpănea ușor singurătatea, care îmi păru dintr-o dată de nesuportat. Unde sînt prietenii mei? De ce nu urcă la fel, pe cărări de munte, pînă la mine? De ce, dar de ce, nu le simt ochii încălzind pustietatea? Nu știu oare să-i aștept ori sînt distanțele prea scurte? Abia spre seară, cînd soarele murea în ore, am înțeles că ei încă nu se născuseră...

CARMEN TUDORA

TRENUIL

(fragment de roman)

mamă! Cu ce mai potcovești caii, roibu care mă purta călare?... — Soraa!... gemu cel bandajat la ochi. Dă-mi un hap că nu mai pot, mă arde... Ah!... n-auzi, nu răspunzi, nu-ți pasă... În neant se pierdeau și frînturile altor șoaapte sfîrșite prin semne de întrebare, iar mormanele de feșe sub care mai pulsa viața, gemeau, mișcau, oftau și mureau. Surorile, frumoase ca îngerii cerului, obișnuite însă cu agonia răniților, se mulțumeau să le pună termometrele și să strimbe din nas. E drept că în vagon nu mirosea a săpun parfumat, dar ce se putea face cînd parte dintre răniți erau mobilizați la pat, cu pansamentele făcute de mîntuială la postul de prim-ajutor? Pînă și sîngele care țîșnise cald și purpuriu era acum închegat și năpădit de muște.

Sora de gardă, însoțită de o măicuță blondă, trimisă de mănăstire la căpătușul suferinșilor, se apropiase de patul unui rănit care vorbea cu vedeniile lui: — Pentru ce numai șase ore? Jurămîntul, da, l-am călcat și?... Măicuța, mult prea tînără pentru schimmicie, îl netezi blînd pe frunte, șoptindu-i sori: — Oare cu cine-a vorbit? Despre ce jurămînt o fi vorba? Sora dădu nepăsătoare din umeri. Doar n-avea să se așeze la taifas cu fiecare rănit în parte, să le descilcească bolborosele. Cînd măicuța o privi mustător, ea ridică tonul: — Fă-o dumneata! Întreabă-i cine sînt, dacă au neveste, spune-le că n-avem medicamente. că frontul e gata să se prăbușească și... Rănitul le auzea și parcă nu le auzea glasul. Chiar și șoaapta cu prăbușirea frontului n-o socotea venită din afară, dimpotrivă, credea că e vocea propriului său gînd. De două zile de cînd clocea infecția, numai voci auzea, voci, gemete, scrișnete, și glasul monoton al roților de tren. Cînd deznădejdea îi încingea creierii, atunci i se părea că aude și vocea mamei, bocetul din clipa despărțirii. Poate și durerea de la genunchi era de vină. Totuși, vocea de adineauri nu era a mamei. Mama

nu-i vorbea în vis. Ea îl striga. Oare cînd îl strigase pentru ultima oară?... Aha, pe ocean. Dar jalea, cînd și-o cîntase? Hehehei... de mult, înainte de-a colinda mările. Cîntecul ei jalnic îl auzea și azi. Trebuia să-l audă, era al lui, zestrea cu care plecase în pribegie...

Și mai vezi, din cînd în cînd, Scrie-i mamei tale un rînd...

Nu, nu-l auzise în vis, îl fire-donase chiar el. Ca o muștrare de conștiință venită peste timp, își striga vina. Nu-i scrisese. Făcu ochii mari și violent încercă să-și smulgă bandajul de la genunchi.

— Aici, mă arde, dezlegați-l. Spintecă-l, măicuțo, taie-l! Călugărița se înduioșă. De ea se rugase. O impresionase și melodia, și prinzîndu-l de mîini ca să stea cuminte, i se adresă sori:

— Desfă-i-l puțin, poate că-l strînge, nu vezi ce umflat e genunchiul?

— Nu se poate! se auzi țîfna sori. Doamna doctor nu permite. În tren, pe căldura asta, microbi cu duimul. Poftim, uite la fișă, are 40 de grade, delirează, nu știe ce vrea. Dacă are zile scapă, dacă nu... noi ne-am făcut datoria.

Se mîhnise măicuța. Mai întii o dojeni din priviri, apoi îi șopti printre dinți:

— Tu nu-ți faci datoria. Numai un om hain la suflet poate vorbi așa în fața celui care-i pe targă...

Din celălalt capăt al vagonului se auzi vocea ouiva, a unui rănit care o striga pe țafa loana, îngrijitoarea de gardă:

— Lasă plosca, măi femeie! Omul se pierde, adu-i luminarea.

Nu faptul că printre ostașii veniți de pe linia întii se mai găsea cite unul care să se gîndească la luminare o făcu pe călugăriță să-și oprească reproșul, și nici părerea de rău că omul se sfîrșise fără făclia cerută de altul, întrucît luminările morților fuseseră aprinse de preoții regimentelor în ziua cînd pleaseră pe front, ci atitudinea total neomenească a sori. Se hotărî să acționeze singură, avertizînd-o:

— Eu nu-l las morții pe tînărul ăsta. Mă duc s-o chem pe doamna doctor, să vină să-l vadă, să lase pocărul pe altă dată.

Sora mormăi neîncrezătoare, gesticulînd indiferent:

— N-are cu ce-l ajuta, e plin de schije. Cu șapte plăgi purulente... se duce.

Șapte răni ascundeau pansamentele, cite una de fiecare zi a săptămînii: trei în genunchiul stîng, trei în celălalt picior, în pulpă și, ca o completare, mai avea un bandaj trecut peste piept.

Rănitul nu le auzise sușotelile, dar de văzut le văzuse plecînd și, cu toate astea, continua să smulgă de bandaj, să spună că-l arde, să-și încurce gîndurile. Știa că încă nu urcase spre slăvi, că era în tren, că țărîna pămîntului natal nu se putea lipsi de cel care ținea și cu dinții de ea. O auzea muștrîndu-l că o părăsise cîndva, că plecase spre altă emisferă, însă el pretindea că nu-și părăsise niciodată gîlia, că ființa lui fusese tot timpul aici, chiar și atunci cînd soarta îl minase dincolo, peste ocean. Aici, în această țară, suptă de Hitler și sfîrțecată de voința lui atît prin înțelegeri secrete și note ultimative, cit și prin dictate cu răsunet peste hotare, aici îi rămăsese sufletul, inima, dorul, aici își îngropase copilăria, aici erau mormintele străbunilor, ale bunicii, ale părinților. Dacă și-ar fi lăsat și el ciolanele pe linia întii unde-l trimisese osînda marelui, tot ar fi rămas alții... urmașii neamului său, a...

— Care copii, care urmași, cei care trebuiau să se nască acolo unde ți-ai călcat jurămîntul de dragoste? Acum nu te mai gîndi la copii. Care femeie și-ar lega viața de un mutilat de război? Nu vezi în ce hal ești? Vedeai, știa, și poate din cauza asta privi ucigaș.

— Cine ești tu cel care-ai îndrăznit să-mi amîntești tocmai ceea ce vreau să uit, tocmai posibilul imposibil de suportat?

— Sînt eul tău, purtăm același nume, sînt Dinu Podaru. Mai bine să stăm de vorbă cum stăteam și pe vremuri.

Pe vremuri da, se ciorovăia cu el însuși măturîndu-și păcatele fără să ocolească adevărul, însă azi adevărul era un chin, mai bine să-l uite. El voia să rămînă teafăr, întreg, nu monstru, și dacă cel de sus va fi de altă părere, mai bine să nu i-o afle.

— Zău, ți-ai schimbat părerile, ai ajuns să admiți existența lui Dumnezeu?

În privința existenței celui nevăzut își avea și astăzi îndoielile lui, însă ce se putea face cînd îl părăsea și mîngierea pe care o căuta undeva? Se știa cu un picior în groapă și tare ar fi vrut să creadă că sufletele celor care au realizat minunile pămîntului nu se vor pierde în țărîna. Eul său nu-i dădea nimic în schimb, sîcîndu-l doar cu întrebări fără răspuns.

— De ce fără răspuns? Tu știi prea bine că în fiecare ateu există și o fărîmă de credință. Excepțiile... mai rar.

Un val de căldură topi pentru citeva clipe potopul gîndurilor obsedante, amestecîndu-i teama cu speranța, dar valul trecu și mintea îi lumină scena din sala tribunalului, locul unde i se hotărîse soarta, unde i se dăduse doar o singură șansă. „Închide ochii, pune degetul pe hartă, și unde vei nimeri acolo te vom trimite. Numai așa scapi de osînda marelui, de rușinea de a fi executat de glonte frățesc.” Întii refuzase. Era harta frontului, cota de pe linia întii pe care n-o puteau părăsi decît morții. Nu! În secolul nostru ideile circula, au dreptul la viață, nu pot fi înăbușite de gloanțele plutonului de execuție. Se știe că există un drept al omului și, dacă cei care conduc destinele unor popoare nu

de JEAN NEDEI

țin seama de el, îi socotesc vinovați decît pe criminalul rînd.

— Vinovate au fost vorbele îndrăzneala de a rosti a nea ideii pînă și-a fața trîlului militar. Îți amintești trecem de partea aliaților rești, să întorcem armele potrive hitleristilor, să zădreptățile sociale, s-o tînam cu războaiele...”

— Am rostit un adevăr. Pe rele n-au ce cîștiga de pe războaiele, iar sîracimea tulă de nedreptăți.

— Da, dar unde și în ce îți jurări te-ai manifestat oară?

Știa. Imaginea îi apărură O întretăiere de străzi din tul unei țări neutre, cu celtru librării așezate la fcolț, cu vitrinele și hărțile turilor de luptă marcate ogulețe. Comunicatele rușilor se potriveau cu cele germane cu cele germane nu coine cu celelalte, anglo-amerEroarea se numea mincî mincîună afișată doar la pași una de alta. Fiind suiesind din librăria mării care era în război cu țau Dinu a oftat, și deoarece mai putea face nimic, i-fruntat, spunîndu-și păreri-l-a adus mai apoi pe linie Il prinsese comandantul lui. Îl suspecta de mult ti scriși cu ură: „Apaș de pentru ce mai oftezi cîn crobul ți-a înroșit minte vom trimite să-ți speli cre Ce se putea răspunde? C teșea și oftatul erau singu tre moștenită din bătri bucuria adevărului va co sa consecințele?

Abia aici a văzut ce sînt consecințele, aici, un buia tunul și țîuiau glo aici unde se frămînta viitorului în singe și troz oase, aici a înțeles ce ușc bravezi de la distanță „toarcem armele împotriva riștilor”, și ce anevoios mul să-l convingi pe os treacă la fapte, aici unde re grad ascultă orbește d dul imediat superior, iar plina de front, deși sil respectată fără crîcnire, crezul cel îndărătnic, nă că ideile viguroase vor rădăcini în inimile celor erau imposibil de smuls. nu-i rămăseseră decît am unor săptămîni de infern, tiri metalice, înfipte în lui. Imaginile se perinda matografic...

Nu, libertatea nu trebuie pată pe pămînt străin

terasa

Chiar deasupra noa
Cărări din care nu

În urmă sînt mărăci
În care cel ce cîntă

Încă o dată, spun
Își alege din cărțile

Noi prindem păsări
În plase stranii, păs

Capcane am așez
Și stelele noaptea si

Încă o dată, spun
Își alege din cărțile

Și plase nevăzute a
Și norul de sus e o

Încă o dată, spun e
Își alege din cărțile

Tăcuți ne întorcem
Și trenurile se prâl

● RONI NOEL

Scene din timpul grevei

VIZITAȚI MUZEUL DE ARTA CONSTANȚA

deschis zilnic
între orele 9 - 21

● THEODOR AMAN

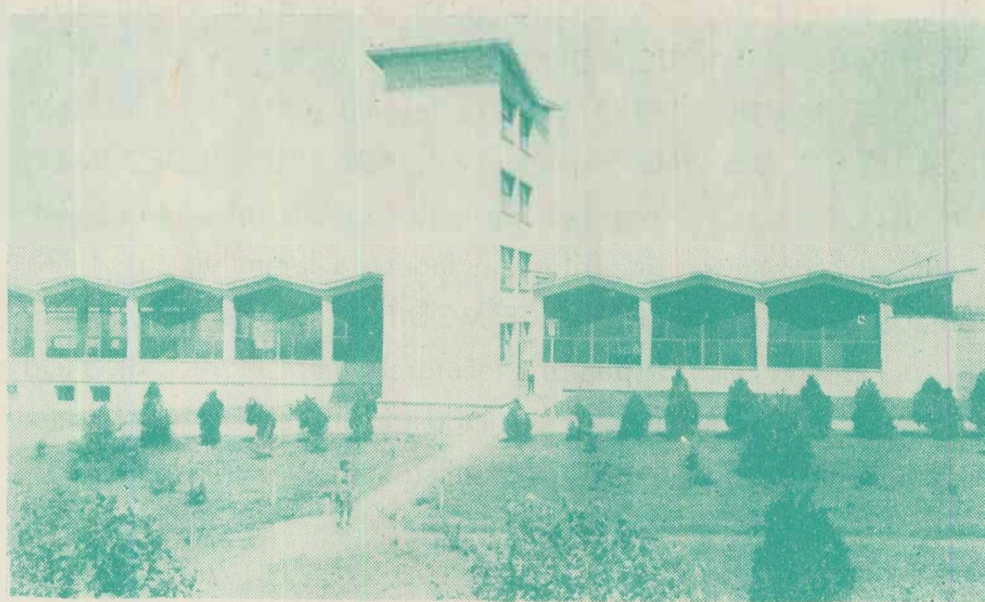
Femeia în albastru.

Callatisul de altădată și-a retopit numele în Pancalia și s-a statornicit spre vechie în numele Mangaliei de azi. În literatura Celei Serghi, vechea Mangalie am întâlnit-o sub voalul trist al „pînzelor de păianjen”. Acum, orașul Mangalia ne întâmpină întinerit, zîmbind spre soarele ce răsare din mare cu simetriile moderne ale blocurilor. Oraș cu oameni statornici, stațiune de odihnă în sezonul estival. În geometria înnoitoare, pe lângă bronzul care abundă aici, Mangalia se recomandă și cu o fabrică de in. Directorul Ștefan Pănuț știe să prezinte cartea de vizită a întreprinderii :

— Cu o tradiție de peste 30 de ani Fabrica de in Mangalia se recomandă totuși ca foarte tînără. Spun aceasta fiindcă a fost modernizată integral și utilată cu mașini și agregate corespunzătoare tehnicii actuale.

Îl rugăm pe contabilul șef Mihai Munteanu să ne vorbească despre eficiența

Fabrica de in MANGALIA

tradiții, realizări

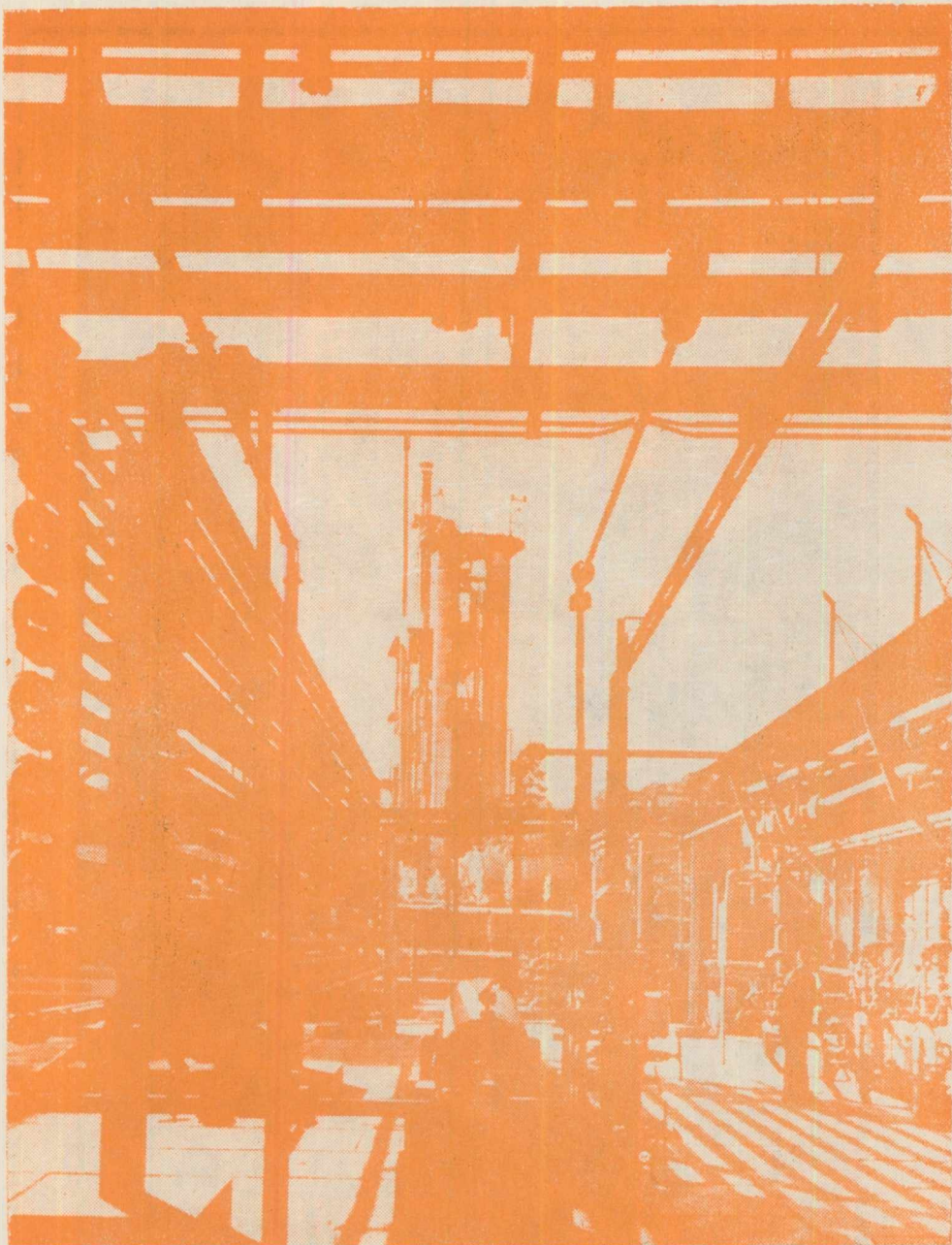
economică a întreprinderii în urma reutilării ei.

— Indicatorul sintetic ce reflectă eficiența economică a dotării cu noile utilaje economice se reflectă prin cheltuielile la mia de lei producție-marfă. Începînd cu anul 1968 acest indicator a înregistrat o diminuare de peste 80 de lei pentru fiecare mie lei producție-marfă, iar beneficiul s-a dublat. În prezent, exprimat în cifre absolute, beneficiul realizat este de peste 2.600.000 lei.

Pe Victor Ștefănescu, șeful producției, îl rugăm să se refere la realizarea indicatorilor de plan.

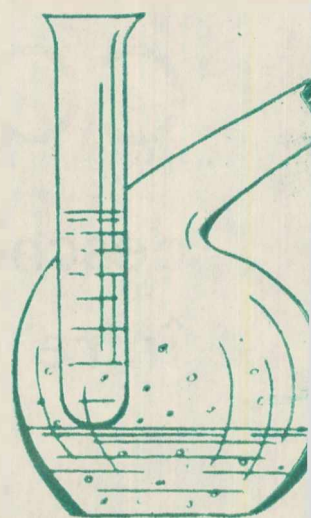
— Datorită eforturilor depuse de întregul activ de salariați, pe primul semestru al anului în curs, întreprinderea și-a realizat și depășit principalii indicatori de plan cu o medie de 104,5 la sută la producția valorică și cu 105 la sută la producția fizică. Aceste depășiri reprezintă angajamentele suplimentare luate de întregul colectiv de salariați din cadrul Fabricii de in Mangalia.

GEORGE FILIP

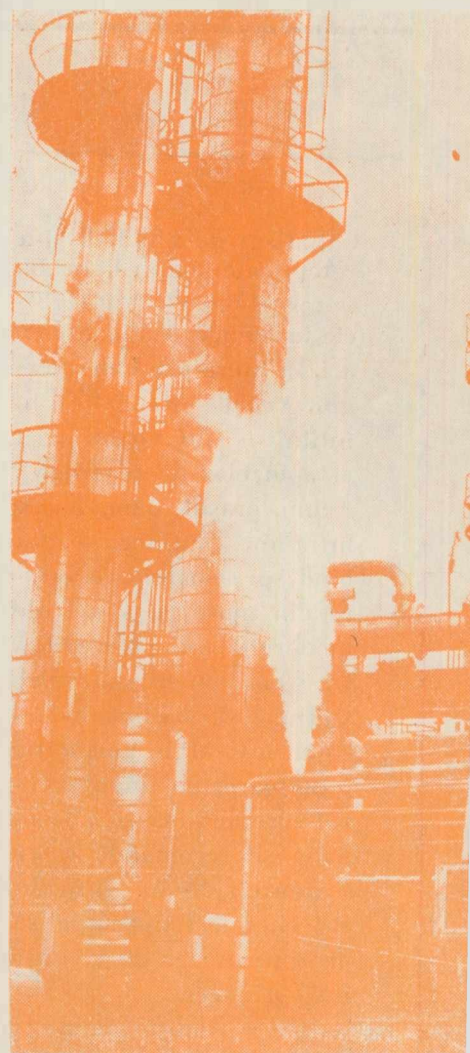
Pasiune pentru nou

30 km măsoară drumul necesar a fi străbătut pentru a parcurge toate unitățile și secțiile de producție ale marelui Combinat chimic „Victoria”. Dacă la această distanță adăugăm și cei 11 km ai rețelei feroviare a Combinatului avem o imagine exactă a dimensiunilor în spațiu care definesc această puternică unitate a industriei noastre socialiste. Este vorba, în fapt, de un spațiu cucerit pas cu pas, prin extinderi succesive, restructurat în toate datele sale prin acțiuni memorabile pe care cronică noului oraș le consemnează în amănunt. Apoi, datorită poziției sale geografice, orașul Victoria, străjuit de tubulatura de orgă a retortelor în care se desăvîrșesc spectaculoase mutații chimice, a devenit și un important centru turistic: culmile Carpaților sînt aproape. Și valul de vizitatori care atinge aceste meleaguri, desigur, își află explicația și prin faptul că succesele chimiștilor de aici stîrnesc într-un grad înalt interesul oamenilor muncii din țara noastră, dorința lor de a cunoaște îndeaproape una din unitățile industriale care și-a înscris în palmaresul realizărilor fapte de o deosebită rezonanță. Altele spus, s-au polarizat aici, în orașul „Victoria” și în Combinatul chimic cu același nume, hărnicie și inventivitate tehnică, pasiune pentru nou și capacitate de a rezolva prompt probleme dintre cele mai dificile ale tehnologiei moderne — toate premise fără de care rezultatele de pînă acum ale chimiei românești ar fi fost numai în parte posibile.

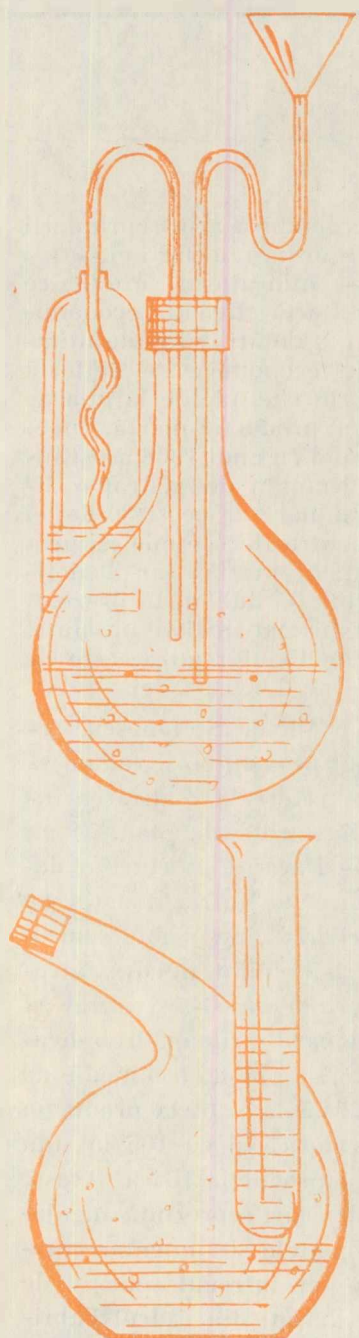

LISTA PRODUSELOR

Lista produselor Combinatului chimic „Victoria” se prezintă sub forma unor serii cu destinație precisă. Ele sînt cerute din ce în ce mai mult în sectoare de activitate dintre cele mai diverse ale industriei noastre socialiste, solicitate în același timp și peste hotare. Să cităm cîteva dintre ele, în ordine: AMONIAC și ACID AZOTIC 98 la sută, HIDRAT și SULFAT DE HIDRAZIDĂ, ACID SULFURIC TEHNIC FUMANS (OLEUM) DE ACUMULATORI, SULFIT DE SODIU TEHNIC, FORMALDEHIDĂ FORMICĂ 29 și 37 la sută. HEXAMETILENTETRAMINA se fabrică atît în variantă tehnică, cît și în variantă farmaceutică. ADEZIVII UREOFORMALDEHIDICI reprezintă produsul pe care Combinatul chimic „Victoria” îl oferă întreprinderilor din industria lemnului, ca și RĂȘINILE UREOFORMALDEHIDICE MODIFICATE. Se mai fabrică aici URELIT IS necesar pentru executarea împîslitorilor de sticlă și URELIT HM și HE necesar în industria hîrtiei. De asemenea, industria textilă își comandă aici substanțele necesare bunei desfășurări a proceselor de producție care îi sînt caracteristice: VIOPRET TR pentru apreturi textile, NITROCELULOZA, și ea, se fabrică în mai multe variante pigmentată pentru lacuri, plastifiată pentru lacuri, albită pentru celuloid, alcoolizată pentru lacuri (E 510, E 620, E 950). Se mai produc SCHIMBĂTORI DE IONICĂȚI PUTERNIC ACIZI VIONIT CS3, AMPORA IZOLANT TERMIC și FONIC, METANOL DE SINTEZĂ, CARBONAT DE AMONIU ALIMENTAR, BICARBONAT DE AMONIU TEHNIC.

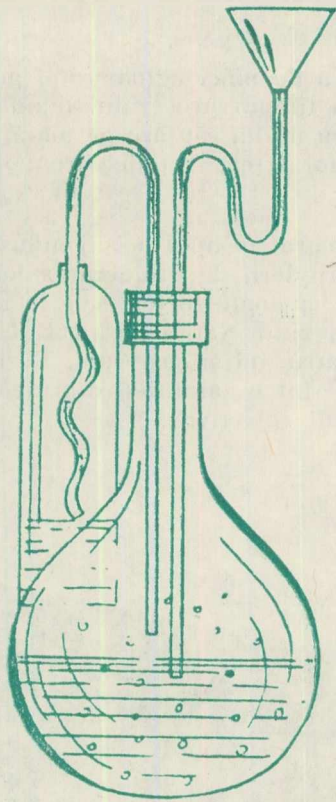
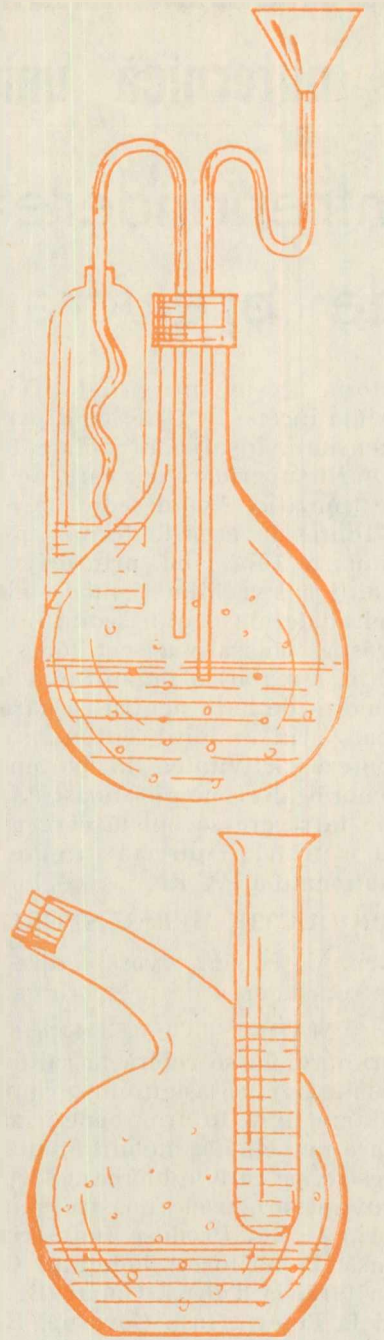
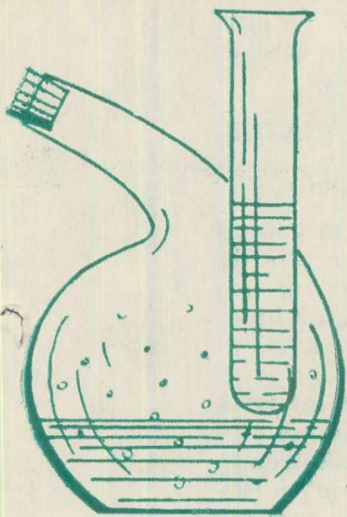
Industria chimică reprezintă una din cele mai diverse surse de producție, din cele mai diverse surse nu ar fi posibilă obținerea unei activități fără produsele furnizate de industria chimică, care, astăzi, nu se poate concepe de partid și de stat, adevărul este că prima o tendință dominantă în conceperea primele mari unități a cărei tematică, la rîndul lui, de o deosebită importanță, de chimiști din orașul Victoria au

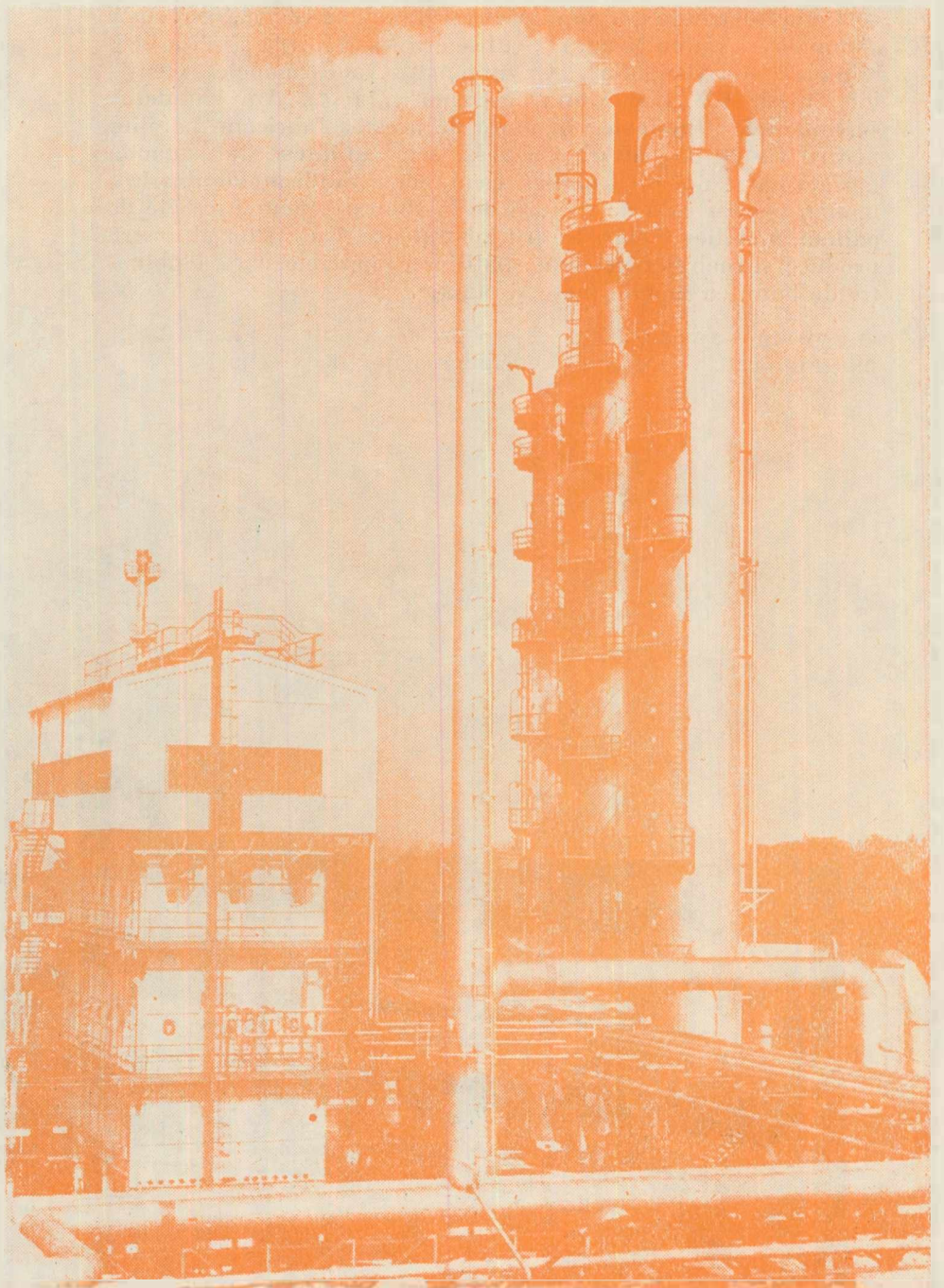
O IMENSĂ RETORTĂ

Combinatul chimic „Victoria” din orașul cu același nume, întreprindere industrială de prim rang, a intrat în producție în anul 1954, când Decretul nr. 467, emis de Prezidiul Marii Adunări Naționale i-a consemnat existența. Așezarea de la poalele Carpaților devenea, astfel, o veritabilă citadelă a chimiei moderne, o imensă retortă în care constructorii înșiși la început, apoi țărani atrași din satele din împrejurimi, s-au transformat în chimiști, și-au însușit deprinderi care au imprimat noi dimensiuni personalității lor umane. Sociologii, de altfel, găsesc aici un vast teren de studiu: pe harta țării a apărut un oraș nou, căruia îi sînt caracteristice attributele unei vădite modernități; numeroși săteni s-au transformat în orașeni în adevăratul înțeles al cuvîntului; însuși felul de viață al locuitorilor din zona din care își recrutează Combinatul chimic „Victoria” forța de muncă s-a schimbat în mod radical; cele 1000 ha pe care se întinde orașul de 10 000 locuitori și combinatul său oferă privirii un peisaj reînnoit, pe care și-a pus amprenta suflul tonic al activităților industriale, caracteristic unei comunități care construiește societatea socialistă și care încă de la debutul acestei întreprinderi și-a îndreptat cu precădere atenția spre cele mai vițregite zone ale spațiului geografic în care viețuiește. Cu alte cuvinte, combinatul chimic „Victoria” și orașul care s-a născut în imediata lui apropiere reprezintă un grăitor exemplu al virtuților civilizatoare ale socialismului, un loc care, la scară redusă, exprimă elocvent avîntul social și economic al întregii țări.

Rolul vital al chimiei

Pe bază în cadrul activităților industriale din țara noastră. Numeroase procese de activitate, necesită substanțe și produse chimice de o înaltă puritate, în lipsa căreia activitatea industrială nu și-ar putea desfășura activitatea chimică. Mai mult, ramuri întregi ale industriei nu și-ar putea desfășura activitatea chimică. Dar nu numai industria apelează la producțiile chimiștilor, ci și în afara unor îngrășăminte de cele mai variate tipuri. În consecință, industria chimică o atenție deosebită, au în vedere rolul ei vital și, totodată, extinderea contemporaneității. În acest sens, Combinatul chimic „Victoria”, una dintre primele unități construite în primul deceniu al construcției socialiste din patria noastră, a beneficiat de atenția partidului și statului. Și putem spune că rezultatele obținute de colectivul de muncă și sînt la înălțimea acestei atenții.

O puternică unitate industrială :

Întreprinderea de prelucrare a lemnului

Istoria acestei întreprinderi cunoaște două perioade distincte; prima începe în 1948, când personalul unor ateliere de mici dimensiuni, insuficient dotate tehnic, este reunit într-o unitate hotărât superioară dar care, de fapt, constituia, ea însăși, o etapă de tranziție. Având sediul pe strada I. G. Duca, întreprinderea a ființat în această formă aproape un sfert de secol, până în ianuarie 1972 când, prin grija organelor locale de partid și de stat, locul vechilor și modestelor ateliere a fost luat de modernele hale ale noului sediu, întins pe o mare suprafață. Prin această comasare a secțiilor s-au realizat centralizarea activității și reglarea, organizarea fluxului tehnologic, acestea fiind condiții de bază pentru ca harnicul colectiv al I.P.L. să-și poată realiza în condiții optime sarcinile care îi revin, să-și potenteze activitatea la parametrii pe care-i impune avântul general al economiei noastre, în spiritul de înaltă exigență, de vie întrecere socialistă care a cuprins întreaga țară, îndeosebi ca o primă și directă urmare a lucrărilor recentei Conferințe Naționale a P.C.R.

PRODUCȚIE MEREU SPORITĂ, DE BUNĂ CALITATE.

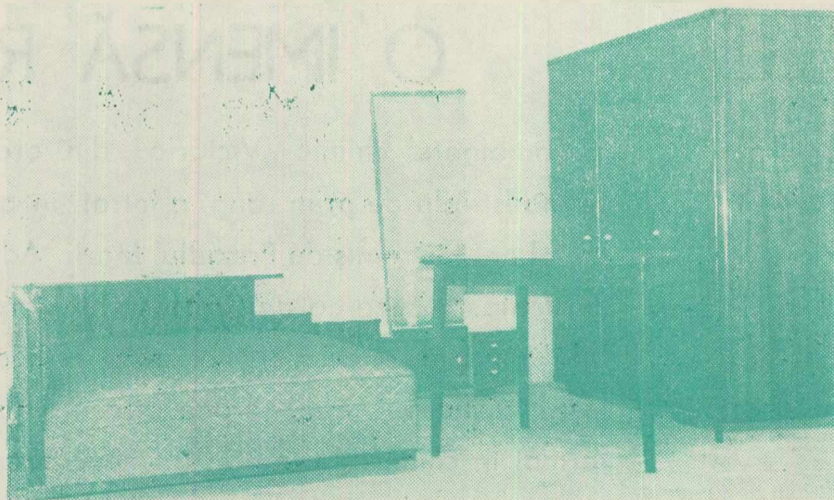
Rep. Vă rugăm tovarășe director, să ne spuneți cum onorează Întreprinderea de prelucrare lemnului cerințele pieții.

Ing. MARIN ȚICU, directorul I.P.L. : — Desigur grija noastră primordială se referă la calitatea produselor livrate, având totodată grijă să asigurăm o cantitate suficientă în așa fel încât să putem livra tuturor beneficiarilor, din ce în ce mai numeroși, care ne solicită, mobila produsă la noi, ca și binalele — uși ferestre, pe care le lucrează secția noastră de la Năvodari. Într-un cuvânt, produsele noastre sînt desfăcute în județul Constanța, prin O.C.L. Produse Industriale și I.J.COOP. Nu ne limităm, însă, la teritoriul județului Constanța. Am livrat și livrăm și în țară, la Tulcea, Galați, Brăila, Ialomița, atît la Slobozia, cît și la Fetești, Iași, Covasna, Harghita, Dimbovița. Amintesc că, vorbind de județul Constanța, am avut în vedere, desigur, și litoralul.

— Care sînt sortimentele produse de întreprinderea dv. ?

— Camere combinate, de pildă tipurile „Albatros”, „Pescăruș”, „Mamaia”, „Marea Neagră”; sufragerii — „Miraj”, și „Nordic”; biblioteci — „Mangalia”, „Crizantema”. Apoi canapele extensibile, mese T.V. („Harghita”, „Diana”, „Lux”). Am enumerat sortimentele principale; în afară de acestea fabricăm mobilier pentru casele de cultură (în acest sens amintesc de comanda lansată către noi de Uniunea Generală a Sindicatelor din România, pentru casa de cultură de la Ploiești), pentru casele de odihnă, mobilier școlar, pentru laboratoare. Un atelier al nostru produce și mobilier destinat spațiilor comerciale, din combinație de lemn cu metal: mese și etalaje.

— Precum se vede, I.P.L. este o prezență puternic marcată pe piața internă. Ce oferă întreprinderea, pieții externe ?

— O mobilă de bună calitate, apreciată și solicitată, fapt certificat și de creșterea volumului de desfacere. În doi ani, exportul în vest a crescut de cca zece ori, înregistrînd valori foarte mari și în est.

Relațiile noastre cu firmele „Exportles” (U.R.S.S.) și „Braunschwig” și „Télébeaumarchais” (Franța) sînt puternic consolidate, aceasta fiind dovada promptitudinii livrărilor, a seriozității colectivului nostru care știe să respecte termenele de execuție și de expediție.

PERMANENTĂ GRIJĂ FAȚĂ DE PUBLICUL CUMPĂRĂTOR.

Rep. — Cum vă preocupați de sondarea gusturilor publicului ?

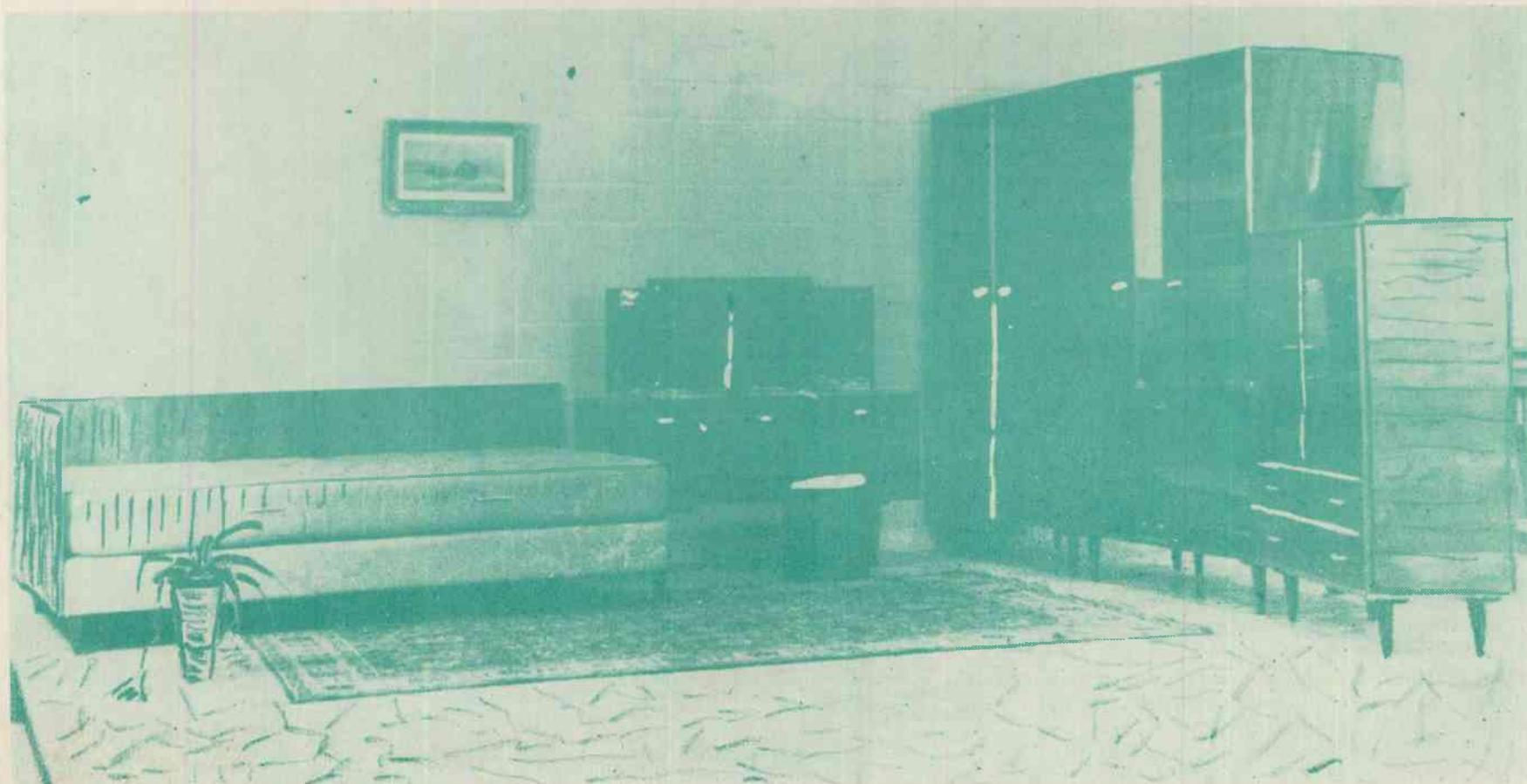
Ing. V. TATARU, tehnolog șef : — Trebuie să ținem în permanență seama de doi factori: mai întîi, mobila este un bun de folosință îndelungată; în al doilea rînd, linia mobilierului este supusă unor variații, determinate de gustul publicului, de funcționalitate, de ceea ce o are ca prototipuri, chiar de o „modă”... Ca să putem fi în contact cu preferințele cumpărătorilor, a căror satisfacție este lege pentru noi, am întreprins, prin intermediul organizațiilor comerciale, un studiu atent, minuțios, al pieții. Cînd aducem în fața publicului un produs nou, încă neomologat, îl însoțim în magazinul de prezentare, de un caiet de sugestii. Cumpărătorii își trec în acel caiet sugestiile, de care noi ținem, evident seama, analizîndu-le de o comisie care le alege pe cele mai judicioase...

— Care sînt obiectivele de viitor ale întreprinderii ?

— O fabrică de plăci aglomerate, pentru utilizarea deșeurilor rezultate în timpul procesului tehnologic, o fabrică de scaune — produs cu multă căutare pe piață, o secție de mobilier combinat, cu suprafețele metalice cromate sau nichelate...

Puternic integrat în noul peisaj industrial al Constanței, colectivul Întreprinderii de prelucrare lemnului este ferm hotărît să participe cu toate forțele sale la îndeplinirea sarcinilor trasate de Conferința Națională a P.C.R., la realizarea cincinalului actual în patru ani și șase luni. Rezultatele de pînă acum ale muncii sale sînt o garanție asupra calității și cantității muncii acestui harnic colectiv.

A. M.

fulgerător Dinu, și tot fulgerător luă inițiativa :
— Spargeți încercuirea !
În răpăitul armelor se auzi un „ura“ năpraznic scos din zeci de piepturi și grosul plutonului năvăli prin breșa făcută pornind-o grămadă spre linia a doua. Din urmă alt răpăit de arme automate. Plezniturile brandurilor și uruitul tancurilor te asurzeau. Moartea se lăfăia pretutindeni. Norocul uitase să mai suridă. Cei spintecați de baionete gemeau. Caii se prăbușeau greoi peste ei. Cu mâțele vraiste, forneau pe spate, loveau aerul cu copitele. Nemții, aruncind luminări fumigene, fugeau și ei, fugeau la adăpostul fumului și trăgeau în plin. Nu interesa dacă cel lovit era rus, român sau camarad din nația lor, cadavrele amestecate laolaltă se odihneau în pace.
— Fraților !... nu mă lăsați... Alții își apăsau rănile pe unde ieșeau mâțele, implorind slab :
— Trage, frate, scurtează-mi chinul.

Cum să tragi din fugă în fratele care-ți vorbea același grai, cum să-i scurtezi chinul când mai avea viață în el ? În schimb, bocancii potcoviți, grăbiți să scape mai iute, călcau fără alege-re, și morți, și răniți, și ne-volnici. Instinctul de apărare era suveran.

Împinși de valul din spate, se pomeniră la un moment dat cu alt val din față. Cei din tranșeele liniei a doua țîșniră ca un torent.

— Halt ! Zurück ! Front !
O dată cu această placă nesuferită urechilor românești, pufniră și tunurile antitanc. Compania de S.S. le scosese ca din sacul minunilor. Alt iureș, alt vacarm, alte valuri de sînge, și între valuri, românii. Rușii nu se așteptaseră. Un tanc se roti în loc și căzu pradă flăcărilor. Altul avu aceeași soartă. Un pluton de infanteriști căzu privind soarele. Asaltul continua. Pe terenul pierdut și recucerit metru cu metru de rezervele unui escadron de cavalerie, numai ranițe, cartușiere, căști și trupuri omeneste strivite de șenilele tancurilor care-și schimbaseră direcția. Pentru Dinu, aici era adevărul, nu în teribilismul rostit în fața tribunalului, aici, în nebunia dintre cele două valuri. Trecu peste fostul maior. Sfirtecat de ghiulele își dăduse duhul mușcînd țărîna cu fața la inamic. Era țărîna moșiei lui, a sutelor de hectare muncite cu prizonierii și cu în-virtiții mobilizați pe loc. O știa de la sergentul Preda, dar... și sergentul căzuse. Îi așeză casca pe piept, în dreptul inimii, o inimă omenească, sătulă de război, apoi, din mers, îi vorbi peste umăr :

— Pentru ce nu mi-ai ascultat indemnul ? Credeai că dacă vei lovi în pieptul elefantului metalic cu țărîna moșiei care nu era a ta, vei schimba ceva din ceea ce trebuie să se întâmple ? Spuneai că ești de acord să

scurtăm războiul, că vei merge cu mine la Constanța, să te faci hamal de port...
Dinu deschise ochii, privi tavanul vagonului, oftă în gînd și murmură aproape fără să vrea :
— Dumnezeule !... și ce uragan a urmat, ce vîrtej pustiitor...
— L-ai auzit ce clar a vorbit ? Asta-i om care delirează ?
Era călugărița. Se întorsese la patul rănitului însoțit de doamna doctor.
— La să vedem care-i situația — făcu doctorița luîndu-i pulsul. Mă auzi ? Mă cunoști ?
— Da, vă aud, știu cine sînteți. Și soțul dumneavoastră e tot medic. Sintem constanțeni.

Doctorița se miră. Va să zică știa și nu-i spusese nimic. Zîmbi bucurăoasă, îl netezi pe frunte și, cerîndu-i soarei să-i pună termometrul, i se adresă măicuței :

— Nu cred să aibă 40 de grade. Pînă una, alta să-i desfacem bandajul de la genunchi, aici e mai umflat. Pune mîna, măicuțo, taie cu foarfecul. Jos. Așa. Ptiu !... ce porcărie...

La prima apăsare puroiul țîșni ca un jet. De pe buzele rănii

patru ore, să bea mult lichid, și la prînz să mi-l îndopi ca pe curceni, să nu mai aud c-a refuzat mîncarea. Ai înțeles, domnule elev ?
Dinu înțelesese, n-ar fi vrut s-o supere, și după ce-i mulțumi pentru schimbarea pansamentului, adăugă timid :

— Dacă s-ar putea... aș vrea niște cirje. Cred că am voie să mișc, să...

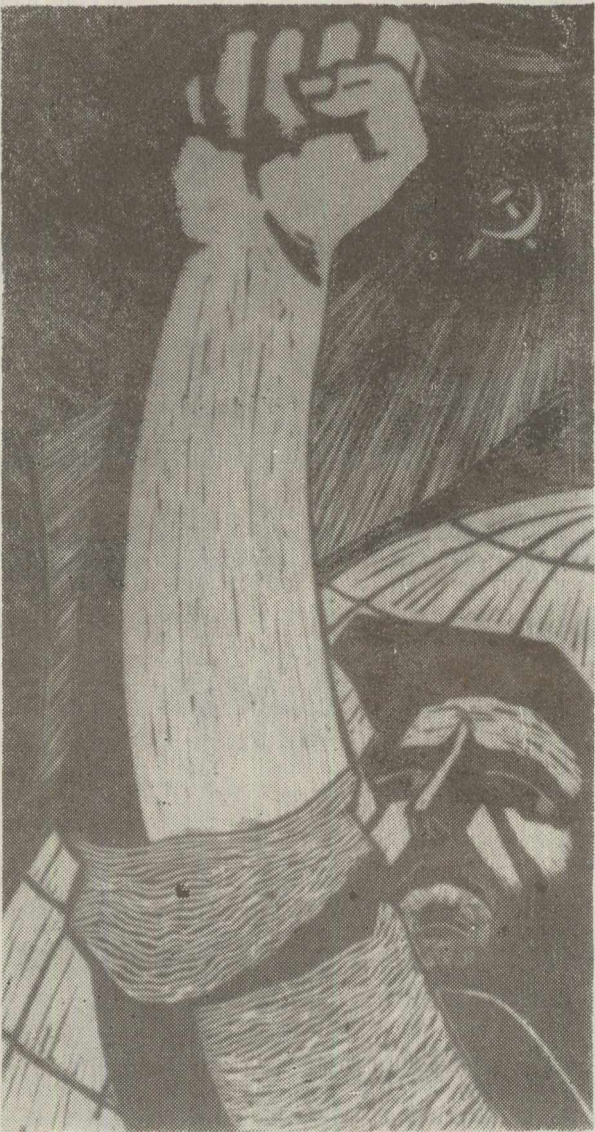
— Bine, de acord, o să te sprijine măicuța — admise doctorița așezîndu-i-se pe marginea patului, ca să-i pipăie celelalte rări.

— Măicuța e o ființă aparte, sînt convins că o să mă sprijine, și dacă o rog frumos o să-mi aducă și o carte poștală, aș vrea să-i scriu lui Dumnezeu.

— Zău !... lui Dumnezeu ? făcu ochii mari doctorița.
Sora, bosumflată de reclamația lui indirectă, clătină din cap. Nu v-am spus eu că nu-i în toate mințile ? Dinu continuă :

— Aș vrea să-i scriu să ne găsească el vreun spital, să-l dojenesc și pentru visul prea incurcat pe care mi l-a brodat în zorii zilei cînd am căzut.

IULIAN
OLARIU

Hai la lupta
cea mare !

tului ieși un „ahh“ prelung de ușurare și ochii i se limpeziră. Pe de altă parte, ochii doctoriței scăpărau scintei. Citise termometrul. Nici vorbă de 40, abia 38 de grade. O singură privire îi aruncă soarei, și înde-părtînd-o, mormăi enervată :
— Știu cum procedați, știu și pentru ce. Rușine ! Pe același ton răstit îi vorbi și călugăriței : Toamnă rivanol, măicuță, toamnă toată sticla, nu face economie. Așa, bun, pune-i feșele !
Apoi, așezîndu-și boneta cu dosul palmei, i se adresă rănitului : Ei, ce spui, tinere, cum te simți ?
— Descătușat, mai ceva ca din zidul meșterului Manole. Acum pot nădăjdui că voi ajunge viu la spital, dar unde, cînd ?
Ce putea să-i spună doctorița, că nici ea nu știa la ce spital se vor opri, că se așteaptă prăbușirea frontului și spitalele din Moldova sînt pe cale de evacuare, că drumurile sînt blocate cu trenuri militare și opririle prin stații se prelungească după întereșele altora ?
— Dacă la Ploiești nu găsim locuri, sper să fim dirijați spre Oltenia. Deocamdată... ia sulfamidele astea, nu se prea găsesc. Ai grijă, măicuțo, din patru în

— N-ai cum să-i scrii lui Dumnezeu, Dinule — interveni blînd măicuța — însă eu voi rămîne lingă tine, dacă ai ceva pe suflet, te ascult. Se pare că te apasă un jurămint, te-am auzit vorbind despre el. S-ar putea să fie în legătură cu melodia de dimineață, nu ?
— Ehei !... oftă Dinu din baielele sufletului. E o poveste lungă, măicuțo, o poveste pe care dac-o încep trebuie s-o termin, și ca s-o termin trebuie să trăiesc, iar spitalul, după cîte-am înțeles eu, e undeva departe, pe lumea cealaltă.
Pe doctoriță o impresionaseră vorbele constanțeanului, luciditatea lui, și ca să-l încurajeze oarecum, îl dojeni pîrintește :
— Îmi plac oamenii ironici, Dinule, dar gîndurile pesimiste nu-ți ajută la nimic. S-ar putea ca pentru tine să facem ceva aparte, să te internăm la Ploiești. Voi încerca tot ce e posibil. Chiar acum o să-l rog pe domnul maior să intervină. El e medicul șef al trenului nostru sanitar, el are relații, autoritate...
— Și dacă mă internați, măicuța rămîne cu mine ca să-i termin povestea ? se grăbi Dinu s-o întrerupă.

Doctorița zîmbi îngăduitoare, cu subînțeles :

— Dacă ții atît de mult o s-o întrebăm. Sper că n-o să te refuze. Ce spui, măicuțo ?
Dar înainte de a primi răspunsul schimbă vorba, asigurîndu-l că spitalul e pe lumea asta, iar cartea poștală se poate expedia și pe adresa ei.

O lacrimă își făcuse loc pe obraji scofilciți ai rănitului, care încercă cu un efort să-i sărute mina medicului ce i se așezase la căpătîi. Doctorița își netezi din nou bonetul și se retrase cu multă modestie. N-avea pentru ce-i mulțumi acum, singura mulțumire va fi scrisoarea cu semnătura lui. Cu această ultimă încurajare se depărtă de el, interesîndu-se de starea celorlalți răniți. Vocea soarei zbirnii ca o săgeată otrăvită :
— V-am raportat că s-au mai pierdut trei. Actele sînt pe masa dumneavoastră. Le semnați și-n prima stație anunțăm brancardierii.

Măicuța ar fi vrut să-l distragă de la ceea ce auzise, și întinzîndu-i sulfamida, îi vorbi precipitat despre tratamentul de care se va bucura în spitalul de la Ploiești. Acolo i se va putea face și transfuzia absolut necesară ca să-și recapete sîngele pierdut pe cîmpul de luptă. Se pare însă că Dinu se gîndea la cu totul altceva. Nu putea uita că măicuța îl ridicase de la punctul sanitar din marginea Iașului, ea apucase de țargă, ea îl așezase în pat dîndu-i o cămașă de schimb, și azi, tot ea îi adusese medicul. Dacă n-ar fi fost îmbrăcată în rasa ei călugărească, poate c-ar fi întrebat-o de unde vine și cîți ani are. O nebunie, desigur. Unde s-a mai auzit ca un viitor monstru să se gîndească la fericire ? O altă împrejurare pe care numai egoismul celui de pe țargă o vrea posibilă. Dar ce să-i faci cînd toată viața ți-a fost presărată cu lipsuri dincolo, cu primejdii aici, și cu nebunii pretutindeni ? Nu păcătuia cu nimic. În el numai dorinți refulate. Va mai adăuga una. Va fi ultima înainte de moarte. Și sora asta... numai de cei care se pierd vorbește. Afurisită lichioană ! Măicuța vorbea în continuare :

— Cînd ai cerut cartea poștală, am crezut că vrei să-i scrii mamei tale, sau...

— Mama a murit de mult, a murit fără să-și vadă fiul...

— Aaa !... iartă-mă, Dinule, nu bănuiam, n-am știut că...

— Eu sînt vinovat, dar așa a fost să fie ! continuă Dinu ca și cum nu i-ar fi auzit căința. M-am născut la începutul primului război mondial și va trebui să plec la sfîrșitul acestui-lalt. Asta e soarta generațiilor născute pe furtună. Și cel puțin dacă apucam să trăiesc ca lumea...

— Dinule, și eu sînt născută în plin război, în anul 1916. Crezi că și eu sînt sortită s-o sfîrșesc acum ?

Din nou își vorbi lui însuși :
— Cu doi ani mai tînră decît mine. Ce minunat ar fi fost...

— Ce să fie, Dinule, la ce te gîndești ? se îngîndură măicuța.

— La poveștile mele, măicuțo, poate c-o să vi le-nșir pe toate. Acum... nu știu, dar mă simt sleit, moleșit parcă...

— Dormi, Dinule. somnul te va întări. Am observat că ai o iconiță în buzunarul bluzei, închină-te.

— E o amintire de la mama, ea se închina, eu... nu cred în... Călugărița dădu speriată înapoi, dojenindu-l duhovnicește :

— Fiule, și tu ești din cei care nu cred ? Din cei care sînt împotriva crucii ?

— A crucii încîrligată, măicuțo — o întoarse Dinu ca să n-o supere. Dacă treceam apa Stixului nu mai aveam cu cine sta de vorbă pe patul spitalului. Și tare aș mai vrea să descălcîm împreună amăgirile unoră, rătăcirile altora, poate și nebuniile din capul meu.

— Te iert, Dinule, dormi. Știu că uraganul te-a înrăit.

Dinu parcă ar fi vrut să-i mai spună ceva, însă pleoapele îi căzură. În timpul asta un cocoș vesti apropierea satului, iar locomotiva salută intrarea în stația al cărei nume fusese șters de război.

DOINA BARBU

timp de țară

I
Peste zori revărsați în
ardere nouă
cheamă pădurea cu
degete albe
lingă drumuri înalte vîd
țara șoptindu-și argintul
în salbe.

La fîntinile țării obosit-am
curgînd
numai suflet
de rouă.

II

Prin ochiul nerostit
de timp
inima mi se urcă în
frunze
unduind peste miini
ridicate
început de baladă
albastră.

Timp fără timp
timp de dor,
parcă totul imploră
o altă culoare.

III

Tirziu, a-ngenuncheat în
cumpene cîmpia
sub umărul cerului lat ;
roua se-ngroapă în
vînturi de țară
îzgîndindu-ne subțiat
printre brazi.

În nouă mlădiere, noi
în clocot dăm peste
fire ;
urzit e gîndul luminos
între vîpaie și
împlinire.

IV

Am adormit pe crengi
de bunătate
și am crescut
trăgînd după mine timpul
primului venit.

În dreptul inimii am durat
trudnică mănăstire de
soare

amintindu-mi
în ore de vie-nălțare
visul ; eu însămi să fiu
mănăstirea durată,
eu însămi să fiu
drum de libertate.

V

Așteptați în fiecare zi
cîntecul celor născuți ieri,
pentru
azi,
semănat peste tot cu
privirile
azi, pentru miine.

Așteptați aici unde locul
s-a-nsemnat de la sine
cu-n arbore alb ;
pentru ieri, pentru azi,
pentru miine.

IOAN ANGHEL

poemul crinului

A răsărit potirul crinului
mirat
Cu limpezimi de-azur des-
chise printre sini de nea l
Pe rînd petalele, ca orbul,
pe-nnoptat
l le cuprînd și-mi înflo-
resc în alb și viața mea.

Candidul alb, cu albul
gîndului virgin,
Se-nalță, horbote din zare
peste primăveri..
În inimi se topește cald
un cer de crin
Cînd adierea miinilor
aprinde mingierii.

Balsamul crinului aromă
e de vis,
Potirele, în ruga lor, par
sîlfi care plutesc..
— Crești din lumini, senin,
în cîmpul lumii-nchis,
Zîmbet de crin, poem în
alb bogat, nepămîntesc l

ETRE FATI

ntul

isamentul,
ntoarcere.

ită și călătorul

leal,

a orașului
ise de noi.

și călătorul

e lume
noastră.

i călătorul

ală aruncăm înaintea trenurilor
noastră ca într-o prăpastie.

despre public, în absența publicului

Ce este publicul, știm. Dar știm doar așa, conceptual; cantonarea într-o definiție ne poate da, cel mult, amăgitoare iluzie a delimitării noționale. Structura, gusturile, rezistențele, nestatornicia sau, dimpotrivă, consecvența acestui mare public, — iată elemente doar vag pipăibile, aspecte doar pe jumătate cunoscute, lăsate indeobște pe seama cercetării sociologice. Or, cercetarea sociologică se află, la noi (în această privință), abia în faza optimistă a tatonărilor. Și apoi, oricât de numeros ar fi personalul unui institut de acest fel, oricât de mobil, de omniprezent, el nu va putea înregistra cu promptitudinea dorită mutațiile petrecute în structura publicului din orașul cutare și cutare... El nu poate oferi, mai ales, soluții teatrului din municipiul X, care, la un moment dat, constată cu surprindere și dezamăgire, un anume reflux al publicului.

În astfel de ocazii, știm, se ivește, biruitoare, formula „crizei teatrului”, că adică publicul a intrat în zodia sațietății spectaculare, sub fascinația de nevins a serialului t.v., a teatrului t.v., în fine, a programului t.v., noua sa identitate fiind de teleast (!). Nu se poate, desigur, nega rolul pe care televizorul îl joacă în viața omului contemporan; dar a absolutiza acest rol, a explica prin această eroare, — pormită dintr-o exacerbare, — căderile sau parțialele reușite ale unui spectacol, ni se pare nefiresc.

Nu doar din rațiuni sentimentale rămânem, totuși, fidel spectacolului de sală. Nu numai pentru că acolo, la teatru, resimțim, ca niciodată acasă, în fotoliul nostru teleastic, emoția aceea unică, în fața plasticității sau dramatismului unei scene, senzația, de neînlocuit, a trăirii intense sub orizontul emoției colective, integratoare. Este vorba mai ales de faptul că dialogul direct scenă-spectator, oricât de imperfect, de iluzoriu, transmisia secretă de sentimente și plenitudinile ce are lor neîntrerupt între actor și spectator creează premisele unei mai adânci, mai vibrante participări. Este un ritual aparte al comunicării interumane, al comunicării cu arta, în sfârșit. Pelicula etalează ample suprafețe mișcătoare, tulburătoare fragmente de lume, scena are însă avantajul reliefului, al unduirii vii, chiar dacă efemere. Se vorbește de o paramitologie a actorului; de ce n-am admite că există și o paramitologie a spectatorului? Un inefabil care adesea este numit, neglijent, capriciu. Cât de bun trebuie să fie un spectacol de teatru ca să învingă toate celelalte tentații ce se exercită cu egală putere asupra omului contemporan, e greu de spus. În sfârșit, cum poate ști un teatru, Teatrul de dramă și comedie din Constanța, să zicem, ce anume așteaptă publicul de la un spectacol? La o discuție — având ca temă relația teatru-public — organizată cu timp în urmă de A.T.M. la teatrul de dramă conștientă și critici dramatice de la ziarele „Știința” și „Știința tineretului”, oameni de teatru etc., am auzit aceleași și aceleași cunoscute lamentări în legătură cu condițiile improprie oferite de unele dintre scenele litoralului, căminelor culturale ș.a.m.d., cu fluctuație îngrijorătoare a publicului, cu lipsa de atenție cu care e răsplătit icicolo cite un spectacol (prezentat însă ca vai de capul lui, cu un singur microfon în mijlocul scenei, cu actorii îngrămădiți și terorizați de ideea lipsei unui spațiu de joc adecvat și de cite altele...). Cum se face însă că abia acum, după atîția ani, avem revelația imposibilității transferului unui spectacol gândit la dimensiunile scenei conștătene pe una de dimensiuni mai modeste, e greu de ghicit. Soluția pregătirii din vreme a unor spectacole speciale destinate stagiunii estivale și deplasării la sat pare încă, în mod ciudat, improprie, hazardantă, epuizantă, de domeniul utopiei. Și astfel, teatrul de dramă conștăntean încearcă să susțină întreaga stagiune estivală cu două, doar cu două spectacole: „Interesul general” de Aurel Baranga și „Omul care...” de Horia Lovinescu. Piese jucate pe mai mult de jumătate din scenele țării, deci cunoscute de o mare parte din turiști, virtuali spectatori, și, ca realizare artistică, departe de posibilitățile reale ale colectivului. Așa incită reticența publicului apare oarecum justificată. Unde este spectacolul-eveniment al acestei stagiuni? De ce spectacole ca „Romanțioși” ori „Cine ești tu?” rămân, încă, montări singulare?

Ni s-a sugerat la un moment dat, de către nu distins om de teatru din Capitală, că ar fi bine să ne îndulcăm... critica, să trecem cu vederea pasagerile eclipse repertoriale, de joc etc., fiindcă menținându-ne în această formulă, a judecării mult prea... obiective, excesiv exigente, indisponem actorii, influențăm (negativ) publicul... Uluior mod de a gândi exigența! Uluior mod de a gândi probitatea criticului! Am primit chiar recomandarea (!) de a elimina din vocabularul... critic cuvîntul mediocritate, întrucît, vezi doamne, realizările noastre teatrale sînt atît de extraordinare, încît nu mai suportă decît aureolarea cu superlative. Nu optăm, vai, pentru o critică apologetică, nici pentru una echivocă, slalom abil printre epitețe neutre, pentru bunul motiv că o astfel de critică n-ar face decît să umilească actorul, regizorul, scenograful, ar fi ca și cum am dialoga cu niște categorii abstracte și nu cu artiști în stare de mari creații, dar și de eșecuri. Un actor, de bună calitate, poate, într-un anume moment al carierei sale, să nu-și dea decît vag măsură talentului, să rateze, fie pentru că rolul nu i se potrivește, fie pentru că n-a pătruns toate subtilitățile textului, dar motivele nu lipsesc. A vorbi despre o realizare mediocră în aceiași termeni ca despre ceea ce îl reprezintă cu adevărat, numai în temeiul calităților sale cunoscute și recunoscute, înseamnă subestimare. Subestimarea momentelor sale de mare, de autentică, incidență cu arta. Și apoi a ne feri să recunoaștem, drept și cinstit, mediocritatea, atunci cînd ea apare, echivalează cu a o îngădui tacit, complice. Numai divulgînd-o, numînd-o, o putem depăși. Numai neabdicînd de la programul său estetic, criticul va putea să se exercite cu adevărat.

Dar revin, după această lungă paranteză, la întrebarea: cum aflăm opinia publicului? La aceeași, foarte interesantă de altfel și utilă discuție despre relația teatru-public, răspunsurile la această fundamentală întrebare au lipsit. Nu numai fiindcă s-a discutat, ca de atîtea ori, despre public în absența publicului, dar și pentru că inițiativele locale, îndreptate în această direcție, lipsesc. Din păcate. Ancheta sociologică e o modalitate, dar nu singura. Am participat la teatrul Bulandra, cu timp în urmă, la o discuție a realizatorilor spectacolului „Zăriștii” de Al. Mirodan, cu spectatori, tineri în marea lor majoritate. A fost o confruntare necesară, un dialog pasionant prelungit pînă noaptea târziu. Este, în orice caz, o cale.

CARMEN KEHIAIAN

Poporul a cărui fantezie colectivă a creat pe acel inimitabil Păcală și care a dat teatrului un Caragiale, are cred suficiente motive să nu se îndoiască de vocația creatorilor noștri de film pentru comedia cinematografică. Și nu această vocație o punem sub semnul întrebării atunci cînd vorbim de realizările studiourilor noastre în acest gen, ci mijloacele mai mult sau mai puțin fericite la care se face apel în dorința de a stîrni cu orice preț risul.

Comedia lui Geo Saizescu. „Astă seară dansăm în familie”, vine să întregască paleta divers colorată a unei stagiuni cinematografice de bun augur, situîndu-se fără îndoială la un alt nivel decît producțiile similare realizate anterior.

Aici, experiența și umorul regizorului au fost solicitate să refacă în imagini, fără a pierde nimic din savoarea textului, o poveste care poartă semnătura lui Ion Băieșu și pe care televiziunea o popularizase deja. Scenariul, sigur, nu se oprește aici; episodul „Tanța și Costel” este numai un episod, lanțul întâmplărilor se complică și se descomplică după o anumită schemă, comicul de situație alternează cu cel tipologic, dar mecanismul care pune în funcțiune comedia, este încă departe de a fi bine pus la punct. Don Juanul tomnatec, însoțit de acolitul său (discipol, ucenic și bun-la-toate), trece din localitate în localitate și din brațe în brațe, urmînd un plan strategic, elaborat cu minuțiozitate, susținînd în pauze iscusite prelegeri despre ineditul și rentabilul său „ars amandi”. Peripețiile mai mult sau mai puțin verosimile (vezi secvența de la fermă) prin care

astă seară dansăm în familie

trece eroul sînt variațiuni pe aceeași temă, menite să dea un curs alambicat acțiunii către un final oricum previzibil.

Modalitatea comică aleasă nu e precis conturată, deși se pare că Saizescu, în calitatea sa dublă de regizor și coautor al scenariului, a preferat să abandoneze lirismul comediilor anterioare în favoarea unei viziuni realist-satirice, cumva mai adecvată comediei de moravuri. Episoadele se leagă nu întotdeauna firesc, nu întotdeauna procedeele distincte de a gândi comicul ale celor doi autori se armonizează.

Și totuși, „Astă seară dansăm în familie” rămîne o comedie savuroasă. Mai întîi pentru că Geo Saizescu este cu certitudine un subtil și îndemnat maestru al umorului (vezi personajul pe care îl interpretează el însuși: Bizarul) și apoi pentru că filmul prilejuiește o întâlnire cu unul din cei mai îndrăgiți comici ai noștri: Dem Rădulescu, secondat de nu mai puțin popularul Sebastian Papaiani.

Principalul merit al lui Dem Rădulescu (unul dintre acei actori care cîștigă spectatorul prin simplă prezență), este de a fi ales o linie sobră și naturală de joc, ferindu-se sistematic să îngroașe o trăsătură sau alta pînă la caricatură, sau să facă prea des apel la rețetele sale de succes deja verificate. Papaiani se redovedește aici un

actor extrem de dotat. Așteptăm însă pentru el un rol mai pe măsură (poate Păcală, sau unul precum acela din „Diminețile unui băiat cuminte”).

Dintre aparițiile feminine a căror grație este atent pusă în valoare de imaginea operatorului George Cornea, se detașează Draga Olteanu (văduva), la fel de elocventă în roluri episodice ca și în cele de mai mare întindere, și Vasilica Tastaman, o nesfîrșită sursă de naivitate și candoare asociată unei nedismulate perfidii, în rolul Mimișor-Tanța.

Violeta Andrei și Mariela Petrescu, în maniera obișnuită. Și mă întreb dacă dintr-un anume punct de vedere, nu e primejdios pentru un actor să întîrzie mai multă vreme, într-o mereu aceeași categorie de roluri care nu mai îngăduie surprize. Ca niciodată, artificială și complet stăină de rol (care nu oferea prea multe date, dar putea deveni interesant) — Ioana Bulcă.

Ilustrația muzicală semnată de Temistocle Popa subliniază cu umor situațiile dificile sau nu prin care trec eroii filmului.

Insistînd mai mult asupra tipurilor și a dialogurilor, și mai puțin asupra detaliilor (decorurile lui Virgil Moise au o somptuozitate nefirească), comedia lui Saizescu reține atenția printr-o tonalitate aparte și nu prin inventivitate.

DOINA BERCHINĂ

top litoral

Ediția a IV-a a clasamentului celor mai populare melodii pe litoral are următoarea configurație:

Secția română: 1. Anilor! (P. Magdin) — Dida Drăgan; 2. Nunta (Phoenix) — Phoenix; 3. Iubirea (Marius Teicu) — Olimpia Panciu și M. Teicu; 4. Mamă, mamă (Phoenix) — Phoenix; 5. Replici (L. Profeta) — Luky Marinescu și Cornel Constantiniu; 6. Singurătatea mea (H. Moculescu) — H. Moculescu; 7. Fata morgana (G. Grigoriu) — Aurelian Andreescu; 8. Dac-aș spune da (Paul Urmuzescu) — Margareta Pislaru; 9. Rostul vieții (M. Pislaru) — M. Pislaru; 10. Un om, o viață (Florin Bogardo) — Stela Enache și Florin Bogardo.

Secția străină: 1. Samson & Delilah/Sacramento — Middle of The Road; 2. Te doresc (Ti voglio) — Donatello; 3. Întîlnirea mamei și a copilului (Mother and Child Reunion) — Paul Simon; 4. Acesta-i drumul spre Amarillo (Is This The Way to Amarillo) — Tony Christie; 5. Zilele curcubeului (I giorni dell'arcobaleno) — Nicola di Bari; 6. E frumos (Il fait beau) — Claude François; 7. A cerși, a fura, sau a împrumuta (Beg, Steal or Borrow) — New Seekers; 8. Puternic (Mighty, mighty, poly, poly) — Mal; 9. Jesabel — Delirium; 10. Deborah — T. Rex.

În general, avem deci puține modificări, de această dată: noutăți, sau mai exact o noutate, doar la secția română.

Este vorba de piesa „Replici” (Laurențiu Profeta) cu care Luky Marinescu și Cornel Constantiniu intră direct pe locul cinci. În schimb, a ieșit, „Fluturile” lui Mihai Constantinescu. Demne de consemnat sînt și pozițiile deținute de grupul Phoenix, care continuă să rămînă pe primele locuri (2 și 4) ca și Margareta Pislaru, cu două piese pe locurile 8 și 9. În secția străină, deocamdată, așa cum am mai spus, nici o noutate. Schimbarea locurilor începe abia de la locul al treilea, poziție pe care o ocupă astăzi Paul Simon, după un spectaculos salt de pe locul zece pe locul trei.

CURIER TOP: Doina Popescu (Constanța): Nu numai că v-am luat în considerație topul, ba chiar vă felicităm pentru el; Dinu Manu (Constanța): Bun și topul dumneavoastră; Viorel Cosma (Tulcea): Pe primul loc în topul englez se află la ora actuală piesa „Vincent” — cu Don Mc Lean; Dumitru Voiculescu (Mangalia): Conducătorul grupului nr.1 al muzicii pop engleze „T. Rex”, este Marc Bolan; Cu numele de

„Tyrannosaurus Rex”, formația era compusă în 1970 (atunci cînd de fapt a fost creată) din Marc, cîntăreț solist și chitarist și din Steve Peregrine Took care cînta la bongos și alte instrumente de percuție. În noua componență și cu numele oarecum schimbat — T. Rex — fac parte basistul Steve Currie, bateristul Bill Legend și percussionistul Mickey Finn. Ultimul lor succes „Metal guru”; Eugen Dănilă (Constanța): Vă mulțumesc pentru cuvintele frumoase, vă mulțumesc pentru top, vă mulțumesc pentru viitoarele corespondențe; Paula Ionașcu (Galați): Iată primele trei locuri în topul francez: 1. Apres toi — Vicky Leandros; 2. How do you do? — Month & Mc Neal; 3. Les plaisirs de modes — Charles Aznavour; Petre Teodorescu (Constanța): Ultimele lucruri pe care le știm despre Joe Cocker sînt: la 17 iulie s-a aflat la Antibes Jazz Festival de la Nisa — fiind primul artist rock care figurează la acest festival. Aceasta după un lung turneu susținut în lunile iunie și iulie prin numeroase capitale europene; Eugen Șerbu (Constanța), Ana Pușcașu (Tulcea), Mihai Preda (Medgidia) și Constantin Manu (Constanța): Vă mulțumim și vă așteptăm cu alte scrisori.

O. IORD.

TOP LITORAL — CUPON DE PARTICIPARE NR. 4

Numele și prenumele

Ocupația

la concurs — muzica ușoară românească

EDITIA 1972

Luminile rampei s-au stins, acordurile orchestrei de asemenea, emoțiile s-au sfârșit o dată cu ultimele aplauze. Au rămas ecourile care se vor prelungi — sau mai exact așa dorim să fie — specialiști și nespecialiști și-au spus părerile, publicul reia sau... uită refrenele concursului.

La ce nivel al valorii s-a situat actuala ediție? Greu de răspuns exact, subiectivismul fiind fatalmente inclus în aprecieri, opiniile fiind din același motiv diverse. Am consemnat câteva: Ion Dumitrescu — maestru emerit al artei, președintele Uniunii Compozitorilor: „Bogat în tematică, divers în stiluri, entuziasmat prin participarea compozitorilor de toate virstele, concursul a fost, poate, cel mai bun de până acum. Cred că nu exagerez spunind că muzica ușoară românească își găsește un drum al său, o albie în care apele încep să curgă mai limpede și mai drept. Să nu-i uităm pe interpreți, acest mănunchi format din cei mai buni, care merită toată lauda noastră pentru efortul și rezultatele obținute“.

Muzicologul George Sbârcea: „De astă dată, compozitorii noștri, în afara faptului că s-au ancorat în actualitatea fremătătoare a zilelor de astăzi, în ce privește tematica cîntecelor lor, au atins un nivel profesional, o căldură și o generozitate a inspirației care ne dă dreptul să sperăm într-o evoluție în mari salturi a muzicii noastre ușoare.“

Compozitorul Laurențiu Profeta: „Evantaiul creației a fost mai larg, mai cuprinzător decât în alți ani; muzica noastră ușoară pare să se fi angajat pe făgașul unei îmbucurătoare diversificări. Nu au lipsit de astă dată nici piesele dinamice, de tinerească pulsație ritmică,

nici melodia de largă desfășurare lirică, nu a lipsit nici cîntecul cu poantă, gluma muzicală, nici piesa de atmosferă intimă, nu a lipsit, cred, nici unul din genurile acestui univers muzical pe care cu destulă ușurință și destul de impropriu îl numim muzică ușoară. În această vară fierbinte, pe litoral s-au lansat câteva melodii de largă și lungă în timp, rezonanță.“

Petre Brâncuși — rectorul Conservatorului „Ciprian Porumbescu“ din București: „Aș putea spune că la actuala ediție explozia a fost în domeniul profesionalismului, în afara căruia nu poate fi concepută creația artistică; profesionalismul compozitorilor, profesionalismul multor texte și poezii de tinută, profesionalismul majorității soliștilor și, indiscutabil, profesionalismul orchestrei Radioteleviziunii dirijată de Sile Dinicu. Paleta expresivă a actualei ediții pornește de la șlagărul de imediată accesibilitate până la cîntecul de tinută educativă; este explorată cu mai multă inteligență bogăția inepuizată a ritmului și melosului folcloric. Efortul către asemenea căutări nu este nicidecum prea mare, cunoscut fiind faptul că în concertul european ne vom găsi un loc trairnic numai pe calea originalității durabile.“

Compozitorul H. Mălineanu: „Această ediție a marcat o serioasă creștere de nivel atât din punctul de vedere al materialului muzical, al materialului literar, cit și al interpretării. Concursul a îmbinat fericit toate subgenurile — dacă se pot numi așa — muzicii ușoare.“

Nicolae Vinci — marinar, membru în juriu: „Cred că au existat în actualul concurs câteva bucăți bune, câteva bucăți care vor fi îndrăgite și fredonate de public. Nu sînt un spe-

cialist, dar am convingerea că ar fi putut fi mult mai multe. Și o idee: n-ar fi oare mai echitabilă păstrarea anonimatului autorilor pînă la pronunțarea verdictului?“

☆
Din public, opiniile sînt mult mai reținute, prezența sa în sală fiind mai mult simbolică (dacă Teatrul de vară... dacă Sala Sporturilor...).

Lucica Manea (profesoară): „Fără îndoială, muzica noastră ușoară se află în progres. Și totuși, prea puține debuturi, prea puține inovații, în materie de ritmică, de orchestrație.“

Mircea Zamfir — student: „Nu sînt partizanul unui modernism cu orice preț, dar avem cîțiva soliști excelenți pentru care se cer piese, ca să spun așa, „competitive“. Să nu uităm festivalurile internaționale!“

Victor Iamandi — muncitor: „Mi-a plăcut marca majoritate a melodiilor din concurs, mi-au plăcut foarte mult interpretii. M-a bucurat succesul lui Aurelian Andreescu, astăzi, fără îndoială, cel mai bun dintre soliștii noștri.“

Vasile Gherasim — muncitor: „Ca în orice concurs, au fost melodii bune și foarte bune, melodii premiate și nepremiate. Aș remarca prezența a numeroase piese semnate George Grigoriu; atât în concurs cit și în recitaluri.“

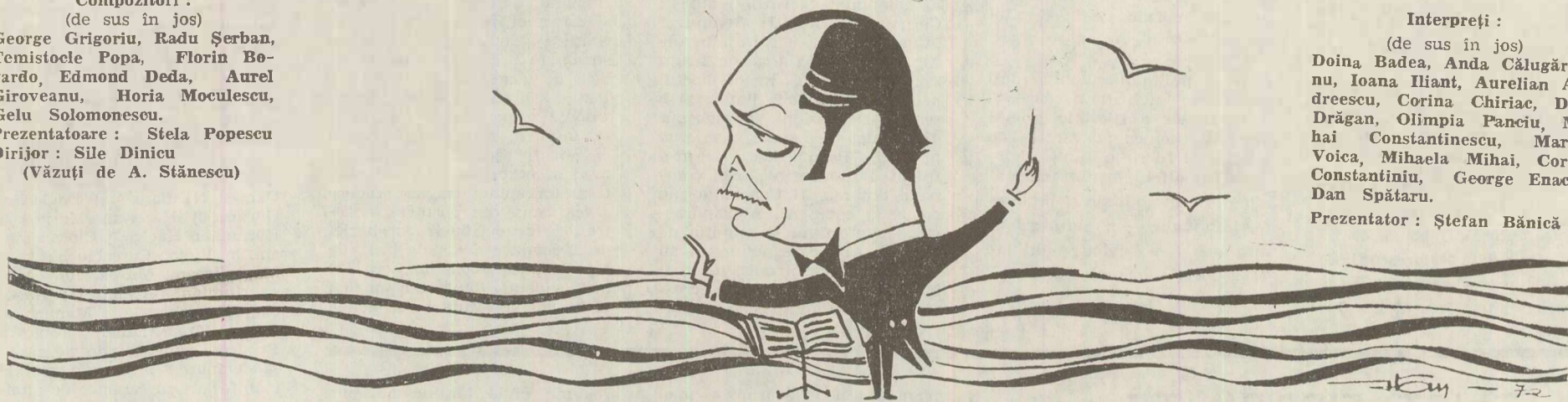
☆
Și o declarație a unui... premiat: George Grigoriu: „Ca la orice competiție, am venit cu gîndul de a nu fi ultimul. Aceasta nu excludea și gîndul de a fi primul. Sper ca toate melodiile mele să devină șlagăre; dar dacă una doar va fi îndrăgită de public, aceasta îmi va aduce satisfacția pe care o aștept.“

OCTAVIAN IORDĂCHESCU

Compozitori:
(de sus în jos)
George Grigoriu, Radu Șerban, Temistocle Popa, Florin Bogardo, Edmond Deda, Aurel Giroveanu, Horia Moculescu, Gelu Solomonescu.
Prezentatoare: Stela Popescu
Dirijor: Sile Dinicu
(Văzuți de A. Stănescu)

Interpreți:
(de sus în jos)
Doina Badea, Anda Călugăreanu, Ioana Iliant, Aurelian Andreescu, Corina Chiriac, Dida Drăgan, Olimpia Panciu, Mihai Constantinescu, Marina Voica, Mihaela Mihai, Cornel Constantin, George Enache, Dan Spătaru.
Prezentator: Ștefan Bănică

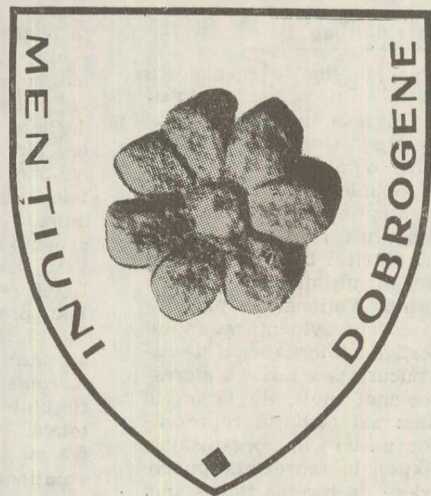

BRÎULEȚUL

Spicuim, din ziarele finlandeze, mărturii ale interesului cu care a fost primit ansamblul folcloric constănțean „Brîulețul“, competitor la Festivalul internațional de folclor de la Tampere — 1972, de către publicul din orașul-gazdă, din Helsinki și din Turku: „Cel mai remarcabil grup străin a venit din România“. (Helsingin Sanomat); „Dintre participanții străini la Festivalul Pispalan Sottiisi, ansamblul românesc din Constanța este stăpînul scenei“ (Uusi Suomi); „Locuitorii orașului Turku sînt interesați în mod special de spectacolul românilor pentru că grupul vine din Constanța, oraș înfrățit cu Turku. Un grup de dansatori finlandezi va apărea la Constanța în august“ (Uusi Suomi); „Cel mai remarcabil dintre grupurile străine a fost ansamblul „Brîulețul“ din Constanța — România, un grup de dansatori aleși, cu un nivel profesional și tehnic ridicat. După tradiție, dansatorii au executat mișcări juți, de mare virtuozitate, ușurință, rapiditate și precizie, însușiri tipice dansurilor populare românești“ (Suomen Sosial demokraatti). Șirul citatelor ar putea continua dar toa-

te spun, în esență, același lucru: „Brîulețul“ a fost deosebit, a fost cel mai bun într-o competiție la care în afară de formația românească, au participat grupuri folclorice din Italia, Suedia, Ungaria, Danemarca și Finlanda. „În timpul recepției oferite de primarul orașului Tampere — povestea tovarășul Ion Burchelan, activist sindical, care a însoțit ansamblul, fiecare grup a prezentat cîte un fragment din spectacolul pe care avea să-l susțină. În unanimitate, consiliul municipal a decis ca „Brîulețul“ să inaugureze festivalul. Cu tot așa-zisul „temperament nordic“, publicul din piața Primăriei, 4—5000 de oameni, au aplaudat frenetic, minute în șir... Și dansatorii și orchestra — ca să nu mai vorbim de solist, violonistul Parnica — au excelat. Încît cupa de cristal și Marele Premiu al festivalului internațional „Pispalan Sottiisi“, cîștigate de constănțeni, sînt expresia unei drepte recunoașteri a frumuseții și bogăției folclorului românesc.

A. M.

istoria filosofiei românești I

(III)

Dacă Filosofia românească a lui Marin Ștefănescu și Istoria filosofiei românești a lui N. Bagdasar nu consemnau materialismul naturalist, Istoria gândirii sociale și filosofice din România, dimpotrivă, îi urmărea evoluția cu o rivă mai potrivită într-o istorie a științei. Recenta Istorie a filosofiei românești evită și o situație și alta, și ciștigul este remarcabil: pentru întregul istorico-filosofic și pentru conceptul materialismului naturalist, îndeosebi. Simion Ghiță, care semnează capitolul, reconstruiește exemplar conceptul în cauză, delimitind, cu spirit dialectic, materialismul naturalist de mișcarea naturalist-științifică și de naturalismul filosofic, fără a tăia însă legăturile. În genere, concludă Simion Ghiță, „oamenii de știință au creat doar climatul favorabil pentru afirmarea conceptelor filosofice materialiste”. Cu Ștefan Michăilescu însă, se aruncă „o punte de legătură între gândirea științifică și cea filosofică din țara noastră. Depășind simpla îmbrățișare a unor teorii științifice materialiste și ridicându-se la generalizări mai înalte și la abordarea unor probleme pur filosofice, concepția lui Ștefan Michăilescu reprezintă expresia filosofică a materialismului naturalist din România” (Istoria filosofiei românești, I, p. 412). Cu el, deci, materialismul naturalist atinge materialismul filosofic și se înscrie în istoria acestuia, ca un moment constitutiv. Tot Simion Ghiță scrie despre Titu Maiorescu. Discutabilă, desigur (nici nu este suficient argumentată) ideea unei înaintări maioreștiene (în Enigmes philosophiques...) către materialism, ceea ce se aduce ca probă nu prea convingind.

Aceste citeva rinduri, apoi: „Cursul de istoria filosofiei germane, franceze și engleze din secolul al XIX-lea”, ținut la Universitatea din București de la 1884 la 1909, reprezintă cea mai importantă scriere filosofică a lui Maiorescu rămasă nevalorificată de loc de cercetătorii concepției sale filosofice” (op. cit., p. 357) sună ca o promisiune, dar, deocamdată, cel ce le-a scris promite doar. Știu că are o monografie „Titu Maiorescu” în lucru, incit îndeplinirea „promisiunii” pare să fie doar aminată. Însă și capitolul din această Istorie... este un fel de monografie, fapt pentru care analiza — fie și sumară — a celui curs se impune.

Dincolo de ceea ce este discutabil, de ceea ce i se poate chiar obiecta autorului, stă însă izbînda, acest Titu Maiorescu fiind, de fapt, prima reconstituire a filosofiei întemeietorului Ju-

nimii. Întreprinderea — să recunoaștem — n-a fost lipsită de dificultăți, și datorită necerțării de către filosofi, cel puțin, a manuscriselor, și datorită caracterului foarte contradictoriu al filosofiei maioreștiene. Simion Ghiță se ferește de simplificări și ne oferă un Maiorescu așa cum a fost, căutător, complex, nu o dată cam indecis. De altfel refuzul simplificării este o notă generală a acestei Istorii, autorii lucrind cu mîgălă, și fără scheme. Capitolele despre Dimitrie Cantemir, I. Eliade Rădulescu, Nicolae Bălcescu, Titu Maiorescu, Vasile Conta, B.P. Hașdeu, C. Leonardescu, C. Dobrogeanu-Gherea, îndeosebi sint, din acest punct de vedere, exemplare.

Nicolae Gogoneață, de mai multă vreme preocupat de Conta, acum, o variantă cu cea mai sigură șansă. În mai vechea sa carte despre Conta (apărută în 1962) filosofia acestuia era cam schematizată. Capitolul din Istorie configurează un Conta complex, un sistematician în perpetuă căutare. Nu înțeleg însă de ce este din nou lăsată de o parte concepția lui Conta despre metafizică. O analiză a obiectului acesteia (existența, realitatea, adevărul) ar fi revelat în Vasile Conta o conștiință filosofică, nu numai creatoare de sistem dar și critică, în sens de luare de cunoștință oarecum metafizică.

Gheorghe Epure și V. Vetișanu, apoi, scot din uitare, primul pe prea uitatul, deși cam pe drept, C. Leonardescu, al doilea pe Hașdeu, în cursul unor analize foarte aplicate. Doar „apropierea”, „deși oarecum timidă” — se recunoaște — a lui Leonardescu „de pozițiile materialismului” (p. 528) pare cam căutată.

În fine, ultima secțiune, „Pătrunderea și răspîndirea filosofiei marxiste în România”, este și ea alcătuită cu aceeași grijă pentru desprinderea problematicii filosofice. Oarecum inedită este includerea lui Ioan Nădejde; evident, un act de dreptate. Se mai remarcă totodată un foarte bun Gherea al lui Radu Pantazi și un Raicu Ionescu-Rion al Floricăi Neagoe, de această dată pe măsura contribuției tinărului marxist de la sfîrșitul secolului trecut.

Deși în multe discutabilă, deși pe alocuri deficitară, această nouă Istorie a filosofiei românești I, este, cu adevărat, un eveniment filosofic, fiind o istorie a filosofiei, alcătuită cu maximă responsabilitate și probitate, informată — nu însă sclava informației —, avînd o unitate de concepție, organicitate.

G. VLĂDUȚESCU

Pagini îngălbenite de gazetă, tipărite cu zeci de ani în urmă, facsimile, documente de arhivă: procese-verbale ale unor instanțe juridice și administrative, stenograme transcrise în scriere curentă, telegrame, apoi obiecte personale, drapele, hărți și diagrame, fotografii, zeci de fotografii dintre care nu puține au marcate în colțul din dreapta, cifrele Serviciului antropometric al fostei Siguranțe sau al chesturilor din Constanța și Tulcea, dactilogramele dictate în ședințe ale tribunalelor militare de aici și de la București, înainte și în timpul războiului... Este o reflectare sintetică, esențializată, a convulsiilor sociale, a mișcărilor de protest, a voinței dobrogenilor, laolaltă cu țara, de a ajunge la lumina de astăzi. Mărturiile documentare aflate în colecțiile Muzeului de istorie a partidului comunist, a mișcării revoluționare și democratice din România confirmă, o dată mai mult, adevărul că Dobrogea muncitorească, Dobrogea țărănească, oamenii acestor locuri au fost dintotdeauna însetați de dreptate, au luptat pentru libertate și sint deplini părtași la vremea de azi a împlinirilor. Rădăcinile se află într-un trecut bogat în fapte și năzuințe. Atitudinea protestatară a muncitorimii constănțene și tulcene, actele politice la care au participat nu o dată mase însemnate de cetățeni sint înregistrate în presă pe un interval care începe acum aproape 80 de ani. Iată două telegrame publicate în ziarul „Lumea Nouă”: „Greva hamalilor din Constanța s'a terminat cu izbîndă de partea muncitorilor. Perfecta solidaritate care a domnit între greviști a contribuit la izbînda lor; patronii satisfacînd justele pretențiuni ale muncitorilor, aceștia au re-luat de ieri lucrul” (12 aprilie 1906); alta, din Tulcea, relatează despre o întrunire de protest organizată de Clubul muncitorilor împotriva ordinului autorităților române de extrădare a unor refugiați politici ruși: „Simbătă, prin afișe mari, s-a anunțat în orașul nostru o mare întrunire de protestare contra extrădării dezertorilor ruși și a altor abuzuri ale administrației locale. Întrunirea a fost convocată de Clubul muncitorilor din Tulcea, în localul său, din grădina „Carol”. Urișele convulsii sociale din 1907 s-au făcut simțite și aici. „Adevărul” din 20 martie 1907 scria cu litere mari: „Cernavodă”. (Temeri de răscoală. Primele versiuni. Sosirea trupelor. Podul de la Fetești și Cernavodă amenințat. Măsurile luate...) : Cernavodă, 18. III (semnează „Dunăreanu”) — „...Deși în ultima mea telegramă de acum 3 zile spuneam că în tot județul e liniște, totuși azi dimineață o seamă de versiuni au început să circule, care toate îngrijorau pe unii... Primul lucru ce m-a frapat a fost sosirea unei companii din reg. 34 Constanța sub comanda cpt. Al. Alexandrescu... cu efectivul și muniția de război”. Anii care au urmat au înregistrat organizarea tot mai hotărîtă a proletariatului, creșterea combativității sale revolu-

ționare, conceperea unor acțiuni al căror ecou a depășit aria provinciei. În numărul său din 8 iulie 1920, ziarul „Socialismul” arăta că, la Conferința muncitorilor portuari din România, ținută la Galați, delegații docherilor din Constanța — G. Pascali și S. Sava, și Tulcea — I. Vișinescu, au cerut boicotarea Ungariei horthyste, propunînd trimiterea unui „salut de îmbărbătare proletariatului ungar, în lupta lui contra celui mai ticălos despotism”. Crearea Partidului Comunist Român a potențat la un nivel superior al combativității revoluționare acțiunile proletariatului dobrogean. Sub titlul: „Marea întrunire a partidului socialist-comunist, secția Constanța”, „Socialismul” din 2 martie 1922 scria: „Duminică a avut loc la Constanța o mare întrunire publică la care a luat parte toată muncitorimea din localitate. Toți vorbitorii au înfierat cu putere teroarea la care clasa muncitoare a fost supusă și au protestat contra violențelor și

barbariilor care au loc la Constanța de Război”. Într-o vitrină, un drapel de acum o jumătate de veac: pînză roșie, de un roșu stins de curgerea anilor, cu emblema organizației și literele greu de deslușit — steagul sindicatului muncitorilor tîmplari din Constanța, vestigiul al unor ani de intense frămîntări sociale, de puternic avînt al mișcării muncitorești. Un alt document, fotografie îngălbenită, datînd din 1932, îi înfățișează pe purtătorii de mandat ai docherilor, întru-niți la Constanța la Congresul Uniunii Muncitorilor din porturi. Sub grup, este scrisă urarea: „Bine ați venit, delegați ai muncitorilor din toate porturile României”. În medalion, simbolul unității muncitorești, al dirzeniei de clasă, al solidarității — două miini care se string. În 1935, ziarele de orientare democratică atrăgeau atenția asupra situației dezastuoase a porturilor românești și, implicit, a docherilor: „Cu ce pot fi ajutați miile de șomeri ai porturilor?... Cum poate fi îndreptată tragica scădere a traficului din porturile noastre...?” Incapacitatea burgheziei de a conduce destinele țării, de a-i organiza economia, era tot mai evidentă, după cum tot mai vădit era și recursul la actele

de samavolnicie, de teroare împotriva clasei muncitoare, împotriva tuturor celor care-și făceau auzit glasul în apărarea libertăților democratice. Pe un mare panou („Activiști cu munci de răspundere în organele regionale de partid. 1934 — 1940”), laolaltă cu numeroase fotografii ale altor luptători, se află, purtînd numărul 1745 al Serviciului antropometric al Siguranței, copia mărită a fotografiei tovarășului Vasile Vilcu (față dirză, energică, fular alb care scoate și mai bine în evidență concentrarea și hotărîrea trăsăturilor). Apoi: foto — 300 de țărani dobrogeni, judecați ca antifasciști în 1936; foto — copie de pe nr. 710/7 XI 1940 al Buletinului informativ al Inspectoratului general al jandarmeriei. („La intrarea în portul Constanța, la poarta nr. 6, grănicerii au găsit în dimineața zilei de azi un steag roșu atîrnat pe stîlpul de telegraf. A fost predat poliției legionare”; foto: — portretele militanților comunisti din Constanța executati la 7 noiembrie 1941: Francisc Paneth, Lili Paneth, Filimon Sirbu. Se apropia crepusculul unui regim politic condamnat de istorie și organele de represiune intraseră într-o goană febrilă după comuniști. După 1940, penitenciarul din Constanța capătă, alături de așezămintele similare din Tulcea, Brăila, Călărași, o tristă faimă ca închisoare pentru simpatizanți și membrii P.C.R. Se intensifică descinderile polițienești, Chestura raportează din ce în ce mai des la Interne cazuri de activitate comunistă: „Comitetul Central al U.T.C. a lansat și răspîndit manifestul intitulat „Către tineretul din România, cu prilejul împlinirii a 3 ani de război” (prin care tinerii erau îndemnați să saboteze mașina de război, să se constituie în grupe de partizani, să declanșeze greve, n.n.). „De asemenea, se cere ca tineretul să lupte alături de partizanii din Delta Dunării și Moldova de Jos, pentru distrugerea hitlerismului” (cf. informării nr. 4162/9-26 iunie 1944 a Inspectoratului regional de poliție Constanța, semnată de subinspectorul Cosma Matei și de șeful serviciului de siguranță I. Precup). Organele de contrainformații raportează că în divizia 9 Infanterie Constanța activează o grupă comunistă. Dar rapoartele și informările erau numai o față a lucrurilor. Puternic îngrijorate de răspîndirea stării de spirit antirăzboinic, de activitatea comunistilor și de influența acestora, autoritățile arestează și deferă justiției militare a lui Antonescu un numeros grup de militanți comunisti din Constanța (Curtea Marțială a Comandamentului Militar al gar-nizoanei Constanța pronunța, prin sentința nr. 2607, „dată azi, 14 Octombrie 1943” condamnările în procesul intențat lui: „1) Victor Dușa, 2) Torosian Ardaș, 3) Marian Ion, 4) Oancea Nicolaie, 5) Daglarian Garbis, 6) Hacerian Mesia, 7) Kazangian Hacı, 7) Ciocan Marin, 8) Victor Cereaciuchin, 9) Mogîrdiceanu Mușek, 10) Ampaartumian Aram, 11) Hacerian Kevork, 12) Manuchian Misak, 12) Aianian Eduard”. Printre capetele de acuzare: „îndemnare prin viu grai la manifestări cu caracter de neliniște contra ordinii politice și sociale, instigare la scriere de lozinci comuniste, împărțire de manifeste comuniste, participarea la ședințe conspirative, deținere de material ilegal...”). Condamnările, la moarte și la ani grei de temniță, sint expresia unei uri demențiale, ale furiei neputincioase. Monstrul își căuta, cu ultimele zvîrcoliri, noi victime. Peste zece luni — nici un an — avea loc istoricul act de la 23 August. În numai o săptămînă, pînă la 31 ale lunii, armata română avea să captureze, pe teritoriul Dobrogei 12.000 de soldați și 400 de ofițeri germani, printre ei pe însuși generalul-comandant. Laolaltă cu țara, pămîntul dintre Dunăre și Mare se elibera de oboselile unui coșmar greu, îndelungat. Începea viața cea adevărată.

AL. MIHALCEA

AUGUST FIERBINTE

(Urmare din pag. 1)

ticiparea maselor la conducerea societății. În zilele însurecției, și încă mult timp după aceea, presa internațională, diplomații, opinia publică de pe întreg globul au acordat o subliniată atenție actului revoluționar împlinit în România. Făcînd strălucitul bilanț al muncii depuse în ultimii ani, recenta Conferința Națională a partidului a scos în evidență și faptul că prestigiul internațional de care se bucură țara noastră a crescut tot mai mult, de la an la an, incit azi cuvîntul reprezentanților noștri în organisme internaționale reprezintă puncte de vedere de care se ține seamă în discutarea tuturor problemelor de nivel mondial. Conferin-

ța Națională a constatat cu deosebită satisfacție faptul că România socialistă are bune relații de prietenie, colaborare și solidaritate internațională cu toate țările socialiste, militează pentru colaborare cu toate statele lumii, indiferent de orientarea lor socială, în spiritul principiilor coexistenței pașnice. Viața confirmă integral justetea liniei politice, pe toate planurile, preconizată de P.C.R. Rolul partidului a sporit mereu, azi întreaga țară, întreaga suflare românească înconjurîndu-l cu fierbinte dragoste și adevărată totală. Într-un sens, toate acestea își au sorginea în actul revoluționar de la 23 August 1944, în zilele acelea fierbinți de vară, cînd, în crezutul istoriei, se

plămădea noua soartă a unei țări și a unui popor. Pămîntul dintre Dunăre și Mare, Dobrogea, s-a bucurat din plin de roadele celui august. Înscrișe pe coordonatele construcției socialiste, meleagurile noastre au beneficiat de restructurări fundamentale așa incit azi cuvîntul „Dobrogea” exprimă cu totul altceva decit acum aproape trei decenii. A apărut o platformă industrială, cu unități puternice ale căror produse se bucură de bună apreciere nu numai la noi ci și pe piața externă. Navele noastre comerciale, cimentul de la Medgidia și Cernavodă, remorile I.M.U.M.-ului, vasele construite la S.N.C., în curînd la dimensiuni de ordinul gigatului, stofele Fabricii integrate, superfosfații Năvodarilor — iată cîteva atestări ale eficienței noului nostru peisaj industrial. Cit privește agricultura, ne mindrim că Dobrogea, prima

regiune unde țărănimea acum 15 ani a trecut integral la cooperativizare, deține astăzi o pondere însemnată în ansamblul țării, iar dobrogenii, obișnuți altădată cu lipsa endemică de apă, cu pirjolul soarelui nemilos de vară, cu nevoile și sărăcia, obțin astăzi recolte deosebit de mari. Să mai adăugăm uluitoarea dezvoltare a litoralului pentru a completa imaginea bogată a transformărilor de aici. Toate acestea, înfățișarea de acum a pămînturilor dintre Dunăre și Mare, uriașele transformări împlinite de masele de oameni ai muncii la cuvîntul partidului, uriașa dezvoltare a potențialului economic, cînstirea de care se bucură sub zodia socialismului OMUL, au fost posibile pentru că, acum 28 de ani, în zilele unui August fierbinte, poporul condus de partid a pus piatra fundamentală la istoria cea nouă a României.

Sabotajele începuseră încă înainte de războiul. În '43. m-a chemat secretarul nostru. tovarășul Oancea Nicolae, membru al biroului județean P.C.R., m-a chemat la el în cabină — „cum se poate, tovarășe Cupin, zice, ca sub ochii comuniștilor din port să se pregătească un convoi german atît de mare? Aveți, zice, sarcina ca cel puțin 24 de ore acest convoi să întîrzie.“ „Și ce pot să fac eu, zic, că momentan lucrez la cazanul de la uzină?“ „Fă ce-o face, cu orice preț să întîrzie plecarea.“ M-am dus la șeful de secție și i-am spus: n-am piesele cutare și cutare și stau acolo la uzină, cu 4 oameni, de 3 zile. „Și ce dacă stai?“ „Mi s-a urît!“ „Ei bine, dacă ți s-a urît, du-te la vasul „Harkov“, vezi că e acolo echipa lui Iosif Chesler, lucrează și maestrul Strimbeanu, și spune-i lui Chesler să se ducă la un vas de război și să-ți predea lucrul. Aveam de schimbat 13 antretoaze, c-așa era planul. Fusesse vas sovietic scufundat la gura unui port și scos de nemți. Cele mai serioase stricăciuni le avea la cazan. Intimplător, am găsit la gura cazanului planul. Era pe vas un locotenent german din Ardeal... Am profitat de faptul că în plan era prevăzută inițial schimbarea a 38 de antretoaze, a venit sudorul și i-am spus: le tai pe toate 38! Și dac-oi reuși să le tai... Vasul era încărcat cu bombe și proiectile — 900 de vagoane. Marin Grosu, sudorul, s-a dus, și-a însemnat ce avea de tăiat și a tăiat 13. „Am terminat!“ zice. „Da' de unde știi c-ai terminat? Nu, domnule, lucrarea este a mea, tai în continuare!“ El a zîmbit, și-a dat seama, a tăiat mai departe. N-au trecut nici zece minute de la terminare și a venit locotenentul german. „Ce faci, meștere?“ „Mulțumesc, bine, să trăiți, domnule locotenent!“ „Da' nu-i moș Chesler aici?“ „Nu zic, el s-a dus la nava cutare!“ „Hai, dați-i bătaie, c-atîta a mai rămas, „Harkov“ și încă o navă!“ „Da' cum, zic, d-le locotenent, 38 de antretoaze înlocuite într-o zi-două?“ „Ce 38?“ „Păi m-am orientat după plan!“ „Ce plan?“ El uitase de plan și asta a fost salvarea mea. „Am crezut că l-ați lăsat expres ca să mă orientez“. L-au trecut sudurile. Umbla de colo pînă colo... A convocat comandantul, au venit și alți ofițeri: „În cît timp putem pleca dacă formăm echipe?“ „Ce echipe, zic, că nu putem intra decît cite unul...“ Cu chiu, cu vai. comandantul german a admis opt zile. A doua zi, am fost arestat, cum au fost și ceilalți... La Siguranță am fost întrebat, de altele, cu vasul nu-și inchipuiau că fusesse sabotaj, tocmai tîrziu a ajuns la urechea lor povestea...

MARIN CIOCAN

În 1936, septembrie, am cunoscut mișcarea muncitorească în Șantierul naval. I-am cunoscut acolo pe Ilie Zamfirescu, Iuga Gheorghe, Oancea, Vasile Silea și alții, mulți. Aș vrea să povestesc despre „căderea“ din 1940. Vă amintîți că la 30 august, Ardealul a fost sfîrtecat. La 6 septembrie, legionarii au preluat conducerea țării. La Constanța — și în toată țara intraseră trupele germane. În perioada aceea, 39—40, am intrat în U.T.C., apoi în partid. Pentru verificare, timp de cîteva luni am avut ca sarcină să difuzez în rîndurile muncitorilor din șantier obiecte de artizanat lucrate la Doftana — figarete, bibelouri etc. Ce m-am gîndit? Hai să fac un fel de tombolă! Am făcut-o, cu bilete, mi-aduc aminte că au fost atrași mulți

POVESTESC ILEGALIȘTII (I)

Inaugurăm, în numărul de față, o rubrică nouă. Am vrea s-o intitulăm Comoara amintirilor. Pentru că aici vom publica amintiri. Amintiri ale oamenilor încărcăți de ani despre fapte și întîmplări din vreme pentru totdeauna duse. Am plecat la drum cu gîndul că fiecare om acumulează în anii săi numeroase amintiri din care s-ar putea reconstitui chipul impresionant, prin veridicitatea lui, al unei lumi despre care generațiile tinere nu vor ști niciodată totul. Dacă nimeni nu încearcă să scormonească aceste amintiri, să le înregistreze, oamenii le duc cu ei în mormînt. Și astfel, cîmpul cunoașterii se împuținează. La sfatul și îndemnul primului-secretar al Comitetului județean de partid Constanța. tovarășul Vasile Vilcu, el însuși vechi și activ luptător în anii ilegalității, am început să căutăm această comoară de amintiri printre bătrînii comuniști ilegaliști constănțeni. Relatările lor au fost imprimate pe bandă. Intenționăm să alcătuim, cu timpul, o fonotecă a amintirilor, care ar putea deveni treptat o bogată și valoroasă arhivă. Înregistrarea a fost realizată de tovarășii Alexandru Mihalcea, redactor, și Aurel Constantinescu, tehnoredactor, din colectivul revistei noastre. Paralel cu fiecare înregistrare pe bandă, cei doi tovarășii au prins pe peliculă chipurile venerabililor ilegaliști și vor fotografia — atît cît se mai păstrează — și case, obiecte,

locuri menționate în relatările lor. Fragmentele pe care le încredințăm tiparului au fost selecționate din bogatele înregistrări realizate pînă acum — deși sîntem abia la început — cei doi tovarășii care au executat și transcrierea străduindu-se să păstreze frumusețea povestirilor. Nădărdim ca aceste relatări să fie cîndva publicate în extenso într-o carte. Pentru a se garanta exactitatea, s-a obținut confirmarea și a altor ilegaliști și, unde a fost posibil, s-au făcut confruntări cu documente de arhivă. Ceea ce începem să publicăm aici nu sînt legende. Sînt fapte și întîmplări reale, prezentate așa cum se reflectă ele în amintirea celor care au fost autori sau martori nemijlociți ai lor. Începem această acțiune cu gîndul mai ales la cei tineri cărora le oferim astfel surse de cunoaștere mai amplă a acțiunilor pline de primejdii pe care, din porunca partidului, comuniștii modești, luptători anonimi, le-au dus la capăt cu curaj și cu credința fierbîntă, neabătută, în victoria finală. Fie ca citind aceste pagini și cele care vor urma, inimile lor să se încălzească și mai tare la flacăra entuziasmului și abnegației pentru cauza sfîntă a omînitrii, flacăra pe care partidul, de la înființarea sa, a purtat-o sus și drept, să lumineze cît mai puternic gîndurile și mersul nostru spre cea mai frumoasă dintre toate așezările societății omenești, comunismul.

I. B.

MESIA HACERIAN

...În 1941, la 22 iunie, ne-a chemat biroul Comitetului județean de partid din Dobrogea. Mi-au spus: „Uite ce-ai să faci: ai să tai legătura telefonică dintre Comandamentul german și cel român, iei încă un tovarăș!“ L-am luat — era zidar. Ei, dacă a spus partidul, trebuia să faci. Cu o foarfecă (se află acum la Muzeul de istorie a partidului de la București) și cu un cuțit finlandez, după ce ni s-a explicat de unde pornea legătura telefonică, noaptea am reușit să facem treaba asta... Era stare excepțională în Constanța, vă închipuiți ce se întîmpla dacă ne prindeau... A fost o acțiune organizată de partidul nostru și îndreptată contra mașinii de război hitleriste... Mai tîrziu, în 1942, nemții instalaseră în Obor, la „Nuci“ niște tunuri grele antiaeriene. Ni s-a dat sarcina să tăiem cablul de înaltă tensiune care alimenta bateria de reflectoare și pe care nemții îl îngropaseră, imediat dincolo de zidul cimitirului. Am plecat ziua în recunoaștere, întîi singur. Se vedea clar șanțul. Apoi l-am luat și pe tovarășul meu despre care am amintit. Stăteam aproape de cimitir. „Gata, zice, Mesia, la noapte îl tăiem. La miezul nopții, pornim la acțiune“. Am sărit gardul, am luat-o printră mormînte; ce era mai greu era înșelarea patrului nemțesc. Cu mare greutate am reușit. Am scos aproape un metru de pămînt, apoi am scos cablul — aveam mînuși — apoi l-am tăiat, greu de tot. În fine, am reușit. Am despărțit capetele, le-am acoperit cu pămînt. Două săptămîni au căutat nemții pînă au descoperit defectiunea. În toial războiului, în 1943, Comitetul Central al partidului nostru hotărîște să fie lovită din plin mașina de război hitleristă. Iosif Rangheț, membru al Comitetului Central, avea sarcina de a convoca, de la fiecare comitet județean de partid, cîte un tovarăș, pentru școala conspirativă de la București, pentru specializare în sabotarea armatei hitleriste. Am fost chemat în casa conspirativă din Sabinelor nr. 7, aici, în Constanța. Fie utecist, fie membru de partid, toți aveam nume conspirative. Deci m-au... botezat Panait. Bine, fie și Panait! De la „Mesia“ la „Panait“... dar așa mi s-a spus, așa am rămas. Mi s-a spus: „Vei pleca la București!“ N-am întrebat de ce. „Cu d-ta vor pleca și doi uteciști“.

GRIGORE POPA

Legăturile mele cu partidul datează, de fapt, din 1921. Am luat parte la revoluția din Ungaria, la Budapesta. De acolo am venit pregătît intrucitva pentru mișcarea muncitorească. Cînd m-am stabilit la Constanța, în 1921, sigur că m-a interesat mișcarea muncitorească de aici. Sindicatul m-a adus în sînul acestei mișcări. Existau organizații sindicale ale muncitorilor din port, cu sediul pe strada Mihăileanu, acolo unde există astăzi o placă de marmură, la tîmplărie, în apropierea stației de benzină de pe b-dul Lenin. Am luat contact cu un alt tovarăș, tot cizmar, ca și mine, prin Ajutorul Roșu. În acel timp se organiza o mișcare a Ligii meseriașilor. Am fost trimis acolo, nu mai țin minte, ori de tovarășul Vasile Vilcu, ori de tovarășul Coliu Dumitru, care era atunci la Constanța. Asta era cam prin '31—'32. În fine, am cunoscut mulți tovarășii, nu-i mai știu după nume, de altfel purtam nume conspirative. Siguranța n-a aflat nimic... Tovarășii au început să vină la mine, să țină ședințe, tovarășul Vilcu, tovarășul Coliu, tovarășul Pîrvulescu, mai tîrziu; uneori ședințele durau cîte-o jumătate de zi, c-aveam cizmărie, atelier cu două intrări. Se dezbăteau probleme privind mișcarea muncitorească, privind pregătirea războiului împotriva Uniunii Sovietice, planurile de acțiune ale comuniștilor. Eram „păstrat“, nu mi s-au dat alte

munci „în afară“, fiindcă aveam casa conspirativă. La mine veneau tovarășii în trecere pe aici, care stăteau cite o noapte, două, uneori mai multe; niciodată nu știam de unde sînt și cum îi cheamă. Un nume, acolo, și atîta tot. Cîteodată aveau nevoie să se deplaseze din localitate, erau urmăriți de Siguranță, n-aveau bani, îi ajutam; se făceau legături la mine, după anumite consemne, se adunau „Ajutorul Roșu“, colectele pentru ajutorarea deținuților comuniști. Un an de zile mi-au observat tovarășii comportamentul, m-au verificat, înainte de a mă anunța că fusesem primit în partid. Era o situație impusă de caracterul conspirativ al muncii noastre. În timpul războiului, am fost mai mult concentrat, pe la diverse detașamente de lucru. Nici acolo, desigur, n-am stat cu miinile în sin... Am arătat în permanență ce înseamnă fascismul și de ce era purtat războiul contra Uniunii Sovietice. „Ce nevoie avem, fraților — le spuneam ostașilor — de pămîntul de acolo? Aici nu sînt destule moșii care trebuiesc împărțite?“

I. ZAMFIRESCU

În '34, cînd am intrat în Șantierul naval, am luat legătura cu comuniștii. I-am cunoscut pe Costică Dragomir, Mihai Dumitru, Filimon Sirbu, acolo m-am pregătît pentru munca de partid și luptă. În 1941 am luat parte la o serie de adunări ținute în casa conspirativă de pe str. Andrei Mureșan, acolo au venit tovarășii Cioroiu, Oancea care răspundea din partea județenei de partid de Șantierul naval, Dumitru Dumitriu și Iordan Tănase. Unele sarcini mi le-a trasat tov. Cioroiu. Era vorba de lupta dusă contra fascizării țării, apropierea oamenilor cinstiți, a simpatizanților, pregătirea noastră pentru sabotaj, ridicarea nivelului politic... În 1941 ne-a plasat la armarea cargoboturilor care transportau muniție pentru frontul antisovietic. Am fost repartizat să fac niște postamente de tun antiaerian, pentru vase. Era vorba de „Ardealul“ — pupa, prova și la mijloc, între borbord și tribord. Dacă făceai postamentul cu înclinație, tirul își pierdea precizia. Postamentul avea patru metri pe patru. Ne-am luat material, l-am lucrat la mașini, nu l-am făcut cum ne-a cerut inginerul neamț. Le-am montat, cînd a venit el să controleze cu instrumentele lui de bord, a găsit o înclinație de 3—4 cm. A întîrziat vasul vreo trei zile... În '43, am fost arestat cu alți tovarășii din șantier... Înainte de arestare, primisem „România liberă“ de la tovarășul Ciocan: indemnuri la acțiune, la sabotarea mașinii de război hitleriste... În fine, după eliberarea din închisoare, am cerut de lucru și am fost trimis, trei înși, la un siloz, la Baia. Eram în domiciliu forțat. Cam prin iulie, înainte de 23 August, germanii au vrut să mineze silozul. Voiau să distrugă transportoarele și celulele principale, și, la uzină, motoarele. Au venit trei înși, un locotenent român și doi soldați. Șeful de siloz, un băiat foarte cumsecade, era de partea noastră, a lui Cupin, Leca și a mea. Erau vreo 600 de vagoane de cereale. „Domnule locotenent, este un bun al nostru. De ce să-l distrugem? O să stricăm silozul, mașinile, milioane de lei...“ El: „Domnilor, vă doare pe dumneavoastră așa de mult de siloz?“ „Da, ne doare, nu sînt tot cerealele noastre?“ „Sînteți dv. așa de patrioți?“ „Da, sigur că sîntem. Noi i-am dat drumul acestui siloz...“ A plecat locotenentul așa după ce ne-a spus: „Eu n-am avut pînă acum ocazia să constat un atașament față de patrie ca la dv.“ Da' Leca îi spune: „Toți muncitorii sînt iubitori de patrie, însă cine să ne-nțeleagă?“ „Pentru prima dată, zice, de cînd sînt ofițer, plec cu misiunea neîndeplinită. M-ați convins că sînteți patrioți. N-am să minez uzina și silozul“. A plecat și bun plecat a fost.

poșta redacției

I.A.D. — Recitate după atîta timp, cele trei poezii nu mă mai satisfac decît parțial. Cel mult **Judecată** mai păstrează o oarecare prospețime:
„Oricum,
Nu-mi dați circumstanțe
atenuante;
Mai ispășesc o pedeapsă —
De drum —
Am evadat din propria moarte.

Rămîneți în pronunțare...
(Nici o stea n-o să plîngă)
Eu mă întorc în izvoare
Pe aripa stîngă,
Pe aripa dreaptă.
Domnilor,
Ce-aș putea să mai spun ?
Restul nu prezintă interes.

GH. NEPOFTIT. — Poezie trubadurescă, folosind un arsenal de imagini îndelung verificat și exploatînd, cu efect uneori, virtuțile exterior-muzicale ale limbii:
„Castelele închipuirii mele
Luceferi poartă noaptea în ferestre
Și în saloane farmec de lumini,

Iar la intrare au statui ecvestre,
Cu cavaleri ce-n loc de lăncii,
poartă crini.“
Pericolul care pîndește o asemenea poezie e expresia bombastică și sforăitoare: **desăvîșirea, timpul nesfîrșit, întemeietorii străvechilor desăvîșiri albastre, superbe nestemate, un foc de artificii strălucind stîndarde, zborul de lumină furat din Nemurire...**

N. DUMITRIU — „...poezia mea Cîșmîgiu (ne întrebați într-o scrisoare) pe care v-o trimit a doua oară de ce nu mi-ați publicat-o ? Condiția de artă o îndeplinește, nu aveți ce zice — de ce sînteți împotriva clasicismului atunci ? Că alt motiv nu aveți “. Strîns cu ușa, trebuie să mărturisesc că da, acesta e singurul motiv. (Și, ca să nu fiu prins și cu alte păcate mai mari am corectat tacit greșelile de ortografie.)
De aci înainte scrisoarea continuă în versuri:
„Imi voi desăvîrși dexteritatea
Și poate într-o zi posteritatea“

OLGA BARANGĂ

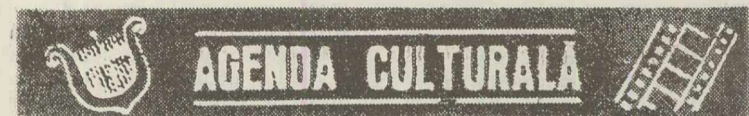
marea cu nave

*Departa nave abia ancorate
înalță catarge pentru primire
pescărușii albi fără moarte
defilează deasupra într-o roată
subțire*

*Pietrele de apă se lasă
aruncate
spre nuferi uitați de furtună
pescărușii cu aripile lăsate
vestesc o noapte cu lună*

*Navele pleacă spre ape tîrziu
se aprinde un far fără geam
țărîmul rămîne iarăși pustiu
pleacă marinarul pe care-l
visam*

*Navele pleacă departe în sus
ochii mi se-nchid de-atîta
privire
pescărușii se lasă și ei în apă
tînjind ca niciodată a
despărțire*

TEATRU, OPERĂ, ESTRADĂ,
OPERETĂ

TEATRUL DE DRAMĂ

„Nu vă jucați cu oltencele“
(12 și 25 aug.) ; „Omul care...“
(13 aug.) ; „Unchiul nostru
din Jamaica“ (15 și 24 aug.) ;
„Ovidius“ (16 aug.) ; „Cine
ești tu ?“ (17 aug.) ; „Nunta
lui Crecinski“ (19 aug.) ; „Vi-
ceniile lui Scapin“ (20 aug.).

FANTASIO

„Estrada Deva“ (11 aug.) ;
„Săracu' Gică“ (12 aug.) ; „Ho-
doronc Fantasio“ (13 aug.) ;
„București variété“ (16 aug.) ;
„Estrada Deva“ (17 aug.) ;
„Hodoronc Fantasio“ (19 aug.) ;
„Săracu' Gică“ (20 aug.) ; „Si-

ciliana“ (24 aug.) ; „Nunta lui
Crecinski“ (25 aug.).

MAMAIA

„O noapte în Veneția“ (11
aug.) ; „Liliacul“ (14 aug.) ;
„Estrada Deva“ (15 aug.) ;
„București variété“ (17 aug.) ;
„Voievodul țiganilor“ (18 aug.) ;
„O noapte în Veneția“ (20
aug.) ; „O noapte în Veneția“
(23 aug.).

FILM

CONSTANȚA

Republica

10—13 aug. — „Dragoste și a-
menzi“ (Iug.) ;
14—20 aug. — „Baladă pentru
Cable Hougue“ (SUA) ;
21—25 aug. — „Naufragiatii

etc., etc., ca să revină însă din
nou la proză într-un post scrip-
tum caracteristic pentru un soi
de agramatism agresiv și păgu-
bos (atît de străin coresponden-
ților obișnuiți ai acestei ru-
brici).

Cred că e mai prudent să re-
produc măcar un fragment din
poezia corespondentului nostru
(din nou corectînd greșelile de
ortografie, din jenă față de
linotipisti):

„Aici e tot nemuritor și nou
Și-n nopți tîrzii zefirii nu-s

zefiri
Ci șoapte ale fostelor iubiri,
Cuvinte dulci și dragi la fel de

pline

De calde-nfiorări și de

suspine,

De ieri, de totdeauna, de acum,

Ce se-mpletesc cu-al florilor

parfum

Și care-n simfonii apoi se

leg(!)

Ce numai-ndrăgostiții

le-nțeleg.“

G.M. — Judecînd după **Toamna
mea**, nu cred că e cazul să in-
sistați.

IULIAN IONESCU. — Confuze
rău; inscriindu-se sub zodia ar-
bitrarului, nesupus nici unei ri-
gori, fiecare vers devine o
tristă șaradă:

„Noi am trăit unei naturi egale
cu osteneli înscrise în cercuri
de copac,
cu anii-n foșnet, pe ciorchini
de cale
de-a trece-n alții ca să fac
lumină zac“.

IOANICHIE OLTEANU

spațiului“, 2 serii (SUA).

Grădina Tomis

10—13 aug. — „Trei din Vir-
ginia“ (SUA) ;
14—20 aug. — „Baladă pentru
Cable Hougue“ (SUA) ;
21—25 aug. — „Ferma din A-
rizona“, 2 serii (SUA).

Popular

10—13 aug. — „Vedere de pe
pod“ (SUA) ;
14—20 aug. — „O afacere“ (Ital.) ;
21—25 aug. — „Misiunea slt.
Sipos“ (Ung.).

Progresul

10—13 aug. — „Robin Hood“
(Ital. — Span.) ;
14—20 aug. — „Taina Sofiei
Grusko“ (Sov.) ;
21—25 aug. — „Bătălia pentru
Roma“, 2 serii (R.F.G.).

LITORAL

Farul — Mangalia

10—13 aug. — „Explozia albă“
(Sov.) ;

SPORT

NIMIC DESPRE MECIUL SECOLULUI...

Recunosc: tare aș fi vrut să scriu ceva despre **meciul secolului**, chiar atunci în săptămîna mofturilor, cînd biletele de avion ale lui Fischer expirau în chip cu totul nesportiv. Și mai tare aș fi vrut să exclam la 2—0 pentru Spaski, dînd astfel un pronostic ce ne-ar fi lipsit, poate, de orice șansă în clasamentele **Săptămîinii...** În fine, pe la 2—2 chiar am cutezat să spun ce-aveam de spus în săptămîna aceea dinaintea meciului, dar iarăși m-am răzgîndit și mai bine am făcut, pentru că acum, la jumătate, scorul e 7—5 pentru Fischer, fiindcă e abia jumătatea meciului, fiindcă cine știe ce va fi pînă la urmă...

Și-apoi pentru mine **meciul secolului** nici nu a început; el va începe fără nici un fel de amînare și plicuri cu scuze în ziua aceea de septembrie, cînd pe „corabia de zgură“ (Adrian Păunescu) de la Progresul, Ilie și Ion, acești doi titani ai tenisului, vor deveni stăpînii „Sala-tierei de argint“...

Apropo de sportivitate: am asistat, în seara inaugurală a **Campionatelor europene universitare**, la toate cele 15 goluri expediate de studenții români în poarta colegilor lor maltezi. Ce splendidă seară, nu pentru că am învins noi cu acest scor astronomic, care în cele din urmă poate să nu însemne nimic. Seară sublimă pentru modul onest, deschis, colegial, în care universitarii insulei mediteraneene au înțeles ideea de întrecere și de înfrîngere. Nici un moft, nici un gest disperat pe chipul celui mini-portar, probabil student la Filozofie, care la golul al 14-lea, în timp ce colegii lui repuneau mingea la centru, rămas pentru o clipă singur în careul mereu invadat de ai noștri, se străduia să exerseze golul primit cu călcîiul de la Sandu Mircea. „Gaudeamus igitur“, pentru acești tineri soli ai Maltei care au făcut ca europe-nele studențești să debuteze sub semnul unei depline dis-tincții sufletești și morale!

GOLGETER

14—16 aug. — „Vedere de pe
pod“ (SUA) ;

17—20 aug. — „Aventuri la
Marea Neagră“, 2 serii (Rom.) ;
21—23 aug. — „Baladă pentru
Cable Hougue“ (SUA) ;
24—25 aug. — „Marea speran-
ță albă“ (SUA).

Albatros — Mamaia

10—13 aug. — „Astă seară
dansăm în familie“ (Rom.) ;
14—16 aug. — „Trei din Vir-
ginia“ (SUA) ;
17—20 aug. — „Vedere de pe
pod“ (SUA) ;
21—23 aug. — „Aventuri la
Marea Neagră“, 2 serii (Rom.) ;
24—25 aug. — „Paradisul în-
drăgostiților“ (R.F.G.).

Eforie—Sud

10—13 aug. — „Aventuri la
Marea Neagră“, 2 serii (Rom.) ;
14—16 aug. — „Ferma din A-
rizona“ (SUA) ;
17—20 aug. — „Dragoste și
amenzi“ (Iug.) ;

21—22 aug. — „Astă seară
dansăm în familie“ (Rom.) ;
24—25 aug. — „Trei din Vir-
ginia“ (SUA).

Eforie Nord — Perla

10—13 aug. — „Felix și Oti-
lia“, 2 serii (Rom.) ;
14—16 aug. — „Jocul de-a
moartea“ (SUA) ;
17—20 aug. — „Lupul negru“
(Ceh.) ;
21—23 aug. — „Descult în
parc“ (SUA) ;
24—25 aug. — „B.D. la mun-
te și la mare“ (Rom.).

Eforie Nord — Neon

10—13 aug. — „Trei din Vir-
ginia“ (SUA) ;
14—16 aug. — „Astă seară
dansăm în familie“ (Rom.) ;
17—20 aug. — „Ferma din A-
rizona“ (SUA) ;
21—23 aug. — „Dragoste și a-
menzi“ (Iug.) ;
24—25 aug. — „Casa de sub
arbori“ (Fr.).

● continuări ● continuări ● continuări ● continuări ● continuări ● continuări ● continuări ● continuări ● continuări

pledoarie

(Urmare din pag. 4)

ce se stimează reciproc, cu-
noscîndu-se profund și insti-
tuind între ei un schimb di-
alectic. Dintr-un mare război
al ideilor, toate laturile ies,
într-un fel, victorioase. Dacă
azi, pe plan mondial, mar-
xismul fascinează tot mai
mult intelectualitatea, este
pentru că interlocutorii săi
serioși au început să-l cu-
noască, în spiritul și în tex-
tele sale fundamentale, lă-
sînd în urmă prejudecățile;
și pentru că marxismul serios,
la rîndul lor, înconfundabili
cu misionarii neștiutori, care
etichetează și excomunică, au
știut să demonstreze că, nici
în concepție, nici în metodă,
convingerea lor nu e o dog-
mă, ci o călăuză în acțiune.
Marxismul contemporan, tra-
versează gîndirea universală
și e traversat de ea, iar mar-
xismul nostru creator
are toate posibilitățile de a
deveni exemplar în variate
domenii. Inclusiv în acela al
cuetării despre literatură.
Aici, tradiția națională a dat,
de-a lungul timpurilor, pil-

de memorabile de dialog con-
structiv. Simbolic, e suficient
să amintim că „**spiritul cri-
tic**“ preconizat de Ibrăileanu,
însemnînd receptare prin fil-
trul propriu, și „**sincronismul**“
lovinescian, însemnînd dife-
rențiere în acord cu epoca,
reprezintă variante ale ace-
leiași invariante principiale
care caracterizează situația
optimă a criticii românești.
Momentele de criză survin ori
de cîte ori această situație se
dezechilibrează: fie prin ac-
ceptare necritică a unei anu-
mite concepții culturale,
fie prin penibila ignorare
a culturii contemporane în
efervescența ei. Azi nu avem
nici un motiv — și nici o
scuză — să ne aflăm între
ciocanul vasalității și nicova-
la ignoranței. Trebuie, precum
se întîmplă pe marele plan
al politicii internaționale ro-
mânești de azi, să fim ac-
tivi în dialogul mondial, fără
nici un fel de complexe.
Geniul național nu se mai
cere dovedit. Numai semidoctis-
mul, lipsa de informație la zi,
atitudinea retrogradă de spai-

mă în fața noului, oriunde
s-ar manifesta el, ne pot pri-
mejdui dialogul necesar. Militan-
tului autentic nu îi e teamă
să se țină la curent cu tot
ce se întîmplă în lume; el
nu respinge nimic aprioric
precum nu închide ochii, pen-
tru a evita ispitele.
Cum un cercetător literar este
fundamental un militant pe
frontul ideologic, el trebuie
să cunoască și să aducă la
cunoștința altora mișcarea i-
deilor contemporane; numai
astfel principiile vor intra în
acțiune nu ca o cenzură spi-
rituală sau psihologică, ci ca
efective forțe mobilizatoare
pentru studiu și interpretare.
Ce fel de militant marxist
poate fi cel ce se sperie de
o „nouă critică“ apărută în
Occident, întocmai cum se spe-
rie și reacționarul occidental
închis confortabil în prejude-
cățile sale ?
Marxismul adevărat, prin
exelență viu, nu pier-
de din vedere nici o
căutare tină pentru a-și in-

tegra orice reprezintă noul și
a se distinge de ipostazele a-
măgitoare ale vechiului. Ne
putem, oare, închipui un in-
telectual al nostru respingînd
un curent de gîndire fără
să-l cunoască la sursă, nu-
mai pentru că îl poate etiche-
ta drept o scornire „burghe-
ză“ ? Are cineva dreptul să
rîdă de psihanaliză, să zicem,
pentru că a citit o relatare
vulgarizatoare, în vreme ce
intelectuali, a căror bună cre-
dință nu poate fi pusă la îndoială, îi solicită lectura a-
tentă și principială ? Nu e oa-
re ridicul cel ce respinge
„structuralismul“ fără să stea
mult pe gînduri, cînd, fie și
pentru respingere, structuralis-
mul cere o imensă muncă de
cercetare ? Și cînd e firesc
să se întrebe de ce conceptul
de structură e atît de frec-
vent în textele clasice
marxiști, ca și în documente-
le partidului nostru ! Indiscu-
tabil, dialogul nostru de cri-
tică a criticii trebuie să fie
în cunoștință de cauză, simul-
tan comprehensiv și disocia-

tiv, în stare să demonstreze
forța integratoare și transfor-
matoare a marxismului față
de toate cuceririle contempo-
rane ale omenirii.

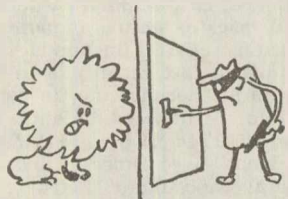
strada labirint

(Urmare din pag. 4)

coeziunea, o arhitectură a ma-
terialului faptic și psihologic,
puterea analizei la un mod su-
perior.
Cel mai trist lucru pentru un
comentator al acestei cărți este
însă acela că, acest gen de
proze, mai lungi, întitulate cam
orgolios : romane nu e nici mai
bun, nici mai rău decît un
mare număr de apariții edito-
riale ale ultimilor ani, ele nu
au tocmai ceea ce arta adevă-
rată pretinde cu fanatism —
personalitate.
Pînă la proba contrarie, îmi
permit să cred că acest gen de
literatură, repet : cuvințios,
plăcut pe alocuri, dar lipsit de
strălucirea reușitelor sau chiar
a eroilor antologice, rămîne
unul epigonic.

TRIDENT

CITIM în „Steaua” (numărul din a doua parte a lunii iulie) un articol de Leon Baconsky „În dezbatere: o istorie vie a literaturii” care dincolo de truisme conține și câteva erori. Mai întâi, L. B. afirmă în mod greșit că

dezbaterele din jurul unei virtuale istorii a literaturii române contemporane, justificate mai ales în planul necesității, ar fi fost „încă de la începutul acestui an” inițiate de „Tribuna”. Dacă L. B. ar fi citit „Tomis”-ul, ar fi observat că o asemenea dezbatere a inițiat și revista din Constanța, încă de la sfârșitul anului trecut (deci, înaintea „Tribunei”). Respectiva anchetă se intitula: „Istoria literaturii române între necesitate și orgoliu” și se bucura de contribuțiile extrem de valoroase ale lui Al. Piru și Paul Anghel. (Se întreba atunci, Al. Piru: „În ce constă însă necesitatea reală a unei istorii a literaturii române în prezent?” Și, cu drept cuvânt, la data aceea, Al. Piru preciza: „Iată întrebarea pe care și-o pun foarte puțin” — s.m.) De asemenea, L. B. dacă ar fi citit „Tomis”-ul, ar fi mai observat că „dezbaterea” a fost urmată de un ciclu de articole la rubrica „principii critice” care tot pe aceeași orbită a pregătirii unei istorii a literaturii contemporane se înscrie (Au colaborat aici, până în prezent: Edgar Papu, Al. Piru, Lucian Raicu, Nicolae Manolescu, Alexandru George, Mircea Iorgulescu ș.a.m.d.).

În al doilea rând, L. B. deși trece în revistă dezbaterele care au avut loc în jurul unei istorii a literaturii române nu găsește de cuviință să citeze decât intervențiile unor critici ardeleni, ca: Al. Căprariu, Gheorghe Grigoriu, Mircea Zăciu, Ion Vlad, Nicolae Balotă și V. Ardeleanu... Procedeu acesta al lui L. B. de a prezenta dintr-o anumită optică... o problemă atât de importantă, de interes general, fără elementara grijă de a consemna și alte inițiative sau contribuții, ale altor reviste sau autori din restul țării, ni se pare nu numai greșit ci și dăunător. Este păcat ca asemenea „inițiative” să pornească de la o revistă de prestigiu, după opinia noastră, cum este „Steaua”.

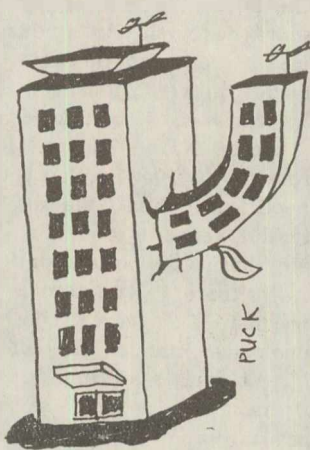
DIVAGAȚIILE. Însemnările de poet despre alți poeți ale lui Ion Caraion au un farmec aparte. Le citim, am mai avut ocazia s-o spunem, aproape întotdeauna cu interes. Divagațiile, chiar riscante, poartă pechea unui gust sigur. Iată, însă, că în planeta „Conturul sau fără-de-numele” întâlnim un pasaj unde picătura de cerneală

scăpată din stilou, într-o clipă de neatenție, amenință să ne lase o impresie nu tocmai favorabilă despre întreg articolul. Îl reproducem fără alte comentarii dar nu și fără a preciza că intenția autorului este de a lăuda o carte de poezie: „Cuvintele Aureliei Batali sint, față de cosmetica verbală, ca niște neînduplecate spălătorese în grăvă, într-un oraș unde s-au defectat toate mașinile și unde toți specializându-se, nimeni nu mai știe să spele: preocupate de profilaxie, lucrătorii higienii și-au restrins oficiile doar la garderoba personală...” ș.a.m.d. (vezi Luceafărul din 22 iulie)

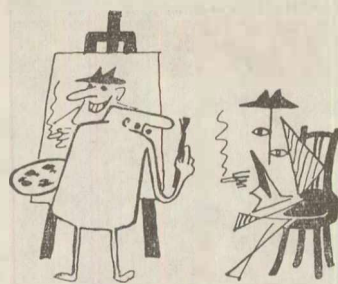
O SCHIȚĂ DE PROIECT. Revista „Tribuna” continuă să publice argumente pentru o istorie a literaturii contemporane. Victor Felea (numărul din 20 iulie) ne propune chiar „o schiță de proiect”, „o schemă aproximativă” care, în linii mari, este destul de cuminte și de corectă. O obiecție ni se pare, totuși îndreptățită. Deranjează la acest proiect excesul de prudență. Poetul clujean V. F. este avertizat cu privire la riscurile confruntării cu balaurul „cu atâtea capete, mobil și imprevizibil” care este literatura în curs de realizare. În ceea ce privește selecția și comentarea cărților și autorilor contemporani, prudența chiar exagerată, este necesară. Dar nu credem că e... pru-

dent să propunem expedierea „lipsurilor” poezilor contemporani într-un capitol separat, iar celelalte capitole să aibă în vedere numai „reusitele”. Fie și pentru simplul fapt că există riscul pentru cititorii care au sărit peste „capitolul” respectiv să rămână numai cu o imagine ideală, idilică, despre fiecare poet în parte care ar facilita și întreține în continuare confuzia de valori. Crede V. F. că pentru a-i afla opiniile favorabile sau mai puțin favorabile despre unii și aceiași poeți, să zicem Ion Cocora sau Mihai Beniuc, este normal ca cititorii săi posibili să le caute în două capitole separate?

ABECEDAR. Ne face plăcere să atragem atenția asupra unui nou număr al caietului de cultură „Comentar”. Sub semnăturile lui Gheorghe Dinu, Paul Teodorescu, Florica Văcărescu, Gheorghe Bulgăr, C. N. Negoită, Mircea Dumitrescu, Virgil V. Mirescu apar texte care ar putea face cinste oricărei reviste. „Caietul Comentar” rezervă un spațiu destul de însemnat poeziei. Din cele circa 14 pagini pline de

poeme, multe — să recunoaștem — de o valoare indoielnică, una cu adevărat ni s-a părut a fi semnată de un poet: **Dinu Ianulescu**. Poemul lui D. I., „Abecedar”, sub rezerva influenței lui Arghezi, uneori prea evidentă („Z / e liniștea zăpezii, / murmurul ce-n șoaptă iezii / il

rotesc ziua livezii”) este pe alocuri de o grație nu lipsită de farmec: „Alfabetul învățat / după stele-n scăpătat / după soare peste zi, / se-mplinește acum, aci. // A-i cu creștetul în zare / și picioarele în mare // B — cămila cu cocoșe / plinsul mieilor în fașe, / cind îi tale în orașe. // C — e secera și coasa, / cimpul, cîntecul și coasa. / cerce- cel ce-l pune mireasa...” ș.a.m.d.

FĂRĂ ARGUMENTE. Constatăm că un inimos publicist, fără să semneze, s-a cam dedulcit în „Cronica” la ceea ce s-ar putea chema „critica fără argumente”. Mai deunăzi, în numărul din 21 iulie, domnia sa ne-a dat o lecție de toată frumusețea. A constatat că în „Tomis” se găsesc „și materiale mediocre, confuze, versuri fără identitate”. E posibil... (care revistă face excepție?), dar domnia sa nu dă nici un exemplu, nici un titlu de articol, nici un nume de autor, nici un citat din revista „Tomis” pentru a-și susține părerea. Poate, vrea domnia sa să ne sugereze, **Însemnările** Mirelei Roznoveanu despre proza lui Eminescu sunt mediocre... Poate sunt ele într-adevăr „rezumatul unor exegeze cunoscute”, dar cine e dispus să-l creadă pe un publicist numai pe cuvânt și mai ales cind nici nu semnează?

ACELAȘI simpatic publicist ne vorbește în alt număr al „Cronicii” (28 iulie) după același tipic al afirmațiilor fără argumente despre — situație hazlie — lipsa de argumente a lui Mircea Iorgulescu în comentariile sale nefavorabile la **Istoria** lui I. Rotaru. Pe o coloană și mai bine, „nimeni” perorează despre tehnica desființării care, chipurile, ar caracteriza scrisul lui Mircea Iorgulescu. Afirmă domnia sa că M. I. n-ar argumenta atunci cind vorbește de opacitatea și platitudinea istoriei lui I. Rotaru. Înfierează domnia sa faptul că M. I. abuzează de „afirmații fără acoperire, violențe de limbaj” etc. Dar, ca de obicei, nu dă nici un exemplu (scuza „dacă le-am cita una câte una ne-ar trebui o coloană întreagă” nu ne mulțumește). Afirmă că recenzentul M. I. „nici n-a citit cartea incriminată” și, ca de obicei, nu ne dă un singur exemplu care să dovedească acest lucru.

REMARCABIL articolul lui Paul Anghel din Contemporanul (nr. 32), gest de elegantă și discretă recunoștință pentru marele iubitor al limbii și culturii române, celebrul romanist Alf Lombard, care a împlinit de curind 70 de ani. Studiile savantului suedez au propus atenției specialiștilor, cu argumente solide și opere vaste (studiul asupra verbului românesc numără nu mai puțin de 1123 pag.), cazul particular al limbii române „Singura moștenire a latinității orientale de odinioară”, importanța ei pentru cunoașterea romanității, dreptul ei la universalitate. Ne alăturăm omagiului adus lui Alf Lombard: „Cunoscându-ne limba, prof. Alf Lombard a îndrăgit cultura română, apoi țara, fiind alături de noi în ceasuri grele, apărind în scris — cum a făcut-o în vremea dictatului de la Viena — ființa și demnitatea acestui pământ. Îi purtăm recunoștință pentru aceasta, așa cum îi purtăm recunoștință și pentru faptul de a fi întemeiat în țările nordului un fel de mică Românie, răsădind acolo, sub cununa zăpezilor eterne, dragostea față de limba și cultura poporului român”.

programul
unui
scriitor

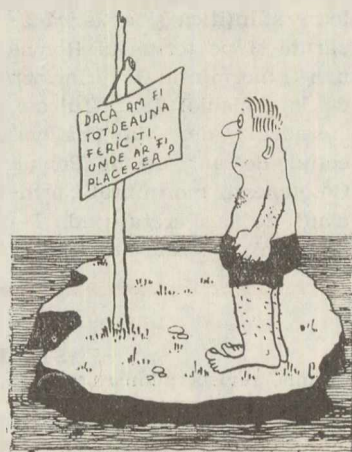
(Urmare din pag. 1)

a putut părea unora gratuit, atunci dificultatea îndelungă a mai tinărului Moromete de a opta ne apare mult mai adinc motivată iar deliberearea sa nu mai puțin dramatică. Dogma morometeanismului este spartă o dată cu „Risipitorii” sau „Intrusul” prin transferul de realitate estetică. Cichul îl va încheia Nicolae Moromete („marele singuratic”) care va transgresa stilul morometean, universalizându-l. O dată cu ultima etapă, acest stil se transformă după o dialectică specifică, devenind orice, chiar anti-morometeanism, adică propria-i antiteză pentru a rămâne irepetabil și exemplar. Saltul morometeanismului în el însuși conturează de fapt drumul unei civilizații rurale spre auto-depășire. Fiind atât de acut național, Marin Preda ne poate reprezenta cel mai exact în universalitate. Programul unui scriitor e parte integrantă a spiritului poporului său.

EXCELSIOR. În „Vatra” sunt prezenți la rubrica excelsior 7 poeți dintre cei mai tineri ai cenaclului „Liviu Rebreanu” din Tirgu Mureș. O scurtă notă redacțională care însoțește rubrica vorbește despre faptul că „din acest cenaclu s-au ridicat tineri care, sperăm, vor însemna ceva în literatura română”. Nu știm, n-avem cunoștință... În schimb doi dintre tinerii prezenți în pagină cu versurile lor ne-au atras atenția. Iată o poezie de Mircea Duca: „Cîmp gîndit cu limbi de clopot / chemînd soarele la poalele cuvintelor... / înecîndu-se în propriul său timp: Griul!”; și alta de Soril Măvoe: „Dar dacă vreau să dorm... / în mătăsoasa umbră a unui fluture / atunci întreb iarba / așa cum pe tine te-aș întreba...” ș.a.m.d.

IOACHIM VENTURA

Parodii

de
LIVIU ERGAN

IOAN ALEXANDRU

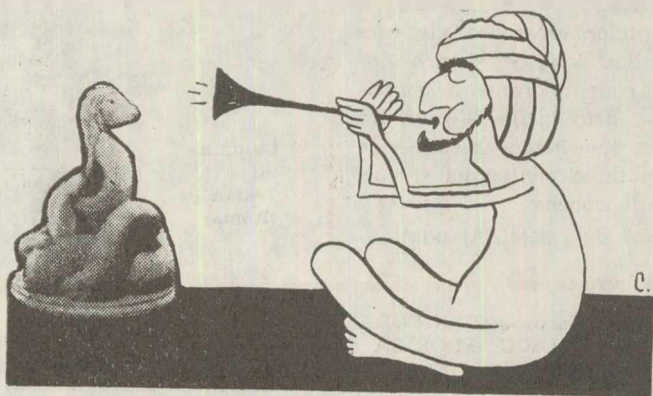
ce este pustia ?

Ce este Pustia ? Poetul
a-nțrebat.
Poetului Pustia, să se știe,
Foarte recent i s-a încredințat
Și-acuma merg de mină prin
Pustie.

Pustia cu talciocul să
semene s-a nimerit
și Poetul trece din tarabă
în tarabă ;
În Pustie nu-i început și
sfârșit
Pentru cine nu vrea să
cumpere și întreabă...

Vai în Pustie uneori nu mai
e nimic
Pentru că — atenție ! — e și
invizibilă ;
Adevăr Mare domnilor vă
prezic :
Pustia e o aiureală penibilă.

Pustiu este cerul Pustiu, în
fine,
Pustiul în Pustie, ce mai,
e urit,
Poetul și Pustia știu destul
de bine
Să trăiască și din Pustie
și cam atit...

Sofia, ospitaliera capitală a R.P. Bulgaria, a găzduit între 5 și 10 iulie 1972 primul Congres internațional de tracologie. Organizat sub egida Asociației Internaționale de Studii Sud-Est Europene și aflat sub înaltul patronaj al președintelui Consiliului de Stat al R.P. Bulgaria, Todor Jivkov, congresul s-a bucurat de participarea unor reputeți specialiști din aproape 20 de țări ale lumii. Tracii, străvechi locuitori ai Peninsulei Balcanice, cei despre care Herodot spunea că sînt „cel mai numeros popor după indieni”, iar „dacă ar fi uniți ar deveni de neînvins”, sînt de un interes deosebit pentru cercetătorii antichității, cu atât mai mult, cu cît civilizația lor nu a dispărut fără urmă ci a lăsat o moștenire uimitor de bogată și de viguroasă, păstrată și asimilată de-a lungul secolelor de popoarele din zona balcano-dunăreană. Grijă organizatorilor pentru ca această manifestare științifică să se desfășoare în cele mai bune condiții s-a observat în primul rînd prin atenția dată asigurării unui program deosebit de bogat și a unor condiții de organizare excelente. Ca acțiune preliminară, de o mare valoare științifică și culturală, notăm organizarea unei remarcabile **expoziții de artă tracică**, care a reunit cele mai de seamă descoperiri și tezaure de artă tracică din R.P. Bulgaria. Se remarcă mai întîi săbiile de bronz și vîrfurile de lănci miceniene, pătrunse în mediul tracic și folosite de vîrfurile aristocrației tribale în sec. XV—XIV î.e.n., precum și remarcabilul tezaur de la Vălcitran (sec. XIII—XII î.e.n.) — format din vase cu două toarte, cești și talere de aur. Pentru secolele următoare, de o mare valoare sînt exponatele care ilustrează nivelul artistic înalt al stilului animalier tracic: coifurile de bronz din sec. V—IV î.e.n., cnemidele din argint aurit de la Vrața și Asenovgrad, piesele de harnășament din bronz sau argint de la Panaghiuriște, Teteven și Vrața, fialele de argint și de aur de la Brancevo, Dascal Atanasovo, Vrața etc. (sec. V—IV î.e.n.), precum și tezaurul de la Panaghiuriște (320—280 î.e.n.), format din 9 vase de aur de o remarcabilă frumusețe, de tip **rhython**, **oenochoe** și **phiale**. Continuitatea etnică și culturală tracică în epoca romană este reliefată de numeroase descoperiri: coifuri și măști de bronz, bijuterii caracteristice de aur și argint, statuete și basoreliefuri reprezentînd o divinitate autohtonă — Cavalerul trac. Multe dintre aceste exponate aminteau de alte descoperiri tracice, de o inestimabilă valoare științifică și artistică apărute și pe teritoriul României: mormîntul „princiar” de la Agighiol (jud. Tulcea), „tezaurul” de la Craiova, coiful de aur de la Poiana Cofănești, mormîntul „princiar” de la Peretu (jud. Teleorman), tezaurele de la

primul congres internațional de tracologie

Băiceni și Stîncești (jud. Botoșani), **rhython**-ul de la Poroina etc.

Interesul deosebit stîrnit de congres s-a putut observa în numărul mare al comunicărilor prezentate — aproximativ 230 — la toate cele trei secții (I — Arheologie și istoria artei, II — Istorie și istoria culturii, III — Lingvistică) și prin prezența marcantă, alături de un mare număr de tineri cercetători, a unor cunoscuți istorici și arheologi: F. Schachermeyer (Austria), G. Forni și Silvio Ferri (Italia), W.M. Calder (S.U.A.), Vl. Milojević, B. Hänsel, J. Irmscher (R.F. a Germaniei), W.Ch. Brice, J. Wilkes (Anglia), Miliutin Garašanin (Iugoslavia), J. Neustupny (Cehoslovacia), Em. Condurachi, D. Berciu, R. Vulpe (România), E.N. Černik, I. Svešnikov (U.R.S.S.), Vl. Gheorghiev, Veselin Beșevliev (Bulgaria) etc. Delegația română a prezentat 18 comunicări, corespunzînd celor mai importante probleme ale tracologiei: începutul procesului de indoeuropenizare în nord-estul Peninsulei Balcanice (Eugen Comșa), evoluția culturilor perioadei de sfîrșit a epocii bronzului și de început a Hallstatt-ului în spațiul carpato-balcanic (A.D. Alexandrescu, Sebastian Morintz), conceptul de cetate hallstattiană (Adrian C. Florescu), arta traco-getică (D. Berciu), societatea și cultura daco-getilor (H. Daicoviciu, I.H. Crișan), elemente dacice în limba română (Cicerone Poghir, A. Vraciu) etc. Cercetarea arheologică dobrogeană a fost prezentă prin trei comunicări: „Probleme ale începutului epocii Latene la Dunărea de Jos” (M. Irimia, Muzeul de arheologie Constanța), „Cultura geto-dacică din nordul Dobrogei” (G. Simion, Muzeul din Tulcea), „Geții din Scythia Minor în epoca romană; continuitate și romanizare” (C. Scorpan, Muzeul de arheologie Constanța). Valorificînd cele mai noi descoperiri din Dobrogea, integrîndu-se unor teme majore ale con-

gresului, comunicările amintite s-au bucurat de bune aprecieri din partea specialiștilor.

De altfel, numeroase aspecte ale arheologiei dobrogene au fost discutate și apreciate pozitiv de un mare număr de cercetători străini. Cultura Cernavodă, caracteristică începutului epocii bronzului, aspectul cultural hallstattian de tip Babadag, mormîntul „princiar” de la Agighiol, descoperirile getice din Dobrogea ori reliefurile votive ale „Cavalerului trac” au constituit subiecte de dezbateri și de referire a numeroși cercetători străini: G.I. Gheorghiev, Vl. Milojević, B. Hänsel, M. Cicikova, A. Stojkov, M. Oppermann ș.a. Climatul necesar unei dispute științifice creatoare a fost asigurat de asemenea de editarea și difuzarea înaintea deschiderii congresului a două volume de comunicări (unul cuprinzînd o parte a contribuțiilor cercetătorilor români, celălalt a cercetătorilor bulgari) și a unui volum de rezumate, ceea ce a permis cunoașterea prealabilă a datelor și opiniilor celor mai noi puse în dezbateri. Gazdele au organizat apoi o scurtă excursie de studiu în cîteva centre deosebit de bogate în vestigii arheologice. La Saranci, Kazanlık, Stara Zagora, Nova Zagora, Karanovo și Plovdiv, aspectele neolitului final, ale eneolitului, epocii bronzului ori ale civilizației tracice atît de înfloritoare, reliefate cu pregnanță de cercetările arheologice intense ale colegilor bulgari, s-au împletit cu frumusețile naturii și ale realităților contemporane ale țării vecine și prietene.

Întîiul congres de tracologie a fost o reușită deplină. Scrutarea științifică a principalelor probleme ale istoriei, limbii și civilizației tracice, schimbul deschis de opinii au reliefat nu numai valoarea și semnificația istorică a moștenirii lăuate de neamurile tracice, ci și contribuția ei la dezvoltarea civilizației europene în general, la istoria relațiilor și interferențelor culturale dintre Orient, Peninsula Balcanică și Occident.

Recunoașterea cea mai înaltă a contribuțiilor istoricilor români care, începînd cu Bogdan Petriceicu Hașdeu, Gr. Tocilescu, A.D. Xenopol, V. Pârvan, I. Andrieșescu, N. Iorga, continuînd cu istoricii din zilele noastre, s-au preocupat de cele mai diferite aspecte ale civilizației și limbii tracice, ale civilizației geto-dacilor, s-a realizat în ședința festivă de încheiere a congresului, cînd propunerea delegației țării noastre ca viitorul congres — din anul 1976 — să se desfășoare la București a fost primită cu vie aprobare. Este un omagiu adus marilor noștri istorici din trecut, o recunoaștere internațională a valențelor creatoare ale cercetărilor istorice și arheologice contemporane, a contribuției geto-dacilor — ramură a marelui neam tracic — la dezvoltarea civilizației și culturii europene.

MIHAI IRIMIA

escale contemplative

ITINERAR ROMAN

Parcurgem cei 72 de kilometri de la Civitavecchia pînă la Roma în mai puțin de cincizeci de minute.

Un prim popas la Cetatea Vaticanului, Capela Sixtină, Catedrala Sf. Petru și piața omonimă. În interiorul catedralei, încercăm o adîncă emoție în fața celei mai prețioase piese din colecțiile de artă ale Vaticanului, grupul statuar PIETA, capodopera lui Michelangelo: cu două zile mai înainte, un dement a dizlocat, cu ciocanul, brațul și mina stîngă a madoanei, fragmente din nas și ochiul stîng, precum și din vîl. Ghidul nostru, ca și Francesco Vacchini, directorul oficial tehnic al Vaticanului, aflat întîmplător în Catedrală, ne declară că acest grup statuar nu va mai arăta niciodată ca înainte, deoarece, chiar dacă bucățile de marmură vor fi puse la loc, urmele loviturilor pe blocul de marmură vor rămîne vizibile. Pe statuia mutilată — flori, ofranda îndurerată a locuitorilor Romei.

Traversăm de mai multe ori Tibrul pe minunatele lui poduri împodobite cu statui de marmură, după care oprim în Piața Veneției, unde ne îndreptăm către Columna lui Traian cu sentimentul că împlinim o datorie. Este profund impresionantă această cronică figurată a războaielor daco-romane care a înfruntat cu cerbie scurgea secolelor, a cărei inscripție omagială poate fi și azi citită: „Senatul și Poporul Roman (au ridicat acest monument) împăratului Caesar, fiul lui Nerva cel trecut între zei, Nerva Traian Augustul, învingătorul germanilor, învingătorul dacilor, marele pontif, investit pentru a XVII-a oară cu puterea de tribun, aclamat de șase ori ca imperator (comandant suprem învingător), consul pentru a VI-a oară, părinte al patriei, pentru a se arăta cît de înalt era muntele și locul săpat cu eforturi atît de mari”.

Textul comentariilor nu ni s-a păstrat dar ilustrațiile ne-au rămas clar dăltuite în marmura de Carrara a Columnei. Aceste documente istorice vorbesc despre eforturile întregii armate romane într-una din cele mai grele campanii pe care le cunoaște istoria. Cu seninătatea și tendința de idealizare pro-

prii curentului neoclasic elenistic al epocii lui Traian și Hadrian, credincioasă însă adevărului în reprezentarea personajelor, a veșmintelor, armelor, reliefurile Columnei sînt un adevărat poem închinat bravurii armatelor romane și dăce. Nimic teatral în aceste imagini, dimpotrivă, o reținere și o seriozitate care fac din soldații lui Traian adevărați cetățeni, îmbrăcați, în loc de togă, cu plătoșe de soldat. Spre deosebire de Coloanele tirzii de la Constantinopol închinată împăraților Teodosiu (sfîrșitul secolului al IV-lea) și Arcadiu (începutul secolului al V-lea), Columna Traiană nu este un monument închinat doar împăratului, ci și strădaniei colective a armatei romane, cu disciplina sa de fier. Din păcate, statuia împăratului Traian, care încununa Columna, a fost răsturnată în împrejurări necunoscute, în cursul Evului Mediu, iar în anul 1589 sau 1590, Papa Sixt al V-lea a ordonat să se ridice în locul ei statuia apostolului Petru, sculptată în 1587 de Gerolamo della Porta, statuie ce există și astăzi în virful Columnei.

De imensă valoare documentară, Columna lui Traian este, pentru poporul nostru, un act istoric unic, deoarece toate celelalte amănunte și izvoare literare despre războaiele dacice au fost pierdute, între altele înseși comentariile pe care împăratul Traian le scrisese. La fel, medicul grec Criton, care l-a însoțit pe împărat în campaniile sale, a scris o lucrare intitulată „Getica”, de asemenea pierdută. Tacitus a avut intenția să scrie istoria domniei lui Traian, dar n-a mai avut timp s-o facă, iar poemul în care Florus slăvea victoriile împăratului s-a pierdut și el.

Ne desprindem de lîngă acest monument al etnogenezei noastre cu stringere de inimă și cu regretul că această carte gigantică a istoriei nu poartă numele de „Columna lui Traian și a lui Decebal”, a învingătorului și a învinsului care nu e cu nimic mai puțin glorios. Biruitorului i s-a ridicat Columna săpată cu dalta în marmura rece și nemuritoare, iar vrednicului învins nu i se cunoaște nici măcar mormîntul...

ȘERBAN GHEORGHIU

Columna lui Traian (Roma)

Colegiul de redacție: ION BĂDICA (redactor-șef), NICOLAE MOTOC (redactor-șef adj.),

ȘTEFAN CAREJA, GH. DUMITRAȘCU, MARIN PORUMBESCU, FLORICA POSTOLACHE, ADRIAN RĂDULESCU, EM. ȘTEFANESCU

Tomis, revistă bilunară editată de Comitetul pentru cultură și educație socialistă al județului Constanța, B-dul Republicii nr. 28, telefon 13416 — 21368. Căsuța poștală nr. 112

Rugăm să ni se trimită manuscrisele dactilografiate. Cele nepublicate nu se restituie.

Tiparul: I. P. „Dobrogea”, Constanța